

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΤΕΧΝΗ

Ειρήνη Ὑμῖν
Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους
Καينὴ Διαθήκη

ΕΤΟΣ 33ον

ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1988

ΤΕΥΧΟΣ 184

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» Χαρ. Τρικούπη 26
α' όροφος, Κωδ. 106 79 Τηλέφ. 3620-702

H.P. Blavatsky	Τό κλειδί τής Θεοσοφίας	600
Besant-Leadbeater	Ή Άτραπός του Άποκρυφισμού	500
N. Sri Ram	Προσέγγισις πρὸς τήν Πραγματικότητα	200
»	Αἱ βαθύτεραι ὄψεις τής Ζωῆς	200
Irving S. Cooper	Ή Μετενάρκωσις	300
An Besant	Ο Ἐσωτερικός Χριστιανισμός	600
Vivekananda	Κάρμα - Γιόγκα	200
Βενετοῦ - Ἰλαρίωνος	Φῶς στήν Άτραπό	150
Krishnamurti	Στά πόδια του Διδασκάλου	150
Άντ. Ἀδριανοπούλου	Άνθρωπος καί Ζωή	600
»	Άρχαῖοι Ἑλληνες φιλόσοφοι	700
»	Οἱ Νόμοι τής Ζωῆς	400
Ίω. Βασιλῆ	Τό Σημειωματάριο ἐνός Μύστου	600
»	Τά φυσικά δικαιώματα του ἀνθρώπου	200
K. Μελισσαροπούλου	Άποκρυφισμός καί Μυστικισμός χαρτ. 300, δεμ.500	
»	Εἰσαγωγή στή Θεοσοφία » 500, δεμ. 700	
»	ΜΗΤΙΣ (Τό βιβλίον τής σοφίας) » 600, δεμ. 800	
»	Τά βήματα τής Φιλοσοφίας Α΄ δεμ. 500	
»	Τά βήματα τής Φιλοσοφίας Β΄ χαρτ. 300	
»	Ἐκλογαί ἀπό τόν Κρισηναμούρτι » 400	
»	Ο Ἰησοῦς » 300	
»	Ο Κομήτης (Θέατρο ἰδεῶν) » 150	
»	« Ἀγνώστῳ Θεῷ » » 50	
»	Πέντε Τεκτονικά Ὁμιλία εἰς Α΄ » 150	
»	Μεγάλες πράξεις στήν ἱστορία τῶν Ἑλλήνων » 400	
»	Ἀρχαιοελληνικά » 400	
Περιοδικόν «ΙΛΙΣΟΣ»	Τόμοι χαρτόδετοι 1965, 1971-1984 ἕκαστος 300	
»	» » 1985, 1986 » 600	
«ΙΛΙΣΟΣ»	Ἐπιλογή 1956-58, 1959-61, 1962-65 ἕκαστη δεμένη 600	
«ΙΛΙΣΟΣ»	Ἐπιλογή 1966-1970 χαρτόδετος 400, δεμένη 600	

Ἀποστέιλτε τό ἀντίπινον διά νά τά λάβετε ταχυδρομικῶς.

Τά έξοδα ἐπί ἀντικαταβολῆ ἐπιβαρύνουν τόν ἀγοραστήν.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 150

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 1000. Ἐξωτερ. Δρχ. 1.500, Ἄεροπ. Δρχ. 2.000

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

Χαρ. Τρικούπη 26 Κωδ. Ταχ. 106 79, Ἀθήναι

Τηλ. 36.20.702

Διευθυντής ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ: Λεν. Ἀναστασιάδου, Καλ. Παναγιώτου, Π. Παπασλιώτης

Διαχειριστικὴ Ἐπιτροπὴ: Πολ. Ἀντζακας, Ἄσα Κωστοβασίλη, Π. Παπασλιώτης

Ἔτος 33ον ● Μάιος-Ἰούνιος 1988 ● Τεῦχος 184

ΑΙΜΙΛΙΑ ΙΒΟΥ

(Συνέχεια 2η)

Ο ΜΕΓΑΣ ΔΙΑΚΟΣΜΟΣ

Κοσμογονικές απόψεις τῶν Ἑσωτερικῶν Παραδόσεων

«Κόσμον τόνδε οὔτε τις θεῶν, οὔτε ἀνθρώπων ἐποίησεν, ἀλλ' ἦν αἰεὶ καὶ ἔστιν καὶ ἔσται, πῦρ αἰεὶζων, ἀπτόμενον μέτρα καὶ ἀποσβεννύμενον μέτρα»
Ἡράκλειτος

Ἄν γιὰ τὶς θρησκευτικὲς παραδόσεις, τόσο τὶς ἀρχαῖες ὅσο καὶ τὶς νεώτερες, ἡ πρωταρχικὴ ἐκπόρευσις τῆς δημιουργίας τῶν κόσμων ἀνάγεται σὲ μιὰ ἐξωκοσμικὴ θεότητα, μιαν Ἀτομικότητα δηλ. ἐνσυνείδητη, πού ὑπερβαίνει ὅλους τοὺς περιορισμοὺς τοὺς συνυφασμένους μὲ τὴν ἰδέα μας περὶ Ἀτομικότητας, στὶς ἐσωτερικὲς φιλοσοφικὲς παραδόσεις τὸ πρωταρχικὸ αὐτὸ γενεσιουργό Αἴτιο φέρεται περισσότερο σάν ἓνα Στοιχεῖο ὑπερβατικὸ, παρά σαν Ἀτομικότητα. Οὐσία-πνεῦμα, αὐτοφυῆς καὶ διφυῆς, πού περικλείνει μέσα τῆς σὲ κατάσταση δυνητικῆ τὰ σπέρματα ὄλων ὄσων πρόκειται νὰ ἐκδηλωθοῦν μὲς στὸν ἀτέρμονα χρόνο. Μέσα ἀπὸ τὴν ἀχρονη, ἀγέννητη καὶ ἀκατάλυτη αὐτὴ Ρίζα τοῦ Κόσμου, πού εἶναι διφυῆς, ὅπως εἶπαμε στὴν πρωταρχικὴ τῆς ὑπόστασις, Πατέρας

- Μητέρα, Ρίζα τοῦ πνεύματος καί Ρίζα τῆς ὕλης κατά τόν Ἰνδουισμό, τό Σύμπαν φυτρώνει καί ἀναπτύσσεται σάν ἓνα δέντρο, σάν ἓνα φυτό, ἐκδηλώνοντας μέσα στόν χρόνο καί τόν χώρο τό προδιαγραμμένο γι' αὐτό σχέδιο: «Σύ πάντων πατήρ, μήτηρ, τροφός ἡδέ τιθηνός» καί «πάντα Συ ἔσσι, πάντα Σύ γάρ μούνη τεύχεις» λέγει ὁ Ὀρφικός ὕμνος πρὸς τὴ Φύση, τὴ γονιμοποιό καί ταυτόχρονα παραγωγικὴ αὐτὴ φύτρα τοῦ Κόσμου, ἀπ' ὅπου θά προκύψουν τὰ πάντα, ἀκόμη καί αὐτοὶ οἱ Θεοί. Γιά τόν λόγο αὐτόν ἄλλωστε στίς ἀρχαῖες παραδόσεις βλέπουμε τὴν Κοσμογονία νά προηγεῖται τῆς Θεογονίας.

Τό πρωταρχικό αὐτό κοσμογονικό Αἴτιο εἶναι ἡ Μονάς τοῦ Πυθαγορισμοῦ, στοιχεῖο-πνεῦμα, πού διαπερνᾷ, συνέχει, πληροῖ καί ζωογονεῖ τὰ πάντα. Εἶναι τό «Ὀντως Ὀν» τοῦ Παρμενίδη, τό ἀγέννητο καί ἀνώλεθρο, ἀκίνητο καί ἄπειρο, πού οὔτε ὑπῆρξε, οὔτε θά υπάρξει, ἐφόσον ὑπάρχει πάντα, αἰώνιο καί συνεχές, ἐξῶ ἀπὸ κάθε ἔννοια χρόνου. Εἶναι τό «Πῦρ» τό ἀείζων τοῦ Ἡρακλείτου < ἐνῶ καί στήν Ἰουδαϊκὴ παράδοση ὁ Θεός φέρεται σάν «Πῦρ ἀναλίσκον» >. Εἶναι ὁ «ὑψιφανὴς Αἰθήρ» τῆς ὀρφικῆς Θεολογίας «κόσμου στοιχείον ἄριστον», πού ταυτίζεται μὲ τόν ἴδιο τόν Δία, ἐκεῖνον τόν Δία, τόν «πρὸ τῶν Τριῶν Κρονιδῶν» γιά νά ταυτισθῆ στὴ συνέχεια μὲ τὴν Ἀνάγκη καί μὲ αὐτόν τόν Ἔρωτα, ἐφόσον ὁ Ζεὺς μεταμορφώνεται ὅλος σὲ ἔρωτα προκειμένου νά δημιουργήσῃ. Εἶναι τό Βράχμαν τοῦ Ἰνδουισμοῦ, τό ἀπρόσωπο, ἀσυνειδητο καί χωρὶς καμμία χαρακτηριστικὴ ιδιότητα < Nirguna >, ἐφόσον αὐτό τό ἴδιο εἶναι πηγὴ κάθε μορφῆς, κάθε συνειδητότητας καί κάθε χαρακτηριστικῆς ιδιότητας. Βράχμαν καί Ζεὺς, μιά καί ἡ αὐτὴ ὑπερβατικὴ σύλληψις, Πνοὴ Ζωῆς αἰώνια καί ἀκατάλυτη, χωρὶς τὴν ὅποια τίποτε ἀπ' ὅτι ὑπάρχει δὲν θά ὑπῆρχε. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἐξ ἄλλου ἡ ὁμοιότητα – ἀν ὄχι ἡ ταυτότητα – τόσο τοῦ ὀρφικοῦ ὕμνου πρὸς τόν Κοσμογονικό αὐτόν Δία, ὅσο καί τοῦ ἰνδικοῦ πρὸς τό Βράχμαν¹, ἀπ' ὅπου καί διαφαίνεται ὅτι μιά ἰδέα πανθεισμοῦ κυριαρχεῖ στίς ἀρχαῖες παραδόσεις καί ὄχι πολυθεισμοῦ, ὅπως ἐσφαλμένα πιστεύεται.

Στὴ Θεοσοφικὴ φιλολογία ἡ πρώτη αὐτὴ ὑπερβατικὴ Ἀρχὴ εἶναι γνωστὴ σάν «Κοσμικός Λόγος», ὁ Μοναδικός ἀνευ Δευτέρου < Ekam Adyitiam >, πού ἂν καί μιά Μονάς στήν πρωταρχικὴ τῆς ἐκπόρευση, ὅταν ἐνεργοποιεῖται ἐκδηλώνεται σάν μιά Τριάς. Ἀπόρροια τοῦ Κοσμικοῦ Λόγου, οἱ Ἥλιακοὶ Λόγοι, οἱ Δημιουργοὶ τῶν Ἥλιακῶν συστημάτων, ἓνας ἀπὸ τοὺς ὁποίους καί ὁ δικός μας, ὁ Πνευματικός Ἥλιος, ἀνώτατος ἀρχῶν τοῦ συστήματός μας, ὁ μόνος Θεός πού μπορούμε νά ἀντιληφθοῦμε, σάν ἔσχατο ὄριο κάθε σκέψης καί κάθε φαντασίας μας, ἐφόσον

1. Βράχμαν Ἀπὸ τό σανσκριτικό Brih: ἀναπνεῖν, αὐξάνειν, ἐκτείνεσθαι ἀπ' ὅπου καί τό ἀγγλικό Breath: ἀναπνεῖν.

υπάρχουμε μέσα Του, άπειροελάχιστα μόρια τής ζωής και τής ύπαρξης Του. < Έκ του ενός φωτός έπτά φωτα. Έξ εκάστου τών έπτά έπτάκις έπτά > Στροφές τών Τζυάν¹.

Μιά από τις πιό παράδοξες και συναρπαστικές άποκαλύψεις πού μάς έχει δώσει η πανάρχαιη ινδική παράδοση ως προς τη λειτουργία του Μακροκόσμου, είναι ότι ένα κοσμικό σχέδιο Έξελίξεως δέν πραγματοποιείται μόνον επάνω στις γνωστές όρατες σφαίρες ενός πλανητικού συστήματος, αλλά επάνω σε κυκλώματα ή άλυσους πλανητών από διαφορετική ύλική σύνθεση, αιθερική, άστρική, νοητική. Μέσα σε μία τέτοια άλυσος ένας όρατός πλανήτης όπως ή Γη, ή Άφροδιτη, ο Ζεύς, δέν αποτελεί παρά έναν κρικο μόνον από φυσική ύλη, αναγκαίον για ένα όρισμένο τμήμα του όλου έργου. Υπάρχουν έτσι μέσα στον Ήλιακό χώρο πολλοί περισσότεροι πλανήτες από ύλη άόρατη, περιστρεφόμενοι σε κάθε άλυσος μαζί με τούς όρατούς πλανήτες γύρω από τον Ήλιο, και πάνω σ' αυτές τις λεπτές και διάφανες σφαίρες περνάει πρώτα τό κύμα τής θείας Ζωής, πριν φθάσει στις πυκνές όρατες σφαίρες, για νά ανέλθει και πάλι προς αυτές κατά τις τελικές φάσεις τής Έξελίξεως.

Στήν έλληνική παράδοση δέν έχουμε καμμιά συγκεκριμένη αναφορά ως προς την αλήθεια αυτή, δέν παύει ωστόσο νά γίνεται μνεία για την ύπαρξη άλλων τόπων, αιθέριων και φωτεινών, μιας άλλης γής «επάνω στον καθαρό ουρανόν», απ' όπου αυτή έδω ή γη, με τις πολιτείες τών ανθρώπων φαντάζουν σαν σκοτεινές μυρμηγκοφωλιές. Ίσως νά είναι εκείνες οι «Νήσοι τών Μακάρων» πού αναφέρονται σαν κατοικίες τών έλευθερωμένων από τη γήινη έλξη πνευματικών όντοτήτων.

Σύμφωνα με την άποψη αυτή εργάζονται μέσα στο Ήλιακό Σύστημα έπτά² ξεχωριστά συστήματα άλυσεων < έπτά πλανητικά διαμερίσματα ή πλανητικοί νομοί > και κάθε άλυσος έχει ανάγκη από έπτά σφαίρες για την πραγμάτωση του εξελικτικού έργου της. Οι έπτά αυτές σφαίρες αποτελούν ένα σύνολο αδιάσπαστο, ένα πραγματικό κύκλωμα δυνάμεων και ενεργειών, έτσι ώστε ή Ζωή και ή Μορφή, περνώντας διαδοχικά από σφαίρα σε σφαίρα νά υφίσταται την κατεργασία πού τής προσφέρει ή ύλική σύνθεσις κάθε σφαίρας. Η ύλη σε κάθε άλυσος υφάινεται σταδιακά, συμπυκνούμενη από σφαίρα σε σφαίρα στο κατιόν τόξο, έως την πυκνή όρατη σφαίρα και άραιούμενη και πάλι κατά τό ανιόν τόξο. Έτσι στην πραγματικότητα ή μία σφαίρα γεννάει την άλλη – σύμφωνα με την από-

1. Τζυαν και Ντζυαν: απο το σανσκριτικο Ντυαν & Ντυάνα: Μυστικιστικός Διαλογισμός.

2. Τα επτα συστήματα αλυσεων φερονται να είναι τα ακολουθα: 1) Η άλυσος τής Αφροδιτης, ή πιό προχωρημένη στην εξέλιξη. 2) Η άλυσος τής Γής με τρεις φυσικούς πλανήτες, τον Αρη, τη Γη και τον Έρμη. 3) Η Άλυσος του Δία. 4) Του Κρονου 5) Του Ουρανου 6) Του Ηφαιστου και 7) Η άλυσος του Ποσειδώνος. Λεγεται ότι υπάρχουν και αλλα τρια συστήματα αλυσεων, χωρις φυσικόν πλανήτη.

κρυφη Στροφή – επάνω στά αιώνια κέντρα, τὰ «Layas», ἀκατάστρεφτα καὶ ἀμετάθετα θεμέλια σφαιρῶν, διατεταγμένα μέσα στὸν χῶρο, σύμφωνα μὲ προκαθορισμένες ἀναλογίες. Κάθε πλανητικό διαμέρισμα ἀποτελεῖ ἓνα ξεχωριστό σχέδιο ἐξελιξέως, τοῦ ὁποίου προΐσταται μία ὑπέρτατη πνευματικὴ Ἀρχή, γνωστὴ σάν Πλανητικός Λόγος τοῦ διαμερισματος.

Μποροῦμε νὰ παραστήσουμε μιὰ πλανητικὴ ἄλυσο ἐπάνω σ' ἓνα σχῆμα ἑλλειπσοειδές, μὲ τίς ἑπτὰ σφαῖρες στά ἀντίστοιχα πεδία τους. Οἱ τρεῖς πρῶτες σφαῖρες στό κατιόν τόξο τῆς ἑλλειψεως, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὰ λεπτότερα πεδία πρὸς τὰ πυκνότερα, εἶναι κόσμοι ὅπου δομοῦνται οἱ πρῶτες μορφές τοῦ Σχεδίου, γιὰ νὰ περάσουν μέσα ἀπὸ μιὰ σταδιακὴ κατεργασία ἕως τὴν πυκνὴ κεντρικὴ σφαῖρα, ὅπου καὶ πραγματοποιεῖται ἡ σύνδεσις τῆς Ζωῆς μὲ τὴ Μορφὴ καὶ ἡ ἐμφάνισις τῆς Συνειδήσεως. Στὸ ἀνιόν τόξο τῆς ἑλλειψεως, μὲ τίς τρεῖς λεπτότερες καὶ πάλι σφαῖρες, ἡ ἐργασία ἀφορᾷ τὴν ἐκδηλῶση τῶν πνευματικῶν δυνάμεων καὶ ἱκανοτήτων μέσα ἀπὸ τὴν ὕλη καὶ τὴ μορφὴ.

«Τὴν γὰρ τῶν ὄντων φοράν καὶ τὴν τῶν ἀστέρων κίνησιν οἱ περὶ τὸν Πυθαγόραν καὶ Ἀρχύταν καὶ Πλάτωνα οὐχὶ ἄνευ μουσικῆς γίνεσθαι καὶ συνιστάται ἔφασκον. Πάντα γὰρ κατ' ἁρμονίαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κατασκευάσθαι φασίν»

Πλούταρχος

Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιστῆμη δὲν θὰ μπορούσε ποτέ νὰ συλλάβει τὸ μεγαλειῶδες καὶ συναρπαστικὸ θέαμα ποῦ ἐμφανίζει τὸ Ἡλιακὸ μας σύστημα στά μάτια ἑνὸς μεγάλου διορατικοῦ, ποῦ τὸ παρατηρεῖ ἔξω ἀπὸ τὰ φυσικὰ σύνορά του. Εἶναι – μᾶς λέγουν – ἓνα ἀσύλληπτο ὄραμα ἁρμονίας καὶ ὠραιότητος, σάν ἓνα ἐκθαμβωτικὸ πολυχρῶμο καὶ πολυπέταλο οὐράνιο ἄνθος. Μὲ κεντρικὸ ὑπερο τὸν ἠλιακὸ δίσκο «τὸν ἔλκοντα τὸν ἑναρμόνιο δρόμο», μὲ τίς ἀλύσους τῶν πλανητῶν, παλλόμενα, φωσφορίζοντα καὶ συστρεφόμενα πέταλα γύρω του, ἐκπέμποντας ἀτελεύτητους χρωματικούς καὶ ἠχητικούς συνδυασμούς.

Τὸ Ἡλιακὸ Σύμπαν εἶναι μιὰ πάλλουσα ἀπὸ ζωὴ καρδιά. Δονεῖται, συστρέφεται καὶ περιστρέφεται ὄχι μόνον γύρω ἀπὸ τὸ Ἡλιακὸ κέντρο, ἀλλὰ καὶ γύρω ἀπὸ κάποιο ἄλλο ζωτικὸ κέντρο μέσα στὸν Γαλαξιακὸ χῶρο, στό ὁποῖο ὑπάγεται. «Δόνηση, δόνηση... τὰ πάντα δόνηση» ψάλλει ὁ Ἰνδὸς σοφός, γνωρίζοντας ἐδῶ καὶ χιλιάδες χρόνια τὴ μεγάλη ἀλήθεια: Ἡ δόνηση εἶναι ὁ πρῶτος κατασκευαστὴς τοῦ Σύμπαντος. Εἶναι ὁ κοσμικὸς χορὸς τοῦ Σίβα. Ἡ ὕλη χορεύει, οἱ σφαῖρες χορεύουν, τὰ συστήματα χορεύουν, χορεύει τὸ Σύμπαν ὁλόκληρο, καὶ ἂν ὁ χορὸς αὐτὸς-σταματοῦσε τὰ πάντα θὰ ἐπέστρεφαν στό πρωταρχικὸ χάος. Ἐπειδὴ ὅμως κάθε σῶμα δονούμενο καὶ κινούμενο παράγει ἤχους καὶ χρώματα, ἀνάλογα μὲ τὸν ὄγκο καὶ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεώς του, οἱ ἤχοι καὶ τὰ χρώματα φέρονται στὴ συνέχεια νὰ εἶναι, μαζὶ μὲ τὴ δόνηση, οἱ κατα-

σκευαστές του Σύμπαντος. Ἀκόμα και τὸ ἔσχατο ὑλικὸ ἄτομο, τὸ μικροσκοπικὸ αὐτὸ σύμπαν, ποῦ ἐπαναλαμβάνει τὶς κινήσεις τοῦ Μακροκόσμου, ἐκπέμπει καὶ αὐτὸ ἀσύλληπτα κύματα μουσικῆς καὶ χρωμάτων μέσα στὸν δικὸ του ἐλάχιστο χῶρο. Παράγουμε καὶ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι μουσικὴ καὶ χρώματα, μὲ ὅλα τὰ σώματά μας, μὲ κάθε σκέψη μας, πράξη ἢ αἴσθημα, καὶ εἴτε ἐμπλουτίζουμε τὴν χρωματικὴ καὶ ἠχητικὴ συμφωνία τοῦ κόσμου ἢ τὴν διαταράσσουμε μὲ τὴν δυσαρμονία μας.

Κάθε οὐράνια περιοχὴ, ἀνάλογα μὲ τὴν ὑλικὴ σύνθεση καὶ τὴ δικὴ της κραδασμικότητα, ἐκπέμπει τὸν δικὸ της ἰδιαίτερο ἠχητικὸ καὶ χρωματικὸ τόνο. Κι' ἀκόμη, ἐπειδὴ ἕλες οἱ περιοχὲς ἀλληλοδιαπερνοῦνται, παράγεται ἀπὸ τὴν ἀνάμιξη τῶν αὐτῆ, ὄχι μόνον μιὰ ἐκθαμβωτικὴ χρωματικὴ ἀκτινοβολία, ἀλλὰ καὶ μιὰ θαυμαστὴ ἠχητικὴ ἀρμονία. Τὴ μεγάλη αὐτὴ ἀλήθεια ἐγνώριζε ὁ Πυθαγορισμὸς, ἐνῶ ὁ μεγάλος Πυθαγόρας φέρεται νὰ ἦταν ὁ ἴδιος σὲ θέση νὰ συλλαμβάνει τὴν συμπαντικὴ αὐτὴ συγχορδία, τὴν ἀπρόσιτη στὴ δικὴ μας πεπερασμένη καὶ ἀτελὴ ἀκουστικὴ ἰκανότητα.

«Ἡμέρες καὶ Νύχτες τοῦ Βράχμα»

Ἐπτά φορές περιστρέφεται τὸ κύμα τῆς θείας Ζωῆς ἐπάνω σὲ κάθε σφαῖρα ἀλυσσοῦ, μεταφερόμενο πρὸς τὴν ἀμέσως ἐπόμενη καὶ ἀφήνοντας τὴν πρῶτη νὰ περιπέσει σὲ ὕπνο. Ἐπτά φορές τὸ κύμα Ζωῆς περιστρέφεται γύρω ἀπὸ τὴν ἄλυσσο – μὲ ἐνδιάμεσα διαστήματα ἀνάπαυσης – καὶ ἐπτά φορές κάθε ἄλυσσος ἀναγεννιέται καὶ ἐπανενσαρκώνεται, σὲ διαφορετικὴ κάθε φορὰ κλίμακα ὑλικῆς πυκνότητος τῶν σφαιρῶν τῆς, προκειμένου νὰ ἔλθει σὲ πέρας τὸ ἐξελικτικὸ ἔργο ἑνὸς πλανητικοῦ διαμερισματος. Σὲ κάθε ἄλυσσο ἀναπτύσσεται ἓνα βασίλειο ζωῆς, ἔτοιμο νὰ προαχθῆ πρὸς τὸ ἀμέσως ἀνώτερο στὴν ἐπόμενη ἄλυσσο, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὰ τρία πρῶτα βασίλεια τῶν στοιχείων καὶ φθάνοντας μέχρι τὸ ἀνθρώπινο. Μέσα ἀπὸ κάθε βασίλειο ζωῆς προπαρασκευάζεται ὁ ἀντίστοιχος φορέας τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ἐπταπλοῦς ἄνθρωπος. Μέσα ἀπὸ κάθε ἄλυσσο καὶ μέσα ἀπὸ κάθε βασίλειο ζωῆς ἡ ὕλη ἐξελλίσσεται, ἀποκαλύπτοντας τὸν κεκρυμμένο δυναμισμό καὶ τὴν ἀποκριτικότητά της γιὰ τὴν ἐκδήλωση τοῦ πνεύματος.

Ὅταν τὸ ἔργο ὅλων τῶν πλανητικῶν διαμερισμάτων τοῦ Ἡλιακοῦ συστήματος ἔχει τερματισθῆ, τότε λέγεται ὅτι ἡ «Μεγάλῃ Ἡμέρᾳ τοῦ Βράχμα» ἔχει τελειώσει. Ὁ Βράχμα εἰσπνέει καὶ ὅλο τὸ ἔργο τῆς μεγάλης Ἡλιακῆς Ἡμέρας ἀπορροφᾶται στοὺς κόλπους του, γιὰ νὰ ἀρχίσει ἡ «Μεγάλῃ Νύχτᾳ» τοῦ θεϊκοῦ ὕπνου καὶ τῆς θεϊκῆς ἀνάπαυσης. Ὅπως ἀκριβῶς καὶ στὸν ἄνθρωπο ὅλος ὁ μόχθος, οἱ φροντίδες καὶ ἡ δραστηριότητα μιᾶς ἡμέρας ἀπορροφῶνται στὴν ἀσυνειδησία τοῦ νυχτερινοῦ ὕπνου, γιὰ νὰ ξεπροβάλουν καὶ πάλι στὸ φῶς τῆς συνειδητικότητάς του

μόλις άφυπνισθῆ στή νέα ἡμέρα. Εἰσπνοές καί ἐκπνοές, ἐγρήγοροις καί ὕπνος, ἡμέρες καί νύχτες, χρησιμοσύνη καί κόρος, παλίρροια καί ἄμπω-
τις, ἐκδήλωσις καί ἐπιστροφή στό ἀνεκδήλωτο. Ὅλα μέσα στό Σύμπαν,
ἀπό τόν Μακρόκοσμο ἕως τόν ἄνθρωπο καί ἕως τό ἐσχατο ὑλικό άτομο,
εἶναι ὑποταγμένα στόν ρυθμό αὐτόν τῆς ἐναλλαγῆς καί τῆς περιοδικότη-
τας. Εἶναι ὁ αἰώνιος παλμός τῆς μεγάλης κοσμικῆς καρδιᾶς, καί ἂν ὁ
παλμός αὐτός σταματοῦσε, τό Σύμπαν θά ἐξαφανιζόταν ἀμέσως.

*«Τό Σύμπαν – πρὶν γεννηθεῖ – ἦταν κρυμμένο μέσ στή σκέψη καί τόν
κόλπο τοῦ Θεοῦ» Στροφές τῶν Τζιάν.*

Ἀκολουθώντας τίς κοσμογονικές περιγραφές μέσα ἀπό τίς Στροφές
τῶν Τζιάν, τό πανάρχαιο αὐτό βιβλίο τῆς ἀποκαλυμμένης σοφίας, θά
χρειασθῆ νά μεταφερθοῦμε ἐξω ἀπό τόν χρόνο καί νά παρακολουθή-
σουμε τήν κατάσταση τοῦ Ἡλιακοῦ μας Σύμπαντος μέσα στή μεγάλη
Νύχτα του, καί στή συνέχεια τήν ὥρα τῆς ἀφύπνισῆς του, γιά τή νέα καί
πάλι δημιουργική Ἡμέρα του: Τῆ μεγάλη αὐτή κοσμική Ἡμέρα πού δια-
νύει ὁ κόσμος μας, πού ἔχει ἀρχίσει ἐδῶ καί ἑκατομμύρια χρόνια καί πού
μέσα σ' αὐτήν ἡ δική μας ζωῆ ἔχει ἀνέλθει στό ἀνθρώπινο στάδιο:

*«Οἱ αἰώνιοι γονεῖς, τυλιγμένοι στά ἀόρατα φορέματά τους εἶχαν ξα-
νακοιμηθῆ γιά ἑπτά αἰωνιότητες... Ὁ χρόνος δέν ὑπῆρχε ἐκεῖ... ὁ παγκό-
σμιος Νοῦς δέν ὑπῆρχε, οἱ δρόμοι τῆς εὐδαιμονίας δέν ὑπῆρχαν, οὔτε
τῆς δυστυχίας, οἱ μεγάλες αἰτίες... Τά σκοτάδια μόνο γέμιζαν τό ὄλο, για-
τί ὁ Πατέρας, ἡ Μητέρα καί ὁ Γιός δέν εἶχανε ξυπνήσει ἀκόμη γιά τή νέα
Ρόδα. Ἡ ὥρα δέν εἶχε σημάνει ἀκόμη...»*

Ἐπτά αἰωνιότητες ἔχουν περάσει ἀφ' ὅτου ὁ Βράχμα, ὁ Δημιουργός,
μαζί μέ ὄλο τό δημιουργημένο Σύμπαν του ἔχει ἀποκοιμηθεῖ. Μέσα στήν
κατάσταση τοῦ θεικοῦ ὕπνου τά πάντα ξεκουράζονται, διαλυμένα στόν
ἑαυτό τους, οἱ οὐσίες, οἱ δυνάμεις, οἱ ἰδέες, οἱ μορφές καί οἱ ἀτομικές
συνειδησεις, μαζί μέ ὄλη τήν κλίμακα τῶν φωτεινῶν ὄντων, πού εἶχαν
παραχθῆ ἀπό τή δραστηριότητα μιᾶς προηγούμενης Ἡλιακῆς Ἡμέρας,
μέσα στήν ἀτέρμονη ζωῆ τοῦ Θεοῦ. Μποροῦμε νά συμπεράνουμε ἀπό
τήν ἀναφορά αὐτή ὅτι τό Ἡλιακό μας σύστημα δέν διανύει τήν πρώτη
Ἡμέρα του, εἶχε ξαναὑπάρξει δηλαδή μέσα στόν ἴδιο αὐτόν κοσμικό
χώρο καί τό ἐργο τῆς προηγούμενης ἐκείνης δημιουργικῆς Ἡμέρας
εἶχε ἀποδώσει τοὺς πνευματικούς τοὺς καρπούς, τὰ φωτεινά ὄντα, γιά
τά ὁποῖα γίνεται λόγος. Τό σημερινό ἐπομένως ἐργο του εἶναι ἡ συνέ-
χεια ἐκείνου τοῦ προηγούμενου. Τό μόνο πού δέν μεταβάλλεται εἶναι τό
Κοῖλον, μαζί μέ τὰ «Laya» αἰώνια καί ἀκατάστρεφτα κέντρα παλαιῶν καί
μελλοντικῶν Ἡλιακῶν συστημάτων.

«Γεννηθῆτω Φῶς»

Καί συνεχίζει ἡ ἀπόκρυφη Στροφή: «Ὁ τελευταῖος κραδασμός τῆς

ἔβδομης αἰωνιότητας πάλλεται μέσ στό ἄπειρο. Ἡ μεγάλη Μητέρα, ἡ Ρίζα τῆς Ὑλης, ξυπνάει μέσα ἀπό τόν αἰώνιο ὕπνο τῆς, ἀνθίζοντας σάν τό μπουμπούκι τοῦ Λωτοῦ...» Ξημερώνει... Ἡ αὐγή μιᾶς νέας Ἡλιακῆς Ἡμέρας χαράζει μέσα στόν χῶρο. Ἐνα ἐγερτήριο σάλπισμα ἀντηχεῖ μέσ στό ἄπειρο, δονεῖ τήν κοιμισμένη καρδιά τοῦ κόσμου καί τήν κάνει ν' ἀναρριγεῖ ὡς τά βάθη τῆς. Ἐνας Ἡλιακός Λόγος, ἕνας Δημιουργός Θεός ἐγείρεται μέσα ἀπό τή νύχτα τῆς Αἰωνιότητάς του. Ἡ ἐγερσή του αὐτή εἶναι ἡ ἀναγγελία τῆς γέννησης ἑνός νέου καί πάλι Σύμπαντος: «Ὅταν αὐτός ἐκδηλοῦται, τό πᾶν ἐκδηλοῦται μαζί του» λέγει ἡ ἰνδική Οὐπανισάντ. «Πνεῦμα Θεοῦ ἐφέρετο ἐπί τῶν ὑδάτων» λέγει ἡ Ἰουδαϊκή παράδοση, ἀναφερόμενη στήν πρώτη αὐτή ἀφύπνιση τῆς Δημιουργικῆς Ἀρχῆς. Καί «Ὁ Βράχμαν ἵπταται ἐπί τῶν ὑδάτων τῆς ὕλης» ἡ ἰνδική παράδοση, μέ τή λέξη «ὑδατα» ὑπονοῶντας τήν κοιμισμένη καί ἀδιαμόρφωτη ἀκόμη κοσμική ὕλη.

Στό σημεῖο αὐτό θά πρέπει νά πούμε ὅτι ἡ λέξη «Λόγος» δέν ἀπαντᾶται μόνο στόν Χριστιανισμό. Εἶναι πολύ ἀρχαιότερη καί ἀναφέρεται τόσο στόν Ἡράκλειτο, ὅσο καί σέ ἄλλες ἀρχαίες παραδόσεις, ὄχι μόνον μέ τή σημασία τοῦ δημιουργικοῦ Αἰτίου, ἀλλά παράλληλα καί μέ τή σημασία τοῦ δημιουργικοῦ Ἦχου, τῆς Λέξης, μιᾶς πρωταρχικῆς δηλαδή φωνῆς ἢ συλλαβῆς. Ἡ ἀρχή τῆς Δημιουργίας φέρεται στίς ἀρχαίες παραδόσεις σάν τό ἀποτέλεσμα ἑνός Λόγου, πού προφερόμενος ἀπό τόν Δημιουργό, φέρνει τόν κόσμο σέ ὑπαρξη.

Ὁ Ἡλιακός Λόγος, ὁ Πνευματικός Ἥλιος, ὁ Βράχμα, ὁ Ishwara, εἶναι ὁ ἀνώτατος Ἄρχων καί Κύριος τοῦ ἀφύπνιζομένου κόσμου. Τό πεδίο τῆς ἐνεργείας του εἶναι αὐτή ἡ σφαῖρα μέσα στόν Γαλαξιακό χῶρο, πού ἡ ἀκτίνα τῆς ἀναχωρεῖ ἀπό τό κέντρο τοῦ Ἥλιου καί φθάνει ἔως τόν τελευταῖο δορυφόρο τοῦ τελευταίου πλανήτη. Μέσα στό ἐσωτερικό τῆς ὀράνιας αὐτῆς περιοχῆς, ὁ Θεός-Λόγος δρᾷ ἀκατάπαυστα, κάνοντας τό σύστημά του νά ἀποκαλύψει ὀλοένα καί περισσότερο τήν ἴδια τή δική του ἀσύλληπτη φύση: «Χωρίς τή σκέψη Του δέν θά μπορούσαμε νά σκεφτόμαστε, χωρίς τήν ἀγάπη του δέν θά μπορούσαμε ν' ἀγαπᾶμε, χωρίς τή Ζωή του δέν θά μπορούσαμε νά ζοῦμε». Εἶμαστε ἀπειροελάχιστα σπέρματα τῆς ζωῆς καί τῆς ὑπαρξῆς Του, πού ἔχοντας ἐκπορευθῆ ἀπό Αὐτόν, θά ἐπιστρέψουμε κάποια μέρα πρὸς Αὐτόν «ἐνσυνείδητοι τῆς ἀποκαλυφθείσης δόξης του», κέντρα ζωῆς μέσα στή Μοναδική Ζωή, ἐστῆς φωτός μέσα στό Μοναδικό Φῶς. Μέσα στόν Ἡλιακό χῶρο δέν ὑπάρχει τίποτε πού νά εἶναι κενό, πού νά μὴν εἶναι Αὐτός, πού νά μὴν εἶναι γεμάτο ἀπό τήν ἄπειρη καί ἀσύλληπτη αὐτή παμπαρουσία. «Ἐν αὐτῶ» πράγματι, ζοῦμε καί κινούμεθα καί ὑπάρχουμε.

Ἡ ἀφύπνιση τῆς Δημιουργικῆς Ἀρχῆς ἔχει συμβολιστῆ στίς ἀνατολι-

κές παραδόσεις με τό μεγάλο Φίδι, τόν Nag¹ πού ξεδιπλώνεται σφυρίζοντας και παίρνει τήν ούρά του στό στόμα. Ὁ ούροβόρος ὄφης εἶναι τό αἰώνιο σύμβολο τῆς ἔνωσης τῶν δύο γενεσιουργιῶν παραγόντων, πνεύματος-ὑλης, πατέρα-μητέρας, τοῦ θετικοῦ πόλου τῆς δημιουργίας μέ τόν ἀρνητικό. Ἀπό τήν ἔνωση αὐτή θά προκύψουν τά πάντα μέσα στό Χρόνο, πού και αὐτός δημιουργεῖται ταυτόχρονα. Ὁ Χρόνος-Κρόνος, πρωταρχικό παράγωγο τῆς Δημιουργίας θά υπαγάγει κάθε μορφικό φαινόμενο στήν κυριαρχία του. Γιατί: «ὅπου γέννησις, ἐκεῖ και Χρόνος»¹. Τό «Fohat», ἡ δημιουργική φωτιά τοῦ Πατέρα – λέγει ἡ ἀπόκρυφη Στροφή – ἐμβολιάζει τήν κοιμισμένη καί ἀδρανῆ μέσα στό Κοῖλον ρίζα τῆς ὑλης. Τό Κοῖλον ἀνασταίνεται μέσα στό φῶς. Τό φῶς αὐτό, βέβαια, δέν εἶναι ὅ,τι γνωρίζουμε ἐδῶ κάτω σάν φῶς, ἀλλά «τό νοούμενον τοῦ φωτός» στά πνευματικά πεδία, τό ὑπερκόσμιο καί ἄκτιστον φῶς, πού γιά τά θνητά μάτια μας εἶναι ἀπόλυτο σκότος.

Στήν ἑλληνική παράδοση τό πρωταρχικό αὐτό στάδιο τῆς Δημιουργίας ἔχει συμβολισθῆ μέ τή θαυμάσια ἐκεῖνη εἰκόνα τοῦ Κοσμογονικοῦ Ὄου. Μέσα ἀπό τό πρωταρχικό δηλαδή Ἐρεβος καί τό Χάος, ἕνας δυναμικός στρόβιλος ἀναφαίνεται, πού παίρνει τό σχῆμα ἐνός αὐγοῦ ἀργυρόχρωμου. Μέσα στό κοσμογονικό αὐτό αὐγό οἱ δημιουργικές Ἀρχές κυοφοροῦν τό κοσμικό πτηνό. Τό κέλυφος τοῦ Ὄου θά διαρρήξει πρῶτος ὁ Φάνης, τό Φάος, τό πρῶτο φῶς.

Στή Μυστική Διδασκαλία τῆς Ἐλ. Μαλαβάτσου, ἡ πρωταρχική αὐτή φάση τῆς Δημιουργίας ἔχει συμβολιστεῖ μέ ἕνα φωτεινό κύκλο, στό κέντρο τοῦ ὁποῖου ὑπάρχει μία στιγμή. Ἡ στιγμή σέ δευτέρα φάση γίνεται μία γραμμῆ, διαιρώντας τόν κύκλο σέ δύο μέρη, ὑλη καί πνεῦμα. Σέ μία τρίτη φάση ἡ γραμμῆ μέσα στόν κύκλο γίνεται σταυρός. Τό πνεῦμα ἐπιβαίνει στό ὄχημα τῆς ὑλης. Ἀπό ἐκεῖ και πέρα ἡ διαφοροποίησης ἀρχίζει ἀτελεύτητη μέσα στόν αὐτοδημιουργούμενο Χρόνο.

Ἐνα νεφέλωμα – θά λέγαμε σήμερα – κάνει τήν ἐμφάνισή του μέσα στό χώρο. Τό νεφέλωμα, βέβαια αὐτό δέν εἶναι ἐκεῖνο πού συλλαμβάνει ἡ ἐπιστήμη μέ τά ἀκριβῆ ὄργανά της. Ὑπάρχει πολύ πρῖν γίνει ἀντιληπτό ἐπί τοῦ φυσικοῦ πεδίου, στά ἀνώτερα πεδία, σέ κατάσταση ἀόρατης θερμικῆς ἐνεργείας.

«Φάνης, τῶν Παραδειγματικῶν αἰτίων τό πρῶτιστον» Πρόκλος

Μέ τό ξημέρωμα τῆς νέας Κοσμικῆς Ἡμέρας, ὁ Βράχμα διαλογίστη-κε ἐπάνω στόν ἑαυτό Του, καί ὅλο τό περιεχόμενο τῆς συνειδησεῶς Του

1. Nag και Naga = Ὄφεις. Ὄνομα πού δινόταν συμβολικά στους ἀρχαίους μεμνημένους. Και στήν ἑλληνική παράδοση οἱ ὄφεις φέρονται νά συμβολίζουν πνευματικές και θείες ὀντότητες. Οἱ ἱεροὶ ὄφεις εἶχαν ἀνοίξει τά αὐτιά τοῦ ἥρωα Μελάμποδα, τοῦ εἶχαν δηλ. χαρίσει τήν ὑπερακοή.

ξεπρόβαλε πάλι στο φῶς τοῦ θεϊκοῦ Νοῦ, λέγει ἡ ἰνδική παράδοση. Ὁ Βράχμα συνδέεται μέ τήν ὑπαρξή του καί μέ τή μνήμη του. Ὁ Βράχμαν θυμάται... Ὅλο τό ἔργο καί ὅλα τά ἐξελικτικά ἀποτελέσματα τῆς προηγούμενης δημιουργικῆς Ἡμέρας, πρὶν ἀπό τή μεγάλη Νύχτα τοῦ ὕπνου του, ξεπετάγονται πάλι στοῦ φῶς τῆς θεϊκῆς μνήμης: « Ἀπό τή λαμπρότητα τοῦ φωτός ξεπετάχθηκαν πάλι στοῦ διάστημα οἱ ξαναζυγημένοι ἐνέργειες... Ἐκεῖ οἱ Οὐσίες, οἱ Φλόγες, τὰ Στοιχεῖα, οἱ Κατασκευαστές, οἱ Ἀριθμοί... καί τό καμίνι τοῦ θεϊκοῦ ἀνθρώπου, τό ἄθροισμα τό ὀλικό» λένε οἱ Στροφές τῶν Τζιάν. Ἡ μνήμη αὐτή τοῦ Θεοῦ, ἡ γεμάτη ἀπό τά ὑποδείγματα ὄλων ὅσων εἶχαν γίνει καί ὅσων ἐπρόκειτο νά γίνουν, φέρεται νά εἶναι καταχωρημένη στήν Ἀκάσα < A'Kasha >, ἕναν λεπτότατο πέπλο πρωθύλης, μίαν ὀθόνη εὐαίσθητη καί φωτεινή, ἀψευδές ἀρχεῖο ὄλων ὅσων ὑπῆρξαν, ὅσων ὑπάρχουν καί ὅσων θά ὑπάρξουν μέσα στόν ἀπειρο χρόνο. Ἡ A'Kasha εἶναι ὁ φορέας πού συνδέεται μέ τόν Νοῦ καί μέ τή Μνήμη τοῦ Λόγου.

Ἀκολουθώντας τήν ἑλληνική παράδοση, μέσα ἀπό τήν κοσμογονία τοῦ Ὀρφισμοῦ, συναντοῦμε καί πάλι μίαν ἐξ ἴσου εὐγλωττη καί σοφή εἰκόνα, ὡς πρὸς τό ἴδιο αὐτό κοσμικό γεγονός. Εἶναι ἡ συμβολική κατάποσις ἀπό τόν Δία τοῦ Φάνητα ἢ τοῦ Μήτους-Νοῦ, χάρις στήν ὁποία «ἐφανερώθησαν ἀμέσως στόν Δημιουργό πάντων τῶν ἐγκοσμίων τά αἷτια». «Ἐκεῖ γάρ ὁ ἥλιος καί ἡ σελήνη καί ὁ οὐρανός αὐτός καί τά στοιχεῖα καί ἔρως ὁ ἐνοποιός»¹. Τότε ὁ Ζεὺς, ἔχοντας ταυτιστῆ μέ τόν Μήτιν-Φάνητα, ἐμπλεος ἀπό ἰδέες, γεννάει τόν Νοερό Κόσμο, τόν κόσμο τῶν Ἰδεῶν καί τῶν Ἀρχετύπων τῆς νέας Δημιουργίας: «Ἐτσι κατασκευάστηκε καί πάλι ἀπό τόν Δία τό λαμπρό ὕψος τοῦ αἰθέρα, τὰ πλάτη τοῦ ἀκατάπονητου πόντου καί ὅλοι οἱ ἀθάνατοι, θεοὶ καί θεές, καί ὅλα ὅσα εἶχαν γίνει καί ὅσα ἐμελλαν νά γίνουν»². Ὅλες οἱ ἀρχαῖες παραδόσεις μιλοῦν γιά τό πρωταρχικό αὐτό κοσμογονικό στάδιο, κατὰ τό ὁποῖο ὁ Δημιουργός «ἐποίησε» τόν κόσμο, τόν ἐπρόβαλε δηλαδή, σάν μιά ἰδεατή σύλληψη. Κάθε μορφικό φαινόμενο ἀποτελεῖ τήν ἐκφραση – ἀτελή πάντοτε καί σκιώδη – μίας ἰδέας πού προϋπάρχει γι' αὐτό στόν Νοερό κόσμο. Οἱ ἰδέες δέν εἶναι κάτι τό ἀφηρημένο, εἶναι πραγματικότητες, οἱ μόνες πραγματικότητες σέ σχέση μέ τό μορφικό σύμπαν, πού εἶναι μιά Maya καί μιά σκιά τῆς πραγματικότητας.

«TRIMOURTI» Ἡ θεία Τριάς

Εἶχαμε πῆ ὅτι κατ' εἰκόνα τοῦ Κοσμικοῦ Λόγου, ὁ Ἡλιακός Λόγος, ὁ Δημιουργός τοῦ συστήματός μας, ἂν καί μιά Μονάς στήν πρωταρχική του

1. Προκλος

2. Προκλος

ύπόσταση, όταν εκδηλώνεται και ενεργεί μές στο Σύμπαν Του, ενεργεί σαν μια Τριάς. Έργάζεται δηλαδή ο Θεός κατά τρεις διαφορετικούς τρόπους, εμφανίζοντας τρεις φάσεις ή όψεις στο έργο του. Η θεία Τριάς είναι δόγμα κοινό όλων των θρησκευτικών παραδόσεων. Είναι η TRIMOURTI του Ινδουισμού «Σίβα-Βιονού-Βραχμάς», ή Τριάς «Πατήρ-Υιός-Άγιον Πνεῦμα» του Χριστιανισμού, ο Τριδύναμος και Τρυσυπόστατος Ζεύς του Όρφισμού «Μήτις-Ερως-Ήρικεπαίος». Ο ένας Θεός με τα τρία πρόσωπα, το ούράνιο τρίγωνο «Ίσχύς-Αγάπη-Κάλλος» ή «Βούληση-Αγάπη-Νοῦς», πού όταν αντανακλαστή στον άνθρωπο, θα εμφανισθῆ σαν «Βούληση-Συναίσθημα-Νόηση». Οί τρεις αυτές όψεις του Δημιουργού, πού φέρονται νά είναι ισότιμες, ἄν και εκδηλώνονται διαδοχικά στην ἀρχή, ἐξακολουθοῦν στή συνέχεια νά ἐργάζονται ταυτόχρονα μέσα στό Σύμπαν, στον δικό της ἡ καθεμία τομέα, ἐξελισσοντας ἐπ' ἄπειρον τό ὅλο ἐργο.

Πρώτη Δημιουργία: Κοσμογονία – Η ὄψις πού φέρεται πρώτη πρὸς τήν ἐκπόρευση εἶναι ἡ ἀναφερόμενη σαν Τρίτη, ἡ ὄψις Βραχμάς, Νοῦς, Ἅγιον ἢ Θεῖον Πνεῦμα. Ὁ Θεῖος Νοῦς θά γίνει ὁ πρῶτος θεμελιωτής τοῦ Σύμπαντος, ἐκεῖνος πού θά ἀναλάβει τή δόμηση τῆς ὕλης μέσα ἀπό τό πρωταρχικό Χάος καί τήν τακτοποίησή της στήν κοσμική διάταξη τῶν σφαιρῶν ἐπάνω στά ἀθάνατα θεμέλια. Δημιουργική ἐνέργεια τῆς ὄψεως αὐτῆς τό «Fohat», ὁ θεῖος ἠλεκτρισμός, τό Πῦρ τοῦ Νοῦ. Ὁ Νοῦς εἶναι Πῦρ, ἐνέργεια, δύναμη καί τέχνη δημιουργική. Ὅ,τι ἀφορᾷ τήν ὕλη, τή δόμηση καί τήν ἐξελιξή της μέσα στό Σύμπαν εἶναι ἐργο τῆς ὄψεως αὐτῆς, τοῦ θεοῦ Νοῦ.

Δευτέρα Δημιουργία: Μορφικό Σύμπαν. Ὀντογονία. Ὅταν ὁ θεῖος Νοῦς ἔχει φέρει σέ πέρας τό ἐργο του τῆς θεμελίωσης τοῦ Κόσμου, τότε ἡ Δευτέρα ὄψις τῆς θείας Τριάδος φέρεται πρὸς τήν ἐκπόρευσῆ τῆς Ἑὐλη τῶν σφαιρῶν κάτω ἀπό τή στοργική πνοή καί τή θαλπωρή της ἐνέργειας αὐτῆς πού λέγεται Ζωή-Μορφή, Ἐρως ἐνοποιός, Ἀγάπη-Υιός, διεγείρεται, προβάλλει ἄξονες συνδετικούς, ἔλκεται, συνδυάζεται καί ἐμψυχώνεται, γιά τόν σχηματισμό τῶν μορφῶν τῆς ζωῆς. Δημιουργική ἐνέργεια τῆς ὄψεως αὐτῆς τό «Prana», ὄντογονικό καί ζωϊκό πῦρ.

Τρίτη Δημιουργία: Πνευματογονία. Ὅταν τό ἐργο εἰς Δευτέρας ὄψεως φθάσει στή δόμηση τῆς ἀνθρώπινης μορφῆς, ἕναν σταθμό καθοριστικό στή φάση αὐτή, τότε ἡ Πρώτη δημιουργική ὄψις, ἡ ὄψις Πατήρ, Ἰσχύς, Αὐτοῦπαρξη καί Αὐτοζωή, φέρεται πρὸς πρὸς τήν ἐκπόρευσῆ τῆς Ἑὐλη ἀνθρώπινη μορφή, συνδεόμενη μέ μία ἀκτίνα τῆς ὄψεως αὐτῆς, προσλαμβάνοντας φῶς ἀπό τό φῶς της καί ἰσχύ ἀπό τήν ἰσχύ της, φέρεται μέσα ἀπό μία μακρυᾷ ἐξελικτική πορεία, στήν ὁμοίωσή της πρὸς τόν Δημιουργό. Δημιουργική ἐνέργεια τῆς Πρώτης ὄψεως τό πνευματικό Πῦρ «Kundalini», οὔράνιο ἢ ὀλύμπιο Πῦρ.

«*Πάντα διεκόσμησεν Νοῦς*» Ἀναξαγόρας

Ἄει ὁ Θεὸς γεωμετρῆι καὶ ἡ Δημιουργία, σὲ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς, ἀπὸ τὸ πρῶτο ἄτομο τῆς ὕλης καὶ τὸν οὐράνιο διάκοσμο, ἕως τὸ ὄρυκτό, τὸ φυτό, τὸ ζῶο, τὸν ἄνθρωπο, εἶναι ἔργο ρυθμοῦ, ἀριθμοῦ, ὠραιότητος. Μὲ ἀκρίβεια ἀριθμητικὴ καὶ γεωμετρικὴ ἁρμονία ὁ μεγάλος Μαθηματικὸς καὶ Γεωμέτρης τοῦ κόσμου, ὁ θεῖος Νοῦς, κατασκευάζει, ταξινομεῖ καὶ διακοσμεῖ τὴν ἀφανῆ ὕλη τοῦ χώρου. Τὸ Χάος γίνεται κόσμος, ἡ ἀταξία τάξη, τὸ A'Dharma, Dharma. Καμμία συγκέτρωσις ὕλης δὲν εἶναι τυχαία στὸν κόσμο καὶ χωρὶς «ἀριθμό». Εἶναι ἡ «ἀφανῆς ἁρμονία» τοῦ Ἡρακλείτου, ποῦ εἶναι «κρείσσων» τῆς φανερῆς. Τὰ γνωστὰ μας πέντε πλατωνικὰ στερεά¹ ποῦ φέρονται νὰ εἶναι οἱ πρῶτοι ἄξονες καὶ οἱ πρῶτοι πλίνθοι τῆς κατασκευῆς τῶν κόσμων, εἶναι γνώση κοινὴ τῶν ἀρχαίων ἐσωτερικῶν παραδόσεων. Μέσα ἀπὸ τὶς πανάρχαιες ἰνδικῆς Γραφές, μποροῦμε νὰ παρακολουθήσουμε μιὰ λεπτομερειακὴ περιγραφή τοῦ τρόπου μὲ τὸν ὁποῖον ὁ θεῖος Νοῦς κατασκευάζει τὰ πέντε πρωταρχικὰ Στοιχεῖα, τὰ «Tattwas»² τοὺς πρῶτους αὐτοὺς πλίνθους τοῦ κόσμου, μὲ βάση τὰ ἀντίστοιχα πέντε «Tanmatras», τὰ πέντε θεῖα μέτρα καὶ τοὺς θεῖους ρυθμούς. Τὰ πέντε αὐτὰ πρωταρχικὰ στοιχεῖα, αἰώνια, ἀδιαίρετα καὶ ἀναλοιῶτα, «Ριζώματα πάντων» κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλή³ θὰ σχηματίσουν στὴ συνέχεια μὲ τοὺς συνδυασμούς τους τὰ γνωστὰ μας πέντε πεδία, τὸ ἔδαφος ὅπου θὰ ἔλθει νὰ φυτευθῆ καὶ νὰ κυοφορηθῆ ἡ σπορὰ τῆς θείας Ζωῆς σὲ ὅλα τὰ στάδια τῆς ἐκδηλώσεως τῆς.

Ἄς παρακολουθήσουμε καὶ πάλι μέσα ἀπὸ τὶς Στροφές τῶν Τζιάν, τὸ στάδιο αὐτὸ τῆς Πρώτης Δημιουργίας, κατὰ τὸ ὁποῖο ὁ θεῖος Νοῦς μὲ τὴ δημιουργικὴ του τέχνη καὶ τὴν ἐνέργεια τοῦ θεοῦ Πυρός, κατασκευάζει τὸν Μέγα Διάκοσμο: «...Πῶς ἐργάζεται τὸ Fohat; Μαζεύει σκονὴ ἀπὸ φωτιά, φτιάχνει Μπάλλες φωτιά, ἐμφυσώντας τους ζωὴ, καὶ ἐπειτα σὲ κίνηση τὶς βάζει περιστροφικῆ, ἄλλες σὲ μιὰ διεύθυνση, ἄλλες σὲ ἄλλη. Εἶναι ψυχρὲς, τὶς ζεσταίνει, εἶναι στεγνές, τὶς ὑγραίνει... Ἔτσι κάνει τὸ Fohat ἀπ' τὴ μιὰν Αὐγὴ ὡς τὴν ἄλλη, γιὰ ἐπτὰ Αἰωνιότητες. Τὸ Fohat εἶναι τὸ Ἄτι, Καβαλλάρης εἶναι ὁ Νοῦς».

Ὁ Μέγας Διάκοσμος, τὸ σκηνικὸ ὅπου θὰ παιχθῆ τὸ κοσμικὸ δρᾶμα ἔχει ἐτοιμαστῆ. Ἡ ψυχὴ τοῦ Κόσμου, ἡ Ἀλᾶγια, ἡ σπορὰ τῆς θείας Ζωῆς, θὰ εἰσορμηθεῖ μέσα στὸ νεοσύστατο Σύμπαν καὶ θὰ διανεμηθῆ στὶς σφαῖρες καὶ τὰ συστήματα, ἀνάλογα μὲ τὸ προδιαγεγραμμένο γι' αὐτὰ σχέδιο. Ὁ Θεὸς – λέγει ὁ Πλάτων – διεμοίρασε τὴν ψυχὴν τοῦ κό-

1. Πυραμῖς, Κυβος, Οκτάεδρον, Δωδεκάεδρον, Εἰκοσαεδρον

2. Tattwas: Οἱ 5 ἀτομικὲς καταστάσεις. (Οἱ ἀτομικὲς καταστάσεις – ὅπως καὶ τὰ πεδία εἶναι 7, τὰ δυο ὑψηλότερα δὲν συμμετεχουν στὸ παρὸν ἐξελικτικὸ ἐργο).

3. Κατὰ τὸν Ἐμπεδοκλή τὰ «Ριζώματα» εἶναι τεσσέρα Γῆ, ὕδωρ, Πῦρ, Ἀἴρ, μὲ Πενιμητὴ οὐσίαν τὸν Αἰθέρα.

σμου στις διάφορες σφαίρες... Καί πρό τῶν ψυχῶν ἔθεσε Δαίμονες, νά προΐστανται σάν ἡγεμόνες.

Ἐκ τῶν «Νοερό Κόσμο» ἡ Παραδειγματική Δημιουργία, προβαλλόμενη πρὸς τὸν κόσμον τῆς Ὑλης. Ἐκ κάτω ἡ Ὑλη, ἡ Ζωή καὶ ἡ Μορφή ἐπὶ τὸ ἔργον, γιὰ τὴν ὁλοένα καὶ πιὸ πιστὴ ἔκφραση καὶ ἀναπαραγωγὴ τῶν θείων Παραδειγμάτων. Ἡ συνάντησις τῶν δύο κόσμων, θά σημάνει τὴν τελικὴν φάσει τῶν ἔργων.

ΤΟ Τ'ΑΥΤΟΝ καὶ ΤΟ ΕΤΕΡΟΝ

Τὶ εἶναι ἡ ὕλη, τὸ δεύτερον αὐτὸ σκέλος τῆς θείας Φύσεως, Μητέρα, μήτρα, τροφός, ἔκμαγεῖο, φορέας καὶ ὄχημα τοῦ πρώτου σκέλους, τοῦ γνωστοῦ σάν «πνεῦμα»; Οἱ ἀρχαῖες παραδόσεις μᾶς δίνουν, ὅπως εἶπαμε, σαφεῖς καὶ συγκεκριμένους ἰδέες, τόσο ὡς πρὸς τὴ σύστασιν καὶ τὴν ιδιότητι τῆς ὕλης, ὅσο καὶ ὡς πρὸς τὸν ρόλον ποὺ ἔχει νά παιξῆ μέσα στὸ κοσμικὸ ἔργον. Ἐστὶ ἡ ἀρχαία ἐπιστήμη δὲν θά εἶχε τίποτα νά διδαχθῆ ἀπὸ τὴν κατακτήσει τῆς σύγχρονης ἀτομικῆς ἐπιστήμης, ἐκτὸς μόνον ἀπὸ τὴν ἐπαλήθευσιν μὲ τὰ σύγχρονα μέσα καὶ τὰ σύγχρονα ὄργανα τῶν δικῶν τῆς θεωρητικῶν καὶ νοητικῶν συλλήψεων.

Σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν, οἱ δύο ἀρχές ἢ οἱ δύο πόλοι τῆς Δημιουργίας Πνεῦμα-Ὑλη, φέρονται νά παιζοῦν ρόλον ἰσοτίμου, συνεργάτες καὶ σύζυγοι ἀχώριστοι, σὲ κάθε φάσιν καὶ σὲ κάθε ἐκδήλωσιν τοῦ κοσμικοῦ ἔργου. Ἐστὶ ὁ μέγιστος Ζεὺς «συζυγεῖ τῇ Ἥρᾳ» καὶ ἰσοτελής πρὸς αὐτὸν ἡ Ἥρα καλεῖται, ἐνῶ στὴν ἰνδικὴν τριάδα «Σίβας-Βιανού-Βραχμάς» κάθε θεία ὄψη ἔχει τὴ δικήν της πιστὴν σύζυγον, τὴ δικήν της δηλαδὴ ποιότητα ὕλης μὲ τὴν ὁποία συνεργάζεται. Ὁ ρόλος τῆς ὕλης, σάν συζύγου τοῦ Πνεύματος, εἶναι νά περιπτυχθῆ, νά κυοφορήσῃ καὶ νά ἀναστήσῃ μέσα ἀπὸ τοὺς στοργικοὺς μητρικοὺς κόλπους τῆς τῶν θείων Υἱῶν, τὰ θεία σπέρματα καὶ τοὺς θείους καρπούς. Κυοφορῶντας ὁμως, ἐξελίσσοντας καὶ ἀναστάνοντας τὸ Πνεῦμα, κυοφορεῖται, ἐξελίσσεται καὶ ἀνασταίνεται καὶ αὐτὴ ἡ ἴδια, ἕως ὅτου γίνῃ ἡ τέλεια σύζυγός της.

Σύμφωνα μὲ τὴν δοξασίαν τῶν ἑλληνικῶν φιλοσοφικῶν παραδόσεων, ἡ Ὑλη εἶναι τὸ «Ἐτερον» σὲ σχέση μὲ τὸ «τ'Αὐτόν», ἡ Μεριστὴ οὐσία σὲ σχέση μὲ τὴν Ἀμέριστον καὶ συνεχῆ, τὴν «ὁμοίαν καὶ κατὰ τ' αὐτὰ ἔχουσαν». Εἶναι τὸ μορφικὸ καὶ τὸ ὁρατὸν τμήμα τοῦ κόσμου, σὲ σχέση μὲ τὸ ἰδεατὸν καὶ ἀόρατον. Εἶναι τὸ «πυκνόν» σὲ σχέση μὲ τὸ «ἀραιόν», τὸ «πλήρες» καὶ τὸ βαρὺ σὲ σχέση μὲ τὸ «κενόν» καὶ ἐλαφρὺ. Τὸ «πάσχον» σὲ σχέση μὲ τὸ «ποιούν», ἡ παθητικὴ ἀρχὴ σὲ σχέση μὲ τὴν ἐνεργητικὴν. Χωρισμέναι οἱ δύο ἀρχές παραμένουν ἀδρανεῖς καὶ ἀνεκδήλωται, ὅπως οἱ δύο πόλοι τοῦ Ἠλεκτρισμοῦ, γιὰ νά ἐνεργοποιηθοῦν καὶ νά ἔλθουν σὲ ἐκδήλωσιν εὐθύς ἀπὸ τὴν πρώτην ἐνωσίν των.

Στὴν ἰνδικὴν παράδοσιν ἡ πρώτη αὐτὴ παθητικὴ καὶ ἀνεκδήλωτη κα-

τάσσεις τῆς ὕλης εἶναι γνωστή, ὅπως εἶπαμε, σάν Ρίζα τῆς ὕλης, μιά διαφοροποίησις δηλαδή ἀσύλληπτη μέσα στή συνεχή οὐσία τοῦ Κοίλου. Μὲ τὴν ἔναρξη τῆς Δημιουργίας καὶ τὴν ἔνωση τῶν δύο πόλων, ἡ Ρίζα αὐτῆ τῆς ὕλης ἐμβολιάζεται ἀπὸ τὸ θεῖον Πῦρ, γονιμοποιεῖται κατὰ κάποιον τρόπο καὶ ἔρχεται σὲ ἐκδήλωση. Τὸ Fohat ἀνοίγει ὄπες, τρύπες ἀραιές μέσα στὸ Κοῖλον, ἀπωθώντας ἀπὸ αὐτὴ τὴν οὐσία τοῦ Κοίλου, καὶ τίς γεμίζει μὲ τὴν ἐνέργειά του. Τότε οἱ ἀόρατες ὄπες γίνονται φυσαλίδες λάμπουσες καὶ παλλόμενες, στιγμὲς φωτὸς μέσα στὸ Κοῖλον. Εἶναι ἡ πρώτη δημιουργικὴ ἐνέργεια, ὅπως εἶπαμε, τὸ «Γεννηθῆτω Φῶς». Οἱ πρῶτες αὐτὲς φυσαλίδες, συνενούμενες καὶ συσπειρούμενες, σύμφωνα μὲ τὰ θεῖα μέτρα καὶ τοὺς θεῖους ρυθμούς, θὰ φθάσουν κάποτε νὰ δομήσουν τὸ φυσικὸ ἄτομο, μυριάδες φυσαλίδες γεμάτες μὲ θεῖον ἠλεκτρισμό, μιά πάλλουσα ἀπὸ συσπειρωμένη ἐνέργεια καρδιά. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἡ σύγχρονη ἐπιστῆμη ἔχει ἤδη συναντηθῆ μὲ τὴν ἀρχαία. Ἡ ὕλη – μᾶς λέγει – σὲ τελικὴ ἀνάλυση, δὲν εἶναι ὕλη, εἶναι ἐνέργεια. Κι' ἀκόμη, ἡ ὕλη σὲ σχέση μὲ τὸ «Κενόν» φέρεται νὰ εἶναι τόσο ἐλάχιστη μέσα στὸν χῶρο, ὥστε τὸ Σύμπαν νὰ εἶναι στήν οὐσία του «κενόν ὕλης». Σύμφωνα μὲ τίς ἀπόψεις τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης, ὅλη ἡ κοσμικὴ ὕλη, ἡ ὕλη δηλ. ὄλων τῶν συστημάτων, συμπυκνούμενη θὰ ἀποτελοῦσε μιά σφαῖρα ὄχι μεγαλύτερη ἀπὸ ἐκείνην ποὺ διαγράφει ἡ τροχιά τοῦ ἼΑρη γύρω ἀπὸ τὸν Ἥλιο.

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Τὰ ἄνω ὅπως καὶ τὰ κάτω»

Τὸ Σύμπαν εἶναι ἓνας ἐνιαῖος ὄργανισμός, παλλόμενος ἀπὸ ζωὴ καὶ ἐνέργεια καὶ καμμιὰ δύναμη, μέσα ἢ ἔξω ἀπὸ αὐτό, δὲν θὰ μπορούσε νὰ καταλύσει τὴν ἀδιάσπαστη αὐτὴ ἐνότητά του. «Κανένας πέλεκυς, δὲν θὰ μπορούσε νὰ τοῦ ἀφαιρέσει κάποιο κομμάτι». Ὅλα μέσα σ' αὐτὸν τὸν ὄργανισμό, ἀπὸ τὸ ἔσχατο ὑλικὸ ἄτομο ἕως τὸν Μακρόκοσμο καὶ τὸν ἄνθρωπο, φέρονται πρὸς τὴν ἐκπλήρωση τῆς ἐντελέχειάς του, ἀναπτύσσοντας μέσα στὸν χῶρο καὶ τὸν χρόνον τὸ μερίδιό ἐκεῖνο τοῦ ὅλου Σχεδίου ποὺ ἀναλογεῖ στὸ καθένα, ξετυλιγόντας τὸν ἰδιαιτέρου ρόλου ποὺ ἔχουν νὰ διαδραματίσουν μέσα στὸ ὅλο Δρᾶμα.

Τὸ Σύμπαν εἶναι ἓνα Κράτος. Εἶναι τὸ Ἡλιακὸ Κράτος, τὸ Κράτος τοῦ Θεοῦ. Μιά Ὑπέρτατη Βούληση, ποὺ λέγεται Θεός, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Κράτους αὐτοῦ, προγραμματίζει, σχεδιάζει, κατευθύνει καὶ ἐπιβλέπει τὸν κρατικὸ μηχανισμό σὲ ὅλη τὴν ἔκταση τῆς ἐπικρατείας του, ἔτσι ὥστε «οὔτε ἓνα στρουθιο» νὰ μὴν πεθαίνει χωρὶς τὴ δικὴ του συναίνεση. Ἡ αὐστηρὴ τάξη καὶ νομοτέλεια εἶναι οἱ βασικὲς προϋποθέσεις γιὰ τὴν ὁμαλὴ λειτουργία τοῦ θεοῦ Κράτους, καὶ στήν τήρηση τῆς ἀπαραβίαστης αὐτῆς νομοτέλειας φέρεται νὰ ἐπιτηρεῖται καὶ αὐτὸς ἀκόμα ὁ

Ἵπέρτατος Ἄρχων. Ἡ Δίκη παρεδρεύει τὸν Δία σὲ ὅλη τὴν πορεία τοῦ ἔργου του.

Στὸ κοσμικὸ ἔργο ὁ Ἄνωτατος Ἄρχων δὲν εἶναι μόνος. Πλαισιώνεται καὶ Αὐτός, ὅπως κάθε ἡγεμόνας, ἀπὸ ἓνα ἐπιτελεῖο βοηθῶν καὶ συνεργατῶν στὸ πολύπλοκο καὶ πολυδιάστατο ἔργο του. Ἡ κοσμικὴ μηχανὴ δὲν εἶναι ἀφημένη σὲ μιὰ τυφλὴ καὶ ἀνεξέλεγκτὴ αὐτοματικὴ λειτουργία. Ἄν τὸ ὑλικὸ σύμπαν φέρεται ὑποταγμένο σὲ κάποιον μηχανιστικὸ αὐτοματισμὸ, δὲν θὰ μπορούσε νὰ συμβαίνει τὸ ἴδιο μὲ τὸ ἠθικὸ καὶ συνειδησιακὸ σύμπαν. Πίσω ἀπὸ τὸν φαινομενικὸ αὐτοματισμὸ, ὑπάρχουν διάνοιες κατευθυντήριες, ὑπάρχουν χέρια σοφὰ καὶ ἐπιδέξια, ποὺ ὁδηγοῦν, συγκρατοῦν, προσαρμόζουν, ἀποτρέπουν, ἐξισορροποῦν. Ἡ ἀκριβὴς λειτουργία τῶν μεγάλων νόμων τοῦ κοσμικοῦ σχεδίου καὶ τῶν δευτερευόντων ποὺ ἀπορρέουν ἀπὸ αὐτοὺς, ἢ σταθερὴ πορεία τῆς ἐξελιξέως, ἢ διάπλασις τῶν μορφῶν ποὺ χρειάζεται σὲ κάθε στάδιο ἢ ἐξελισσόμενη ζωὴ, ἢ ἐπανεναρμόσισις καὶ ἢ ἐπιλογή τῶν κατάλληλων συνθηκῶν γιὰ κάθε γέννηση καὶ θάνατο, μὲ τὴν ἀκριβὴ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου τοῦ Κάρμα, προϋποθέτουν τὴν ὑπαρξὴ μιᾶς πάνσοφης πνευματικῆς ἡγεσίας. Μέσα στὸ Σύμπαν δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχει μόνον ὁ Θεὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος.

Ὅπως τὰ κάτω ἔτσι καὶ τὰ ἄνω. Ἡ ὀργάνωσις ἑνὸς γῆϊνου κράτους θὰ μπορούσε νὰ μᾶς δώσει μιὰν εἰκόνα τῆς ἐσωτερικῆς διακυβέρνησης τοῦ Ἡλιακοῦ Κράτους. Ἐχομε ἐπὶ κεφαλῆς μιὰ κεντρικὴ ἐξουσία, ἓναν Ἠγεμόνα π.χ. καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους του – ἀντιβασιλεῖς – στὰ διαμερίσματα τοῦ Κράτους, ἄμεσους συνεργάτες καὶ φορεῖς τῆς Ἵπέρτατης Βούλησης. Ἐχομε στὴ συνέχεια ὑψηλοὺς αξιωματούχους, Σῶμα Ὑπουργικόν, Δικαστικὴ Ἐξουσία, Ἐκτελεστικὴ Ἐξουσία, ἀρχηγούς ἀνωτάτων Ὑπηρεσιῶν καὶ μιὰν ἀτελεύτητὴ ἱεραρχία ὑφιστάμενων διαφόρων βαθμῶν καὶ εἰδικοτήτων, ἐφόσον κατερχόμαστε τὴν ὑπηρεσιακὴ κλίμακα.

Τόσο οἱ θρησκευτικὲς ὅσο καὶ οἱ ἐσωτερικὲς παραδόσεις μιλοῦν ἀπὸ συμφώνου, γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς Ἱεραρχίας ποὺ οἱ ὑψηλότεροι βαθμοὶ τῆς φέρονται νὰ προβάλλουν στὸ φῶς τῆς Δημιουργίας μαζὶ μὲ τὸν ἴδιο τὸν Δημιουργό, σάν «Αὐτογεννημένοι» ἢ σάν καρποὶ πνευματικοὶ ἄλλων ἐξελικτικῶν συστημάτων. Δαίμονες καὶ Devas, Ἄγγελοι καὶ Ἐλοῖμ, Feristhas, λατρευτικὰ ὀνόματα καὶ λατρευτικὲς μορφές ὅλων τῶν παραδόσεων Λόγοι γύρω ἀπὸ τὸν Μοναδικὸ Λόγο, Φλόγες γύρω ἀπὸ τὸ Μοναδικὸ Φῶς. Ἡ ἰνδικὴ παράδοσις μᾶς μιλάει γιὰ τοὺς Ἑπτὰ Πρωταρχικοὺς, τίς «ἑπτὰ πνοές τοῦ Δράκοντα τῆς Σοφίας», κυβερνήτες τῶν ἑπτὰ πλανητικῶν διαμερισμάτων, καὶ στὴ συνέχεια γιὰ τοὺς πέντε μεγάλους Devas¹ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πέντε ὑλικῶν περιοχῶν.

1. Indra τοῦ Αἰθέρος, Vaya τοῦ Ἀέρα, Agni τοῦ Πυρός, Varuna τοῦ Ὑδατος καὶ Kshiti τῆς Γῆς

Μιλάει για την ούράνια Δικαστική εξουσία, των Τριών Λιρίκας, σαφή και αλάνθαστη πνευματική Αρχή, έφορεύουσα επί της κοσμικής Δικαιοσύνης, καθώς και για την Έκτελεστική εξουσία, τους «Γιους των Λιρίκας». Κατασκευαστές και πλαστοουργοί των μορφών του Σχεδίου, εκπαιδευτές και προστάτες ατόμων, εθνών, μιά άτελευτη ιεραρχία – λεγεῶνες και φάλαγγες – επί τὸ ἔργον, ἡμέρα καὶ νύχτα μέσα στο θεϊκό Κράτος.

Ἄλλὰ καὶ στήν ἑλληνική παράδοση οἱ ἴδιες ἀντιστοιχίες προβάλλουν, μέ τούς μεγάλους Θεούς καὶ τίς Θεές, ἐπί κεφαλῆς τῶν στοιχείων, τῶν δυνάμεων καὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ κοσμικοῦ ἔργου. Πανίσχυρη καὶ πάνσοφη ἡ Δικαστική ἐξουσία, μέ τήν Ἀδράστεια, τὴ Δίκη, τὴ Μνημοσύνη, τὴ Θέμιδα, τίς τρεῖς Μοῖρες. Κατασκευαστές καὶ ἐκεῖ τῶν μορφῶν τῆς ζωῆς οἱ Τεκτονόχειρες, Ἐκατόγχειρες, Κύκλωπες...

Ὅπως τὰ κάτω ἔτσι καὶ τὰ ἄνω. Οἱ ἀρχαῖες παραδόσεις μιλοῦν γιά δυνάμεις ἀντίρροπες πρὸς τὴν Ὑπέρτατη Βούληση, πού ἀναφαίνονται μέσα στό Ἡλιακό Κράτος, ἐποφθαλιμῶντας τὴν κοσμική ἐξουσία καὶ τὸ λαμπερό, ἀκτινοβόλο διάστημα. Ἀντάρσιες, συγκρούσεις καὶ πόλεμοι, Τιτανομαχίες καὶ Γιγαντομαχίες, ἄγγελοι τοῦ Φωτός καὶ ἄγγελοι τοῦ Σκότους, Ὑπερασπιστές καὶ Καταστρεφτές τοῦ θείου Σχεδίου, συγκλονίζουν γιά ἓνα διάστημα τὸ νεοσύστατο Ἡλιακό σύμπαν. Τέλος οἱ ἀντάρσιες ἐξουδετερῶνονται, οἱ ἠττημένοι ἀπορρίχνονται στὰ σκοτεινά Τάρταρα τοῦ ἀφανισμοῦ, καὶ ἡ τάξι πάλι ἐπιβάλλεται. Ἡ εὐνομία, ἡ Δίκη, ἡ Εἰρήνη κρατοῦν τὰ κλειδιά τοῦ οὐρανοῦ.

KURUKSHETRA & KALI YUGA

Τὸ διαμέρισμα τοῦ Ἡλιακοῦ Κράτους στό ὁποῖο ὑπάγεται καὶ ἡ Γῆ μας, σάν ἓνας κεντρικός σταθμός ἀπό φυσική ὕλη, φέρεται νά ἔχει φθάσει στὰ μέσα τοῦ ἐξελικτικοῦ ἔργου του. Διανύει δηλαδὴ τὴν τετάρτη ἄλυσό του, ἡ ἄλυσος διανύει τὸν τέταρτο γύρο τῆς καὶ τὸ ἔργο βρίσκεται σὲ ἐγρηγόρηση ἐπάνω στὸν τέταρτο πλανήτη τῆς ἄλυσου, πού εἶναι ὁ πλανήτης Γῆ. Τὸ ἔργο τῆς 4ης αὐτῆς ἄλυσου ἔχει μεταφερθεῖ ἀπὸ τὴν τρίτη ἄλυσο, γνωστή σάν ἄλυσο τῆς Σελήνης. Οἱ ἑξι λεπτότερες σφαῖρες τῆς ἄλυσου ἐκείνης, ἔχουν ἤδη διαλυθῆ, καὶ ἡ μόνη πού ἔχει ἀπομείνει ἀκόμη εἶναι ἡ Σελήνη, συρρικνωμένο σῶμα νεκρὸ, χωρὶς ζωτικότητα, σὲ δορυφορική περιστροφή γύρω ἀπὸ τὴν ἀπόγονό τῆς – ἢ τὴν μετενσάρκωσή τῆς – τὴ Γῆ. Εἶναι ἀπὸ τὴ συγγένεια αὐτῆ πού τὰ δύο οὐράνια σώματα, Γῆ καὶ Σελήνη, φέρονται ἀνέκαθὲν συνδεδεμένα μέ μιὰν ἰδιαιτέρη – ἀπόκρυφη – σχέση ἐλξεως καὶ ἀλληλοεπιδράσεως. Σύμφωνα μέ τὴ Μυστικὴ Διδασκαλία τῆς Μπλαβάτσκι, μιὰ νέα σελήνη θὰ ἐμφανισθῆ στό ἠλιακό χῶρο κατὰ τὴν ἐπομένη, τὴν 5η ἄλυσο. Καὶ αὐτὴ θὰ πρέπει νά εἶναι ἡ Γῆ μας, νεκρωμένη ἀπὸ κάθε ζωὴ, ἀκολουθώντας τὴν ἴδια μοῖρα τοῦ σημερινοῦ δορυφόρου τῆς.

Τό βασιλείο ζωής πού φέρεται πρὸς τὴν τελείωσή του στοῦ ἐξελικτικοῦ στάδιο πού διανύουμε, εἶναι τὸ ὀρυκτὸ βασιλείο ἔτοιμο νὰ προαχθῆ στὴν ἐπόμενη ἄλυσσο πρὸς τὸ φυτικό βασιλείο¹. Μὲ τοὺς κρυστάλλους, τοὺς πολυτίμους καὶ ἡμιπολυτίμους λίθους, μὲ τὴν ἀκτινοβολία καὶ τὴν ὠραιότητα τῶν χρωμάτων τους, ἡ κορωνίδα αὐτῆ τῶν μορφῶν τοῦ ὀρυκτοῦ βασιλείου, σὲ σχέση μὲ τὰ πρῶτα σκοτεινὰ ὀρυκτά, μπορεῖ νὰ μᾶς δώσει μιὰν ἀμυδρὴ ἰδέα τῆς ὠραιότητας τῶν μορφῶν καὶ τῶν ἄλλων βασιλείων ζωής, κατὰ τίς τελικὲς φάσεις τῆς ἐξελίξεώς τους. Εἶναι γιὰ τὸν λόγο ἴσως αὐτὸν πού οἱ πολῦτιμοι λίθοι ἔχουν ληφθῆ σὲ ὀρισμένες ἐσωτερικὲς παραδόσεις < Ὁρφισμός, Ἀποκάλυψις, Ροδοσταυρισμός > γιὰ τὸν συμβολισμό πνευματικῶν τελειώσεων καὶ πνευματικῶν διακρίσεων τοῦ ἀνθρώπινου βασιλείου. Ποιὲς θὰ εἶναι οἱ ἐξελικτικὲς μορφές τοῦ φυτικοῦ, τοῦ ζωικοῦ βασιλείου... Ποιὲς μορφές ἀγάπης καὶ ὠραιότητας ἔχει ἐπιλέξει ὁ ὑπέρτατος Καλλιτέχνης τοῦ Κόσμου, γιὰ τὸν ἄνθρωπο, στίς τελικὲς ἐξελικτικὲς φάσεις του ἐπάνω στὴ Γῆ πού νὰ τὸν ἐκφράζουν καὶ νὰ τὸν ἀποκαλύπτουν μέσα ἀπὸ τὴν ὕλη, πού καμμιά φαντασία δὲν μπορεῖ νὰ συλλάβει. Γιατὶ ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος, ἀκόμα καὶ ὁ πιὸ ὠραῖος καὶ ὁ πιὸ σοφός, «δὲν εἶναι παρὰ ἕνας πίθηκος μπρὸς στοῦ Θεοῦ».²

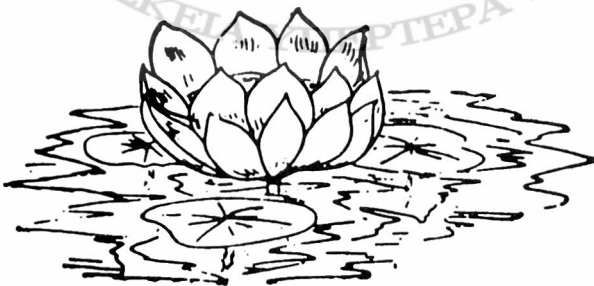
Τὸ στάδιο τῆς 4ης ἀλύσου, πού διανύει σήμερα τὸ πλανητικὸ διαμέρισμα τῆς Γῆς, εἶναι γνωστὸ στίς ἰνδικὲς παραδόσεις σάν KURUKSHETRA < Κουρουξέτρα >. Εἶναι τὸ πεδίο τῆς σκληρῆς μάχης, ὁ μέγας πόλεμος ἀνάμεσα στοῦ Φῶς καὶ τοῦ Σκότος, ἡ μυθικὴ σύγκρουση τῶν Πανδοϊδῶν καὶ τῶν Καουραβῶν, τῶν Γυιῶν τοῦ Ἥλιου καὶ τῶν Γιῶν τῆς Σελήνης. Οἱ δύο συνεργαζόμενες δημιουργικὲς ἀρχές στὴ φάση αὐτὴ μοιάζουν σάν νὰ ἀντιμάχονται ἢ μία τὴν ἄλλη. Ἡ Γῆ, πλανήτης βαρὺς καὶ σκοτεινός, στοῦ ἐξελικτικοῦ αὐτοῦ στάδιο τῆς, εἶναι ἡ τρομερὴ «Myalba», τόπος ἀσφυκτικὸς κολάσεως καὶ τόπος δακρῶν. Τὸ πνεῦμα βυθισμένο στοῦ ζενίθ τῆς ὑλικῆς πυκνότητας, σ' ἕναν ἐναγκαλισμὸ θανάσιμο μὲ τὴ φυσικὴ ὕλη, μοιάζει, θαμμένο, ἀφανισμένο, νεκρὸ. Ἡ ἐποχὴ πού διανύει ἡ ἀνθρωπότητα ἐδῶ καὶ χιλιάδες χρόνια εἶναι ἡ γνωστὴ Kali-Yuga, ἡ Σιδηρὰ ἐποχὴ, τὸ Σιδηρεὸν γένος. Κυρίαρχη πραγματικότητα, ἡ φυσικὴ πραγματικότητα. Κυρίαρχη συνειδητότητα ἢ φυσικὴ συνειδητότητα, ἀποκρύπτοντας καὶ ἀποκόπτοντας μὲ τὸ φῶς τῆς κάθε ἄλλῃ θεᾶ ἔξω ἀπὸ τὸν στενὸ ὀριζοντὰ τῆς. Εἶναι ἡ ἀνθρωπότητα ἐκεῖνη τοῦ Πλατωνικοῦ σπηλαίου, πού κλεισμένη μέσα στὰ τεῖχη τῆς, δὲν βλέπει παρὰ μόνο τοὺς ἴσκιους καὶ τὴν ἀντανάκλαση τῶν ἔξω πραγμάτων, ἐκλαμβάνοντάς τους γιὰ πραγματικότητα.

1. Οἱ δικές μας ἐπομένως Μονάδες ζωής, γιὰ νὰ ἔχουν φθάσει στοῦ ἀνθρώπινου βασιλείου στὴν 4η ἄλυσσο θὰ πρέπει νὰ εἰσῆλθαν στὴν 1η ἄλυσσο σάν ὀρυκτὲς Μονάδες, καὶ νὰ προέρχονται ἐπομένως ἀπὸ τὸ ἐξελικτικὸ ἔργο ἐνὸς προηγούμενου Ἡλιακοῦ συστήματος.

2. Ἡράκλειτος

Όμως τό στάδιο αυτό – όπως κάθε στάδιο – δέν είναι παρά ένας σταθμός μόνον προσωρινός κι' ένα πέρασμα μέσ στο αιώνιο στροβίλισμα τής θείας ζωής. Είναι μιά σκληρή κυοφορία, οι ώδινες γιά μιά νέα γέννηση και μιά νέα ώριμανση. Μέσα από τή σύγκρουση και τόν φαινομενικό άφανισμό τής, ή θεία Ζωή θα έξέλθει έμπλουτισμένη, άφυπνισμένη σέ μιά νέα διάσαση, πού θα είναι ή Αυτόανακάλυψις τής, ή Αυτόσυνειδησία και ή Αυτόγνωσία. Τό σκοτεινό Σιδήρεον γένος θα τό διαδεχθούν κατά τό τέλος του γήινου αυτού εξελικτικού κύκλου, τά πρώτα εκείνα εύγενή ανθρώπινα γένη, τό Χάλκεον, τό Αργύρεον, τό Χρύσεον. Τή φορά όμως αυτή ισχυρά και άφυπνισμένα στην έσωτερική τους πραγματικότητα, «ένσυνειδητα τής άποκαλυφθείσης δόξης Του». Τότε ο άνθρωπος, έχοντας γνωρίσει τόν έαυτό του, θα γνωρίσει τόν Θεό και τό θείο Σχέδιο, θα γίνει ο ένσυνειδητος συνεργάτης του μέσα σ' αυτό, συμμετέχοντας μέ όλη του τή ζωή γιά τήν πραγμάτωσή πάνω στη γή. Πρός τό παρόν τό Σχέδιο αυτό ύπάρχει μόνο στον ούρανό. Η πραγμάτωσή του όμως δέν θα μπορέσει μέ τίποτε νά μταιωθή. Η Βούληση του Αιωνίου μέ τίποτε νά καμφθή.

Αίμ. Ίβου

ΟΥΔΕΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

ΕΟΡΤΗ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ

Τὴν Δευτέρα 9 Μαΐου ἔγινε, ὅπως κάθε χρόνο, στὰ Γραφεῖα τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρείας, ἡ ἐορτὴ τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ, πρὸς τιμὴν τῆς ἰδρύτριας τῆς Ἑταιρείας Ε.Π. Μπλαβάτσου. Κατὰ τὴν ἐορτὴ ἐκφωνήθηκαν σχετικὲς ὁμιλίες πού παραθέτουμε.

Ὅμιλία Χρ. Καμαρωτάκη

Σεβαστὲ Πρόεδρε, Ἀδελφοί μου, εἰς τὴν ἐπέτειο αὐτῆ τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ πού ἐπαναλαμβάνεται κάθε χρόνο, τιμώντας τὴν μνήμη τῆς Ε.Π. Μπλαβάτσου θά ἤθελα δι' ὀλίγων νά φέρω εἰς γνῶσιν σας μερικὲς σκέψεις τῆς πού σταχυολόγησα ἀπὸ τὰ κυριώτερα ἔργα τῆς, τίς ὁποῖες θεωρῶ λίαν σημαντικὲς ἰδέες διότι περιστρέφονται γύρω ἀπὸ μίαν ἄλλη πλευρὰ πού καθὼς πιστεύω δὲν ἔχει ἐξερευνηθεῖ ὅσον θά ἔπρεπε. Ἡ μελέτη ἔρευνα αὐτῆς τῆς πλευρᾶς, πού δὲν εἶναι βέβαια εὐκόλη καὶ εὐχερῆς διὰ τὸν καθένα, θά μᾶς βοηθήσῃ νά ὑπεισέλθουμε στὸ βαθύτερο νόημα τῶν Θεοσοφικῶν Διδασκαλιῶν.

Οἱ διεσπαρμένες αὐτὲς σκέψεις πού τίς θεωρῶ ψήγματα χρυσοῦ διὰ μᾶς τοὺς θεοσόφους, ἀφοροῦν τὰ σύμβολα, τοὺς μύθους καὶ τίς ἀλληγορίες τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν παραδόσεων πού ἀποδεδειγμένα ἀποτελοῦν τὸ ὑλικὸ διὰ τοῦ ὁποῖου θά ἀνοικοδομήσουμε τὸν ναὸ τοῦ πνεύματος.

Ἐχει εἰπωθεῖ ἀπὸ τοὺς μεμνημένους διδασκάλους, ὅτι τὰ σύμβολα μιλοῦν στὶς ψυχὲς καλύτερα ἀπὸ τὰ κείμενα μὲ τὴν φωνὴν τῆς πραγματικότητος. Οἱ ποιητὲς καὶ οἱ ἐνορατικοὶ γνωρίζουν ἀπὸ ἔνστικτον αὐτὴν τὴν γλῶσσα τῶν Θεῶν. Ἡ μέθοδος τοῦ συμβολισμοῦ διδὲι τὴν δυνατότητα τῆς συμπυκνώσεως σὲ μίαν μόνον εἰκόνα τῆς ὑπερβατικῆς ἀληθείας πού συνδέεται μὲ αὐτὴν διὰ σχέσεως ἀναλογίας. Ἐπομένως μόνον διὰ τῶν συμβόλων εἶναι δυνατόν νά εἰσχωρήσουμε εἰς τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων καὶ εἰς τὸν ἀνεξερεύνητον ἄνθρωπον τοῦ ὑπερφυσικοῦ. Ὁ συμβολισμὸς εἶναι κατὰ κάποιον τρόπον ὁ μεσάζοντας ἀνάμεσα εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν Θεότητα.

Ἐχω τὴν γνώμην ὅτι τὰ σύμβολα ἀποτελοῦν τὴν συνθετικὴν ἐκφραση μῆς ὑπερόχου ἐπιστήμης τῆς ὁποίας ἔχουμε χάσει τὴν μνήμην. Τὰ σύμβολα διδάσκουν ὅ,τι προϋπῆρξε, ὅ,τι ὑπάρχει σήμερον καὶ ὅ,τι θά ὑπάρξῃ.

Τὰ μέσα αὐτὰ ὅπως μᾶς βεβαιώνουν οἱ μύστες ὄλων τῶν ἐποχῶν ἀντιπροσωπεύουν πνευματικὲς ἀλήθειες τίς ὁποῖες διὰ νά κατανοήσουμε θά πρέπει νοερῶς νά μεταφερθοῦμε ἀπὸ τὴν μορφή εἰς τὴν ἰδέα, ἀπὸ

τό γράμμα εις τό πνεῦμα, ὄχι ὅμως μέ τήν βοήθεια τοῦ κοινοῦ νοῦ τῶν αισθήσεων, ἀλλά διά μέσου τῆς βουδικῆς σκέψεως. Οἱ πλέον ἀφρημέ-νες ιδέες παρουσιάζονται συνήθως ὑπό τήν ὄψιν καί μορφή τῶν συμβό-λων τῶν ἀλληγοριῶν. Ἔργον δέ τοῦ μύστου εἶναι νά ὑπαισέλθῃ εἰς τήν οὐσίαν αὐτῶν ὄχι βέβαια διανοητικά ἢ ἐπιστημονικά, ἀλλά ἐνορατικά. Οἱ μῦθοι καί τά σύμβολα ἀποτελοῦν τό ἐνδύμα διά τοῦ ὁποίου περιβάλλεται ἡ θεία σοφία διά νά μὴν βεβηλωθῇ ἀπό τά ὄμματα τῶν ἀμυήτων. Ἐνας ἐσωτεριστής τοῦ παρελθόντος λέγει ὅτι ἡ ἐπιστήμη τῶν συμβόλων καί ἀλληγοριῶν ἀποτελεῖ ὀλόκληρη μαγείαν. Ἡ μαγεία αὐτή ἔχει τήν δύνα-μιν νά ξυπνᾷ στήν ἀνθρώπινη καρδιά μιᾶ ὀρμή μεγαλύτερη ἀπό κείνη πού μποροῦσε νά προκαλέσει καί ἡ πιό εὐγλωττη ρητορία. Θά πρέπει ὁμως νά πούμε καί διευκρινίσουμε, ὅτι τά σύμβολα, οἱ μῦθοι καί οἱ ἀλληγορίες εἶναι μιᾶ γλῶσσα ἄλλης τάξης, μιᾶ γλῶσσα πνευματικῆς φύσεως καί ὡς τοιαύτη δέν εἶναι προσιτή εἰς παιδιά καί ἀνοήτους, ἀλλά μόνον σ' αὐτούς πού ὅπως λέγει καί ὁ Πλάτων εἰς τήν Πολιτείαν «ἔχουν θυσίασει, ὄχι χοῖ-ρον, ἀλλά μέγα τί καί δυσεύρετον ζῶον». Διά τόν ἐσωτερισμόν τά σύμβο-λα καί οἱ ἀλληγορίες εἶναι μιᾶ γλῶσσα μεταφορικῆς σημασίας πού χρησιμοποιεῖ ὁ πνευματικός κόσμος διά νά μεταδῶσῃ τά μηνύματά του εἰς τίς ὠριμες καί καλλιεργημένες ψυχές. Ἡ διατύπωσις αὐτή πού ξενί-ζει καί παραπλανᾷ τοὺς ἀπαιδεύτους καί ἀμαθεῖς ἦταν ἀνεκαθεν ὁ μυ-στικός τρόπος πού τό θεῖον ποδηγετεῖ καί διδάσκει τοὺς ἐραστῆς τῆς θείας γνώσεως.

Ὁ Πίνδαρος κάπου εἰς τίς ὥδες του μᾶς λέγει: «Αἱ γλῶσσαι τῶν ἀν-θρώπων πολλαί· αἱ τῶν ἀθανάτων Θεῶν μία». Ἡ γλῶσσα αὐτή τοῦ θείου ὅπως ἀντιλαμβάνεσθε δέν εἶναι ἄλλη ἀπό τά σύμβολα τοὺς μύθους καί-τίς ἀλληγορίες, στοιχεῖα μὴ κατανοητά καί προσιτά εἰς τοὺς ἀνωρίμους καί ἀμαθεῖς, διότι ἀδυνατοῦν νά τά διαβάσουν καί ἐρμηνεύσουν.

Οἱ ἐσωτεριστές πάσης ἐποχῆς γνωρίζουν ὅτι ἡ θεία σοφία δέν ἀπο-καλύπτεται εὐθέως, οὔτε προσφέρεται σερβιρισμένη καί ἐτοιμη εἰς τό πιάτο. Μᾶς δίδεται μ' ἕναν τρόπο κεκαλυμένο πού διά νά τήν ἐνοήσουμε θά πρέπει νά θέσουμε εἰς κίνησιν τίς ἐσωτερικές μας δυνάμεις, ἐνεργο-ποιοῦντες τήν ἀνώτερη σκέψη, ὥστε διά μέσου αὐτῆς νά δοῦμε τό πραγ-ματικό πρόσωπό της. Ἡ γλῶσσα αὐτή πού τήν συναντοῦμε σ' ὅλα τά ἱερά κείμενα τῶν ἀρχαίων παραδόσεων, ἂν καί μᾶς ὀμιλεῖ περὶ τῶν θείων πραγμάτων, ἐν τούτοις ἔχει ἀγνοηθεῖ καί παραμεληθεῖ ἀπό τοὺς ἐρευ-νητές τῆς Θεοσοφίας. Ὅλοι κατὰ κανόνα ἔχουνε μάθει νά μένουνε ἄρ-γοι καί ἀδιάφοροι εἰς τήν πνευματικὴ ἐργασία. Τοὺς βολεῦει νά δέχονται τήν ξένη μασημένη τροφή πού τοὺς προσφέρεται, χωρὶς νά καταβάλ-λουν προσπάθεια καί κόπο. Ὅμως ἡ στάσις καί ἡ συμπεριφορὰ τους αὐτὴ ἄς μὴ αὐτοπατόμεθα, δημιουργεῖ προσκόμματα εἰς τήν πνευματικὴ τους πρόοδον καί ἐξέλιξη.

Ὁ Ἡράκλειτος μὲ λακωνικό τρόπο μᾶς λέγει ὅτι «ἡ φύσις κρύπτεται φιλεῖ». Ἡ ἄγνωστος πλευρά τῶν πραγμάτων εἶναι καί παραμένει μυστική ἀπό τὰ ὄμματα τῶν ἀνωρίμων τῶν ἀμαθῶν, διότι τὸ θεῖον δὲν ἀποκαλύπτει αὐτὴν εἰς τοὺς ὀκνηροὺς τοὺς ἀναξίους. Τὰ κλειδιά βέβαια τῆς θείας γνώσεως ὑπάρχουν διεσπαρμένα σ' ὅλες τὶς παραδόσεις τῆς ἀρχαιότητος ὑπὸ τὴν ὄψιν τῶν συμβόλων, μύθων καὶ ἀλληγοριῶν, ἀλλὰ ἔμεῖς μὴ ὄντες ἐπαρκῶς ἀξιοὶ ἀδυνατοῦμε νὰ τὰ χρησιμοποιήσουμε. Ἐνας ἐσωτεριστὴς τῶν περασμένων χρόνων ἐπὶ τοῦ προκειμένου λέγει τὰ ἑξῆς: «Διὰ τῶν συμβόλων πρὸς τὸ Φῶς». Εἰς τὸ ἔργον τῆς Μυστικῆς Διδασκαλίας ἡ Ε.Π. Μπλαβάτσκι ἀναφέρει μεταξὺ ἄλλων ὅτι «ἡ ἐσωτερικὴ θρησκευτικὴ ἱστορία κάθε ἔθνους βρῆκε σίγουρο καταφύγιο μέσα εἰς τὰ σύμβολα». Καὶ συνεχίζει: «Ἡ ἀλήθεια ποτὲ δὲν ἐκφραζότανε κατὰ γράμμα, μὲ λέξεις».

«Ὅλες οἱ σκέψεις καὶ οἱ συγκινήσεις, ὅλη ἡ γνώση καὶ ἡ μάθησις ποῦ ἀποκαλυφθῆκανε καὶ κατανοηθῆκανε ἀπὸ τὶς πρῶτες φυλές, βρῆκαν τὴν σκηνογραφικὴν τὴν παράστασιν εἰς τὰ ἀλληγορικὰ καὶ παραβολικά». Σ' ἄλλο σημεῖον τοῦ βιβλίου τῆς μᾶς λέγει ὅτι ἡ μελέτη τῆς ὑποκρυπτομένης σημασίας κάτω ἀπὸ τοὺς θρησκευτικοὺς καὶ ἐθνικοὺς μύθους ὅποιοιδήποτε μικροῦ ἢ μεγάλου ἔθνους, καὶ κυρίως κάτω ἀπὸ τὶς παραδόσεις τῆς Ἀνατολῆς, τὴν ἀπασχόλησαν κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς ζωῆς τῆς. Μᾶς λέγει ἐπίσης «ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν ὁμάδα ἐκείνων ποῦ εἶναι πεπεισμένοι πῶς κανένα μυθολογικὸ διήγημα, κανένα πατροπαράδοτο συμβάν τῶν λαϊκῶν παραμυθιῶν δὲν ἦταν ποτὲ σὲ καμμιά ἐποχὴ καθαρὴ ἐπινόησις τῆς φαντασίας, ἀλλὰ ὅτι καθ' ἕνα ἀπὸ τὰ διηγήματα αὐτὰ ἔχει ἕνα πραγματικὸ ἱστορικὸ καὶ μεταφυσικὸ βάθος». Ἀκολουθῶς ἀντιτάσσεται καὶ ἀποκρούει τὶς παράλογες ἀπόψεις τοῦ Μάξ Μύλλερ, ποῦ ὑποστηρίζει ὅτι ἡ μυθολογία τῶν λαῶν εἶναι ἀρρώστεια ποῦ ἐμφανίζεται σ' ἕνα ἰδιαιτερόν σταθμὸν τῆς ἀνθρωπίνης ἀναπτύξεως. Διὰ τὴν Μπλαβάτσκι ἡ μυθολογία ἦταν ἕνας παραβολικὸς τρόπος διὰ τὴν ἀντικειμενοποίηση τῆς ἀρχαίας σκέψεως.

«Πιστεύω λέγει κάπου ἄλλοῦ, ὅτι δὲν ὑπάρχει μέσα εἰς τὴν μυθολογίαν τίποτε τὸ ἀνόητον, τίποτε τὸ παράλογον, ὅταν τὴν θεωροῦμε κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἐξελίξεως, καὶ ὅταν κατανοηθῆ τελειῶς ὁ τρόπος τῆς ἐκφράσεώς τῆς μὲ τὴν μέθοδον τοῦ συμβολισμοῦ».

«Εἰς τὴν νεώτερον φρασεολογίαν λένε καμμιά φορά ὅτι ἕνα δεδομένο εἶναι παραμύθιον μὲ τὴν ἔννοιαν ὅτι δὲν εἶναι τοῦτο ἀληθινόν, ἀλλὰ ἡ ἀρχαία μυθολογία δὲν ἦταν σύστημα ἢ μέθοδος ἀπάτης αὐτοῦ τοῦ εἶδους». «Τὰ λεγόμενα παραμύθια τῆς ἦταν ἕνα μέσον διὰ νὰ παρασταθοῦν τὰ γεγονότα, ἀλλὰ δὲν ἦταν οὔτε ἀπάτες, οὔτε ἐπινοήματα τῆς φαντασίας ὅπως ἀτυχῶς πιστεύουν πολλοὶ σύγχρονοι διανοητές». «Ὅλες οἱ ἐσωτερικὲς ἑταιρίαις ὅπως ἡ Πυθαγόρειος ἑταιρία, τὰ Ἐλευσίνια, οἱ Ἑρμητικὲς

ἀδελφότητες τῆς Αἰγύπτου, οἱ Ροδόσταυροι καί οἱ Ἐλευθεροτέκτονες ἐχρησιμοποίησαν σύμβολα, μύθους καί ἀλληγορίες». Διότι αὐτά κατὰ κοινήν ὁμολογία εἶναι τὰ μοναδικά μέσα ἐκφράσεως τῶν πάσης φύσεως ἐσωτερικῶν ἀληθειῶν.

Ἐνα ἀπό τὰ πολλά σύμβολα πού κίνησαν ἄμεσα τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Μπλαβάτσκι καὶ τὴν προβληματίσαν ἰδιαίτερα εἶναι ὁ Λευκός Λωτός. Τὸ ὕδροχαρές αὐτὸ ἄνθος πού φύεται εἰς τὶς ὄχθες τοῦ Γάγγη καὶ τοῦ Νείλου, ἔχει ἓναν βαθύτατον συμβολισμό καὶ παραλληλίζεται μὲ τὰ ἀπόκρυφα κέντρα τοῦ ἀνθρώπου πού ὀνομάζονται ἐπίσης τροχοὶ ἢ τσάκρας. Εἰς τὴν Μυστικὴ Διδασκαλὴ ἡ Μπλαβάτσκι λέγει τὰ ἐξῆς: «Τὰ ἱερὰ σύμβολα τῶν ἀρχαίων παραδόσεων εἶναι συν᾽ εδεμένα μὲ μιά βαθεῖα φιλοσοφικὴ σημασία, ἡ σπουδαιότης τῶν ὁποίων, αὐξάνει ἀνάλογα μὲ τὴν ἀρχαιότητά τους». Τέτοιο σύμβολο εἶναι ὁ Λωτός. «Ἀπὸ τὰ βᾶθη τῶν αἰῶνων ἐθεωρεῖτο ἱερὸ ἀπὸ τοὺς Ἀρίους Ἰνδοὺς, τοὺς Αἰγυπτίους καὶ ἀργότερα ἀπὸ τοὺς Βουδιστές». «Ἐπίσης ἐτιμᾶτο στὴν Κίνα καὶ τὴν Ἰαπωνία καὶ ἔγινε δεκτὸ σὰν ἓνα ἀπὸ τὰ Χριστιανικὰ ἐμβλήματα τῆς Ὁρθοδόξου καὶ Καθολικῆς Ἐκκλησίας». «Εἶναι τὸ ἄνθος τὸ ἀφιερωμένο εἰς τὴν φύσιν καὶ τοὺς Θεοὺς τῆς». Συμβολίζει ἐπίσης τὸ ὁρατὸ καὶ ἀόρατο σύμπαν, καὶ εἶναι τὸ ἐμβλημα τῶν δυνάμεων τῆς ἀναπαραγωγῆς, τῆς ὑλικῆς καὶ πνευματικῆς φύσεως». «Εἶναι τὸ αἰώνιο κρυμμένο σπέρμα τῆς θείας ζωῆς, πού μεταφέρεται ἀπὸ τὴν ἄμορφο κατάστασι εἰς τὴν μορφικὴν. Εἶναι ἡ θεία ἰδέα πού περνάει ἀπὸ τὸ ἀφηρημένο εἰς τὸ συγκεκριμένο». «Μιά Βουδιστικὴ παράδοσι ἀναφέρει ὅτι ἓνας Βουδιστᾶς ὅπως καὶ ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ κρατῶντας εἰς τὸ χέρι του ἓνα Λωτὸ ἀναγγέλει εἰς τὴν Μάχα Μάγνα μητέρα τοῦ Γκαουτάμα τὴν γέννησιν τοῦ Βούδα τοῦ σωτήρα τοῦ κόσμου». «Ἐπίσης ὁ Λωτός ἦταν τὸ σχῆμα πού ἐκλέξετο τὴν παλαιὰ ἐποχὴ οἱ Χριστιανοὶ διὰ τοὺς πολυελαίους τῶν ἐκκλησιῶν ἐπάνω εἰς τοὺς ὁποίους εἶχαν χαραξοὺς τὶς λέξεις. «Ἐγὼ εἰμὶ ἡ Ἀνάστασις». Εἰς τὴν ἀρχαία Αἴγυπτο ὁ Ὅσιρις καὶ ὁ Ὄρος πολλακίς παραστῶνται μὲ τὸ ἄνθος τοῦ Λωτοῦ διατὶ ἦσαν καὶ οἱ δυὸ ἡλιακοὶ Θεοὶ, ἢ Θεοὶ τοῦ πυρός ὅπως καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα στὶς πράξεις τῶν Ἀποστόλων μὲ τὶς πύρινες γλώσσες». «Ὁ Λωτός εἶχε καὶ ἔχει πάντοτε τὴν μυστικὴν του σημασίαν πού εἶναι ὅμοια σ' ὅλα τὰ ἔνθη τῆς γῆς». Σ' ἓνα στίχο τῆς Μπαγκαβάδ Γκιτᾶ διαβάζομε: «Ὁ Αἰώνιε, βλέπω τὸν Βράχμα τὸν Δημιουργὸν ἐνθρονισμένον μέσα σου ν' ἀναδύεται ἀπὸ τὸν Λωτό». «Εἰς τὶς Ἰνδίες ὁ Λωτός εἶναι τὸ σύμβολο τῆς γόνιμης γῆς· εἶναι ὁ διπλὸς τύπος τοῦ θείου καὶ ἀνθρώπινου ἐρμαφρόδιτου. Εἶναι τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ ἐνωμένα εἰς μίαν ὑπόστασιν». «Εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ κεφάλαια τοῦ βιβλίου τῶν Νεκρῶν πού ἐπιγράφεται: Ὁ μετασχηματισμὸς σὲ Λωτό, παρουσιάζεται ἡ κεφαλὴ τοῦ Θεοῦ ν' ἀναδύεται μέσα ἀπὸ τὸ ἄνθος αὐτὸ καὶ νὰ λέγη. «Εἰμὶ ὁ καθαρὸς Λωτός καὶ ἔρχομαι ἀπὸ τὸν χῶρον τοῦ φωτός». «Μεταφέρω τὰ παραγ-

γέλματα του Ώρου». «Είμαι ο καθαρός Λωτός, η εικόνα και η αντανάκλασις του θείου φωτός».

Ὁμιλία Καλυψώς Παναγιώτου

Σήμερα τὴν 8 Μαΐου πού εορτάζουμε τὴν μνήμη τῆς Ἑλενας Π. Μπλαβάτου μαζί με τὴν ἡμέρα τοῦ λευκοῦ λωτοῦ, ἄς τῆς εἰποῦμε ἓνα μεγάλο εὐχαριστῶ, ἄς τῆς ἐκφράσουμε τὴν εὐγνωμοσύνη μας, γιατί ἴδρυσε τὴν θεοσοφικὴ μας ἐταιρία πού μέσα σ' αὐτὴν βρίσκεται ἓνα καταφύγιο γιὰ τοὺς πόθους μας πού ἦσαν καὶ δικοὶ τῆς πόθοι.

Νὰ ἰδοῦμε μιά μέρα νὰ πραγματοποιεῖται ἡ παγκόσμια ἀδελφότητα ὡς ἄλλο γεγονός ἐπάνω στὴ Γῆ, ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους. Ἄς ἐργαστοῦμε γι' αὐτὸν τὸν σκοπὸ. Ἄς βάλουμε καὶ ἐμεῖς ἓνα πετραδάκι ὥστε νὰ ἔρθῃ στὴ Γῆ ἡ εἰρήνη καὶ νὰ ἐδραιωθῇ ἡ ἀγάπη. Ἡ Ἑλ. Μπλαβάτου εἶχε ταξιδέψει πολὺ καὶ εἶχε ἐπισκεφθεῖ πολλές χώρες. Καὶ ἴσως ἀπὸ αὐτὰ τὰ ταξίδια τῆς νὰ ἐνίωσε βαθειὰ τὴν ἀδελφότητα ὄλων τῶν ἀνθρώπων σὲ ὅποια μῆκη καὶ πλάτη τῆς Γῆς καὶ νὰ βρίσκονται καὶ τότε νὰ τῆς ἦρθε ἡ ἰδέα νὰ ἰδρῦσῃ μιά ἐταιρία ὅπου ὅσοι ἀνθρώποι αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκη τῆς ἀδελφότητος πρὸς ὅλα τὰ ὄντα νὰ ἐργασθοῦν γι' αὐτὰ.

Ἡ Ἑλ. Π. Μπλαβάτου εἶχε ἔρθῃ καὶ στὴν Ἑλλάδα δύο φορές καὶ ἴσως τότε νὰ ἐμπνεύσθηκε καὶ τὸν τίτλο αὐτῆς τῆς ἐταιρίας. «Θεοσοφικὴ ἐταιρία» τὴν ὀνόμασε.

Τὸν ὄρο θεοσοφία τὸν δανείσθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ παράδοση, πού πρῶτος, ὅπως λένε, τὴν μεταχειρίσθηκε ὁ Ἀμμώνιος Σακκάς, νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, πού ἐζήσῃ τὸν 3ον μ.Χ. αἰῶνα. Ὁ Διογένης ὁ Λαέρτιος λέει πῶς πρῶτος μεταχειρίσθηκε τὸν ὄρο θεοσοφία ὁ Ποτ-Αμών Αἰγύπτιος ἱερέας πού ἐζήσῃ στὰ χρόνια τῶν Πτολεμαίων.

Ὅποιος ὅμως καὶ νὰ πρωτοεἶπε τὴν λέξη «θεοσοφία» δέν ἔχει σημασία. Ἡ λέξη εἶναι πανάρχαιη καὶ σημαίνει τὴν θεία γνώση, τὴν σοφία τοῦ θεοῦ.

Ὁ Ἀμμώνιος Σακκάς εἶχε ἰδρῦσει μιά ἐταιρία, ἓνα σύνδεσμο ἀνθρώπων πού τὸν ὀνόμασε «θεοσοφία».

Οἱ ὄπαδοί τοῦ Ἀμμώνιου Σακκά εἶχαν ἀκόμη τὴν ὀνομασία οἱ «φιλαληθεῖς». Ἡ λέξη σημαίνει – φιλῶ-ἀγαπῶ, τὴν ἀλήθεια, τὴν σοφία.

Καὶ πραγματικά πολλοὶ ἀπὸ τοὺς φιλαληθεῖς ἔμειναν ὀνομαστοὶ ὅπως ὁ Ὠριγένης, ὁ Κλήμης, ὁ Πλωτῖνος, ὁ Πορφύριος, ὁ Ἰάμβλιχος.

Ὁ κύριος σκοπὸς τῶν ἰδρυτῶν τῆς ἐκλεκτικῆς θεοσοφικῆς σχολῆς ἦταν καὶ ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς σκοποὺς τῆς θεοσοφικῆς μας ἐταιρίας, ἡ συμπιλίωση δηλ. ὄλων τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἡ συμπιλίωση ὄλων τῶν θρησκειῶν καὶ ἡ θεμελίωση τους ἀπάνω στὶς αἰώνιες ἀλήθειες.

Γιατί ὅπως ἐδίδασκε ὁ Ἀμμώνιος ὅλες οἱ θρησκείες ἔχουν τὴν ἴδια ἀρχή καὶ διδάσκουν ἴδιες ἀλήθειες, μὲ διαφορετικούς ὅρους. Καὶ οἱ ἀλήθειες αὐτὲς ἀναφέρονται στὴν σύσταση τοῦ κόσμου καὶ τῶν ὄντων καὶ τὴν πορείαν μέσα στό χρόνο. Ὅλες οἱ θρησκείες διδάσκουν ὅτι ὁ κόσμος κάποτε ἔλαβε ἀρχὴν καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὅπως διδάσκει καὶ ἡ θεοσοφία ἐξεκίνησε ἀπὸ μιὰ κατωτάτη ζωικὴ βαθμίδα καὶ ἀφοῦ διέτρεξε τὴν κλίμακα τῆς ζωικῆς φύσεως ἔφθασε κάποτε στὴν βαθμίδα ἀνθρώπου στά πρῶτα σκαλοπάτια τῆς ὁποίας φέρνει μέσα του πολὺ τὸ ζωῶδες. Ἀνέρχεται συνεχῶς ἐξελισσόμενος διὰ τῶν ἀλλεπαλήλων βαθμίδων μέσα στις διάφορες ἐνσαρκώσεις ὥστε κάποτε νὰ φθάσει στὴν ἀνώτατη βαθμίδα τῆς ἐξελίξεως, τὴν βαθμίδα τοῦ θεανθρώπου στὴν λύτρωση.

Τὴν περιπόθητη στιγμή τῆς ἀποθεώσεως ποιός δὲν τὴν ἐπιθυμεῖ καὶ δὲν τὴν ὀνειρεύεται. Καὶ τὸ πρῶτο πού ἐπεδίωξε μὲ τὴν διδασκαλία του ὁ Ἀμμώνιος ἦταν, οἱ μαθηταὶ του νὰ γίνουν ἄνθρωποι, δηλαδὴ νὰ γνωρίσουν νὰ ἀκολουθήσουν στὴν ζωὴ τους καὶ νὰ ἐφαρμόσουν, τοὺς φυσικούς, βιοτικούς καὶ ἠθικούς νόμους πού ἀρμόζουν στὴν βαθμίδα τους καὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀπορρέει ἡ ἀλήθεια πού τοὺς ἀφορᾷ καὶ τοὺς ἀρμόζει.

Καὶ ἐὰν ἐφαρμόσουν αὐτοὺς τοὺς νόμους σωστά θὰ ἔρθει κάποτε καὶ ἡ θεία φώτιση. Ὁ Ἀμμώνιος ἂν καὶ ἦταν γιὸς Χριστιανῶν πολὺ γρήγορα ἐγκατέλειψε τὸν στενὸ δογματισμὸ, ἔγινε νεοπλατωνικὸς φιλόσοφος. Ἀκολούθησε δηλ. τὴν διδασκαλία του Πλάτωνος, τοῦ Πυθαγόρα καὶ τοῦ Ὀρφέως. Ἡ ζωὴ του ὑπῆρξε τόσο ἀγνή καὶ ἡ μόρφωσις του τόσο πλατειά καὶ βαθειά ὥστε κάποτε ἦρθε σ' αὐτὸν ἡ θεία φώτισις καὶ ἡ θεία σοφία καὶ γι'αὐτὸ ὀνομάστηκε θεοδιδάκτος.

Κάποτε λοιπὸν ἐρώτησαν τὴν Ἐλ. Π. Μπλαβούσκι ἐὰν μπορεῖ κανεὶς νὰ φτάσει στὴν ἀπόκρυφη σοφία, στὴν ἐκδήλωση τῶν ἀνεκδηλώτων νόμων καὶ δυνάμεων τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς μόνο μὲ τὴν μελέτη καὶ τὴν σύγκριση τῶν ἀπόψεων τῶν διαφόρων θρησκειῶν καὶ μὲ ἅγια μέσα. Καὶ ἐκείνη ἀπάντησε: Ὁ τρόπος τῆς ἀπολυτρώσεως εἶναι μυστικὸ τῶν μυστηρίων καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ μεμημένοι οὐδέποτε ἀποκαλύπτουν καὶ δὲν κοινοποιοῦν στοὺς πολλοὺς τὰ θεϊκὰ μυστικά. Ἀπὸ τὴν συγκριτικὴ μελέτη μποροῦμε νὰ κατανοήσουμε αὐτὸ πού ἔλεγε ὁ Πλάτων ὅτι οὐδεμία σωτηρία τῆς ψυχῆς «πλὴν τοῦ ὡς βελτίστων τε καὶ φρονιμοτάτων γενέσθαι». Ὁ Πυθαγόρας ἔλεγε «μὴ πάντα τοῖς πᾶσι ρητὰ» τὴν γνώση, τὴν ἀλήθεια, θὰ τὴν ἐγκολποθοῦμε μόνο ὅταν ἀποκτήσουμε τὴν πλήρη ἀγνότητα, τὴν τέλεια καθαρότητα τοῦ ἐσωτερικοῦ μας εἶναι. Καὶ τὴν ἀλήθεια, τὴν «γνώση» τὴν μεταβίβαζε μόνο εἰς ἐκείνους τοὺς μαθητὰς πού ἦσαν ἱκανοὶ νὰ τὴν ἀφομοιώσουν.

Καὶ σὲ αὐτοὺς ἐπέβαλε ὄρκο νὰ τὴν κρατήσουν μυστικῆ.

Καὶ ὁ Ἀμμώνιος Σακκάς ὑποχρέωνε μὲ ὄρκο τοὺς μαθητὲς του νὰ

μήν ἀποκαλύψουν «τὴν ἀνώτερη διδασκαλία» παρά μόνον σέ ἐκείνους πού ἦταν ὠριμοὶ νά τὴν δεχθοῦν.

Καὶ ὁ Χριστὸς στὸν ὄχλο μιλοῦσε μόνο μέ παραβολές. Τὴν βαθύτερη διδασκαλία του, τὴν ἔδινε στοὺς πολὺ ὀλίγους «εἰς οὓς δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ».

Καὶ ἡ Ἑλενα Π. Μπλαβάτσκι ἔλεγε πὼς δὲν μπορούμε νά τοὺς κατηγορήσουμε γιὰ τὴν μυστικότητα αὐτή, γιὰ τὴν ἐκλεκτικότητα. Γιατί ἡ Ἑλ. Π. Μπλαβάτσκι ἀγαποῦσε πολὺ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐγνώριζε πόσο μεγάλο κακό μπορούσαν νά πάθουν ἀνθρώποι ἀνώριμοι πού κατὰ κάποιον τρόπο ἐξεμαίευαν τὰ μυστικά τῶν μυστηρίων. Γιατί ἡ γνώση τῶν μυστηριακῶν τελετῶν εἶναι κατὰ τὰς γραφὰς «ὡσάν πῦρ τοὺς ἀνάξιους φλέγον».

Καὶ ἡ Ἑλ. Π. Μπλαβάτσκι στὴν «Φωνὴ τῆς Σιγῆς» πού εἶναι σελίδες παρμένους ἀπὸ τὸ βιβλίο τῶν «Χρυσῶν Κανόνων» λέει:

«Ἄν θέλεις νά φτάσεις, μαθητῆ, ἀπὸ τῆς σοφίας τὴν αἰθουσα στὸν κῆπο τῆς εὐδαιμονίας, κλείσε καλά τὰ αὐτιά σου στὴν μεγάλη, τὴν σκληρὴ τὴν αἴρεση τῆς χωριστικότητας, ὅπου σέ κρατεῖ μακριὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Μόνο τότε θά μπορούσεις νά γενεῖς ἕνας τοῦ οὐρανοῦ περπατητῆς, θά γίνεις σάν ἕνα «ἀέρινο σύνεφο», πού θά σελαγάει τοὺς ἀνέμους πάν ἀπὸ τὴν θάλασσα, καὶ τὰ πόδια σου δὲν θ' ἀγγιζοῦν τὰ κύματα.

Ἡ Θεοσοφία στὴν πράξη

Ὁμιλία Π. Ἄντζακα

Ὅπως γίνεται κάθε χρόνο, ἔτσι καὶ φέτος, βρισκόμαστε ὅλοι μαζί ἐδῶ, γιὰ νά γιορτάσουμε τὴν Ἐπέτειο τοῦ θανάτου τῆς Ἑλένας Πετρόβνα Μπλαβάτσκι – ἰδρύτριας τῆς ΘΕ, μέ λουλούδια καὶ ὀμιλίες ἀπὸ ἀποσπάσματα ἱερῶν γραφῶν ἀπ' ὅλες τὶς θρησκείες, ὅπως ἦταν ἡ ἐπιθυμία τῆς.

Δὲν ξέρω ἂν ὑπάρχει καμιὰ συγκυρία ἢ εἶναι ἀπλή σύμπτωση ἢ κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια θεσπισθεῖσα ἀπὸ τὸν Δυτικὸ κόσμον γιορτὴ τῆς ΜΗΤΕΡΑΣ νά ἐορτάζεται τὴν αὐτὴν ἡμερομηνία μέ τὴ δική μας γιορτὴ τοῦ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ δηλαδὴ τὴν 8η Μαΐου.

Θά μοῦ ἐπιτρέψετε νά σᾶς διαβάσω ἕνα κομμάτι ἀπ' ὅτι εἶχε γράψει ὁ Ἄδ. Κ. Μελισσαρόπουλος πρὸ 30ετίας στό βιβλ. «Εἰσαγωγὴ στὴ ΘΕΟΣΟΦΙΑ» στό ΚΕΦΑΛΑΙΟ «Ἡ ΘΕΟΣΟΦΙΑ στὴν πράξη» – κομμάτι – τό

οποίο δέν θά πάψη νά εἶναι ἐπίκαιρο ὅσα χρόνια κι' ἂν περάσουν ἀκόμη.

Ἄπό τίς πράξεις μας, λοιπόν, ἀπό τήν καθημερινή ἀνυπόκριτη διαγωγὴ μας θά ἐλέγξωμε τὸ τί πιστεύομε, θά ξεκαθαρίσωμε τίς θεωρίες μας.

Δέν ὠφελεῖ νά ἔχωμε πολυπλοκές θεωρίες καί νά εἶμαστε ζωντανά ἐγκυκλοπαιδικὰ λεξικά. Δέν χρειάζονται πολλές γνώσεις, ἀλλὰ πρό πάντων χρήσιμες γνώσεις. Δέν ἔχει ἀξία τὸ τί γνωρίζομε, ἀλλὰ τὸ τί ἀπ' ὅσα γνωρίζομε ἔχομε πραγματοποιήσει στή ζωὴ μας.

Δέν ὠφελεῖ νά ἔχωμε ἄμεμπτες θεωρίες ἠθικῆς. Ἀρκεῖ νά εἶμαστε σέ θέση νά μὴν κοκκινίζωμε ποτὲ γιὰ τίς πράξεις μας, γιὰ τίς κρυφές μας ἐπιθυμίες, γιὰ τίς πιὸ μυστικές σκέψεις μας.

Δέν ἔχει ἀξία τὸ τί φαινόμεστε πὼς εἶμαστε, ἀλλὰ τὸ τί πραγματικὰ εἶμαστε. Δέν πειράζει ἂν δέν εἶμαστε τέλειοι, ἀλλὰ ἄς εἶμαστε τουλάχιστον εἰλικρινεῖς. Θεοσοφία εἶναι ἡ ἀσκήση τῆς ἀδελφοσύνης καί ἡ ἀναζήτηση τῆς Ἀληθείας μὲ εἰλικρίνεια καί χωρὶς προκαταλήψεις.

Τὸ οὐσιῶδες δέν εἶναι οἱ πολλὲς καί ὑψηλὲς θεωρίες, ἀλλὰ ὁ συντονισμὸς μας μὲ τὸν παλμὸ τῆς Θεῖας Ζωῆς, ἡ ἐπαφὴ μας μὲ τὴ ζωὴ τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἄς μὴ στενοχωριώμαστε μὲ τὴ σκέψη πὼς δέν μπορούμε νά κάνωμε σπουδαῖα πράγματα γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Ἀρκεῖ τὸ λίγο πού μπορούμε, νά τὸ κάνωμε πρόθυμα καί κατὰ τὸν πληρέστερο καί τελειότερο τρόπο.

Ἄς μὴν ἀπογοητευώμαστε βλέποντας τὸ μῖσος τῶν ἀνθρώπων καί τὸν ἀλληλοσπαραγμὸ τους, ἀλλὰ ἄς προσπαθοῦμε νά παραμένωμε ἀνίκανοι γιὰ μῖσος καί νά ἀνταποδίδωμε καλὸ ἀντὶ γιὰ κακὸ, ἀγάπη ἀντὶ γιὰ μῖσος.

Ἄς μὴν ἀπογοητευώμαστε βλέποντας τὸ πλῆθος τῶν φανατικῶν, ἀλλὰ ἄς προσπαθοῦμε, ἔμεῖς τουλάχιστον, νά παραμένωμε ἀπειρώς ἀνεκτικοί, ἀναγνωρίζοντας σέ ὅλους τὰ στοιχειώδη ἀνθρώπινα δικαιώματα τῆς ἐλευθερίας τῆς σκέψεως καί τῆς συνειδήσεως. Ἄς συλλογισθοῦμε πὼς ἴσως καί ἔμεῖς κάποτε νά ὑπῆρξαμε φανατικοί καί δογματικοί, ἂν δέν ἐξακολουθοῦμε ἀκόμη νά εἶμαστε.

Ἄν μπορούσαμε νά μὴν αισθανώμαστε γιὰ κανέναν κακία καί νά εἶμαστε πρὸς ὅλους φιλικοί! Ἄν μπορούσαμε νά μὴ νιώθωμε ἐγωισμό καί νά εἶμαστε πρόθυμοι γιὰ κάθε θυσία! Ἄν μπορούσαμε νά ἔχωμε ἐλεύθερη τὴ σκέψη καί ἀγνή τὴν καρδιά! Ἄν μπορούσαμε νά ἐφαρμόζωμε πάντοτε σὸ ἀκέραιο ἐκεῖνο πού λέμε πὼς πιστεύομε!

Δέν μπορούμε νά λέμε πὼς πιστεύομε στὴν ἀδελφοσύνη καί συγχρόνως νά συμμετέχωμε στὴν κατεργασία τοῦ μίσους.

Δέν μπορούμε νά λέμε πὼς πιστεύομε στὴν ἐνότητα τῆς ζωῆς, καί συγχρόνως νά ξεχωρίζωμε τοὺς ἀνθρώπους σέ ἀνώτερους καί σέ κατώτερους, σέ καλοὺς καί σέ κακοὺς, σέ φίλους μας καί σέ ἐχθρούς μας.

Δέν μπορούμε νά λέμε πὼς πιστεύομε στὴν ἐξέλιξη, καί συγχρόνως

νά άπορούμε γιά τίς διανοητικές και ήθικές διαφορές πού παρουσιάζουν οι άνθρωποι γύρω μας.

Δέν μπορούμε νά λέμε πώς πιστεύουμε στην έλευθερία τής σκέψεως, και συγχρόνως νά στενοχωριώμαστε όταν οι άλλοι σκέπτονται διαφορετικά από μᾶς.

Δέν μπορούμε νά λέμε πώς ξέρομε μερικούς φυσικούς νόμους, όταν μέ τή ζωή μας άποδεικνύωμε πλήρη άγνοια τών φυσικῶν αὐτῶν νόμων.

Δέν μπορούμε νά λέμε πώς πιστεύουμε στην άθανασία, και συγχρόνως νά φοβώμαστε τόν θάνατο, τόν όποιο εἶμαστε υπερήφανοι νά λέμε πώς περιφρονοῦμε.

Δέν μπορούμε νά λέμε πώς πρέπει νά κάνωμε τό καθήκον μας, αδιάφοροι γιά τούς καρπούς τών πράξεών μας, όταν ό πονηρός νοῦς μας δέν παύη νά λογαριάζη τό ωφέλιμο άποτέλεσμα και τήν κολακευτική ύστεροφημία.

Δέν μπορούμε νά λέμε πώς πρέπει νά διακρίνωμε ανάμεσα στό πραγματικό και στό άπατηλό, και συγχρόνως νά χάνεται ολόκληρη ή ζωή μας, ολόκληρη ή ζωτικότητα μας, γιά νά επιτύχωμε εκείνα πού άδίστακτα χαρακτηρίζομε σάν άπατηλά.

Δέν μπορούμε νά λέμε πώς ή άπόκτηση πλούτου και δυνάμεως δέν είναι ούσιαστικά πράγματα, όταν ολόκληρος ό πολιτισμός τής έποχῆς μας άποβλέπει στην άπόκτησή τους, και έμεῖς συμμετέχωμε ένεργητικά σ' αὐτόν τόν πολιτισμό.

Δέν μπορούμε νά λέμε πώς πρέπει παντοῦ και πάντοτε νά εἶμαστε ειλικρινεῖς, και συγχρόνως νά προσέχωμε μέ εξαιρετική έπιμέλεια μήπως φανοῦμε δυσάρεστοι, επειδή έκφράζομε άκριβῶς εκείνο πού πιστεύομε.

Δέν μπορούμε νά λέμε πώς θέλομε να βοηθήσωμε τούς αδελφούς μας, όταν δέν εἶμαστε διατεθειμένοι νά θυσιάσωμε γι' αὐτό τίποτα από τόν εαυτό μας.

Δέν μπορούμε νά λέμε πώς ποθοῦμε τήν απολύτρωση, όταν τό Έγώ μας έξακολουθῆ πάντοτε νά άποτελῆ γιά μᾶς τό κέντρο τοῦ σύμπαντος.

Δέν φταίει, λοιπόν, ή Θεοσοφία αν έμεῖς παραμερίσαμε τήν πρακτική έφαρμογή της, διότι μᾶς φαίνεται δύσκολη, επειδή δέν τή νιώσαμε κατά βάθος. Δέν είναι θεωρητική ή Θεοσοφία, οὔτε άπευθύνεται σέ άργόσχολους. Είναι πρακτική γιά κείνον πού τήν έχει καλά καταλάβει και μπορεῖ ἄριστα νά τήν εφαρμόζη στην καθημερινή ζωή του. Όταν ή ζωή αντικρύζεται μέ τό φῶς τής Θεοσοφίας, όχι μόνον παίρνει μίαν άνυπολόγιστη σημασία, αλλά και τά πολυπλοκώτερα προβλήματα της βρίσκουν μιά άπλή λύση. Διότι ή άληθινή ζωή είναι άπλή. Περιπλοκη είναι μόνον ή διεφθαρμένη από τόν έγωισμό σκέψη μας. Αὐτή ξεχωρίζει τή Θεοσοφία σέ θεωρητική και πρακτική. Στην πραγματικότητα τέτοιος χωρισμός είναι άνύπαρκτος και άκατανόητος. Εκείνο πού είναι άληθινό, είναι πάντοτε

πρακτικό. Η Θεοσοφία είναι ή ακατάπαυστη έρευνα και τάση πρὸς τὴν ἀλήθεια. Ἐπομένως δὲν μπορεῖ, παρὰ νὰ εἶναι πρακτική. Ἄρκει νὰ τὴν νιώσωμε καὶ νὰ τὴν ἀγαπήσωμε. Τότε θὰ καταλάβωμε τὴν ὠραιότητά της καὶ τὴν ἀπέραντη πρακτικὴ της σημασία.

Λέγει ἡ Annie Besant:

«Μόνον ὅσο ζητε τὴ Θεοσοφία μπορεῖτε καὶ νὰ τὴ διαδίδετε. Δὲν εἶναι τὰ λόγια μας ποὺ ἐπηρεάζουν τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ ἡ ζωὴ μας. Δὲν εἶναι καλὸ νὰ ὀμιλῆτε γιὰ τὴ Θεοσοφία, παρὰ ὅσο ζητε ἐκεῖνα γιὰ τὰ ὁποῖα ὀμιλεῖτε. Λίγο ἐνδιαφέρει τί πιστεύετε. Ενδιαφέρει ὅμως πάρα πολὺ ἐκεῖνο ποὺ εἴσθε. Ἐκεῖνο ποὺ εἴσθε θὰ καλυτερέψη ἐκεῖνο ποὺ λέγετε. Δὲν εἶναι καλὸ νὰ ὀμιλῆτε, ὅσο δὲν ζητε καλύτερα ἀπ' ὅτι ὀμιλεῖτε. Ἄνοιξετε τὸν ἑαυτὸ σας καὶ δοθῆτε σὲ ὅλους γύρω σας. Θὰ ὑπάρχει πάντοτε κάποιος ποὺ θὰ μπορῆτε νὰ τὸν βοηθήσετε. Μὴν παραλείπετε νὰ τὸ κάνετε. Δὲν εἴμαστε τέλειοι, ἀλλὰ ἄς σκορπιζώμε ἀγάπη τριγύρω μας. Πρέπει νὰ κάνωμε τὸν κόσμον ὠραῖο γιὰ ὅλους. Νὰ μὴ σὰς ἐνδιαφέρῃ ὁ ἑαυτὸς σας. Ὅσο σκέπτεσθε τὸν ἑαυτὸ σας, δὲν χρησιμεύετε. Χρήσιμοι εἶναι μόνον ὅσοι μποροῦν νὰ προσφέρουν τὸν ἑαυτὸ τους».

Νά, λοιπόν, ἡ πρακτικὴ πλευρὰ τῆς Θεοσοφίας: Νὰ μὴ μᾶς ἐνδιαφέρει ὁ ἑαυτὸς μας, νὰ ἀγαποῦμε, νὰ ὑπηρετοῦμε. Αὕτὴ εἶναι ἡ Θεοσοφία στὴν πράξη.

Ὁμιλία Γ. ΣΙΒΡΗ

Ἡ Ἑλένα Πετρόβνα Μπλαβάτσκι, ἡ μεγάλη αὕτη μορφή τοῦ ἑσωτερισμοῦ, μὲ τὴν ἴδρυσιν τῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρείας, προσέφερε εἰς τὴν ἀνθρωπότητα μία πολυτίμη υπηρεσία, τὸ μέγεθος τῆς ὁποίας δὲν εἶναι ἀρκούντως ἐκτιμηθῆ. Ὅχι διότι προέβη εἰς τὴν σύστασιν μιᾶς πνευματικῆς ὀργανώσεως, ἀλλὰ διότι ὡς ἕνας ἄλλος Προμηθεύς, ἔφερε τὸ φῶς τῆς ἀποκρύφου γνώσεως καὶ ἀπεκάλυψεν ἑσωτερικὰς ἀλήθειαις οἱ ὁποῖαι μέχρι τότε ἦταν ἀγνωστες εἰς τὸν πολὺ τὸν κόσμον. Ἡ ἀνεκτίμητος προσφορά τῆς εἶναι ἔπομένως τὸ Θεοσοφικὸν Πνεῦμα τὸ ὁποῖον παρέλαβεν ἀπὸ τοὺς Διδασκάλους τῆς Σοφίας. Τοιοῦτοτρόπως, τὰ ἀνώτερα αὐτὰ ὄντα τῆς ἐνεπιστεύθησαν καὶ τῆς ἀνέθεσαν μία μεγάλη καὶ ἱερὴ ἀποστολή. Νὰ διαδόσῃ εἰς τὸν κόσμον τίς ὑψηλές Θεοσοφικὰς ἰδέαις καὶ κυρίως τὴν Ἰδέαν τῆς Παγκοσμίου Ἀδελφότητος. Ἐκτοτε ἡ Μπλαβάτσκι, θέτουσα ὡς πρῶτον σκοπὸν τῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρείας τὴν δημιουργία πυρῆνος Παγκοσμίου Ἀδελφότητος ἐν τῇ ἀνθρωπότητι, μετεβλήθη εἰς κήρυκα τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς Ἀδελφότητος καὶ ἐταξίδεψε εἰς τὰ πέρατα τῆς Γῆς, μὲ συνθήκας πολὺ ἀντίξοες, μέσα σὲ μεγάλες

κακουχίες και ταλαιπωρίες με θυσία και αὐταπάρνηση γιὰ νὰ φέρει εἰς πέρας τὸ μεγάλο ἔργο της. Ἐλάχιστα εἶναι ἐκεῖνα πού γνωρίζουμε γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση τῆς ἀξιοθαύμαστης αὐτῆς ἀγωνίστριας τοῦ πνεύματος, καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ ἔργο της δὲν δύναται νὰ ἀξιολογηθῆ καταλλήλως. Ἦταν μία γυναίκα μὲ ἐκπληκτικὴ δραστηριότητα καὶ κινητικότητα, καὶ δὲν ἐπελέγη τυχαίως διὰ τὸν ρόλον αὐτόν, ἀφοῦ ὅπως ἔδειχνε διέθετε ἐκπληκτικὲς ψυχικὲς δυνάμεις. Εἰς μίαν ἐποχὴν ὅπου δὲν ὑπῆρχαν ἀκόμη τὰ σύγχρονα καὶ ταχύτατα μέσα συγκοινωνίας, διήνυσεν ἀκούραστη τεράστιες ἀποστάσεις, χωρὶς νὰ ὑπολογίζει τὴν κόπωση καὶ μὲ ἀκατάβλητη θέληση καὶ ἐπιμονὴ ἐπέδοθη εἰς τὸ ἔργον της, ἀψηφώντας ἀκόμη καὶ τοὺς κινδύνους. Ἀπὸ τὴν Ὀδυσσό, τὴν Κων/πολη καὶ τὸ Κάιρο, τὴν βρίσκουμε στὴν Βόρειο Ἀμερικὴ, στὸ Μεξικὸ. Ἀπὸ ἐκεῖ στὰ Ἰνδικὰ Ἰμαλαΐα, καὶ κατόπιν στὴν Εὐρώπῃ. Ἀργότερα ξαναἔφυγε γιὰ τὴν Ἰνδία, τὴν Σιγκαπούρη καὶ τὴν Κεϋλάνη, καὶ μετὰ καὶ πάλιν στὴ Νέα Ὑόρκη καὶ στὸ Γουέστ. Διέσχισε τὸν Ἀτλαντικὸ καὶ ἔμεινε πολλοὺς μῆνες στὴν Ἰαπωνία. Ἐμφανίζεται στὴν Ἰάβα, μετὰ στὸ Παρίσι, στὴν Κίνα. Κατόπιν φαίνεται γιὰ λίγο στὸ Θιβέτ, καὶ ἐν συνεχείᾳ ξαναγύρισε στὴν Εὐρώπῃ, ὅπου ἀφθονοῦσαν οἱ Θεοσοφικὲς Στοεὲς. Τέλος κατέληξε στὸ Λονδίνο, ὅπου μὲ τὴν Ἄννυ Μπέζαντ καὶ ἄλλες δύο ἐσωτερικὰ προικισμένους γυναῖκες, ἱδρυσαν τὸ ἐσωτερικὸ τμῆμα τῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρείας. Στὰ ἐξήντα της χρόνια, ἡ Ἐλενα Π. Μπλαβάτσου, ἦταν ἀνάπηρη, καὶ εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν συνέχισε νὰ ἐργάζεται πρὸς ὀλοκλήρωσιν τοῦ συγγραφικοῦ της ἔργου, πού ἦταν τεράστιο καὶ λιαν ἀξιόλογο.

Διὰ νὰ φέρει εἰς πέρας τὸ ὑπεράνθρωπον αὐτὸ ἔργον διέθετεν ἀναμφιβόλως κάποια ἀσυνήθιστη ψυχικὴ δύναμη, καὶ στὴ μεγάλη αὐτὴ προσπάθειά της δὲν ἦταν ἀσφαλῶς μόνη· ἐνεπνέετο καὶ καθοδηγεῖτο, ὅπως λέγει ἡ ἴδια, ἀπὸ τὴν Παγκόσμιον Λευκὴ Ἀδελφότητα, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ὁποίας εἶχεν ἀφιερῶσει τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς ζωῆς της, πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἐγκαθιδρυθῆ καὶ ἐπὶ τῆς Γῆς ἀναλόγου βαθμοῦ Ἀδελφότης πρὸς τὴν οὐρανίαν. Ἡ Μπλαβάτσου ἐπομένως, ἔδωσε πρῶτη τὸ παράδειγμα τῆς ἐργατικότητος καὶ τῆς φιλοπονίας, καὶ ἐμεῖς πού φιλοδοξοῦμε ν' ἀκολουθήσουμε τὰ βήματά της, ἔχουμε χρέος νὰ προσπαθήσουμε νὰ τὴν μιμηθοῦμε, εἰς τὸ μέτρον τοῦ δυνατοῦ, ἐάν θέλουμε νὰ εἶμαστε ἀντάξιοι συνεχισταὶ τοῦ ἔργου της. Παραπονοῦμεθα ὅτι μέχρι σήμερα δὲν ἔχει διαδοθῆ ἐπαρκῶς ἡ Θεοσοφικὴ Ἰδέα, καὶ διαπιστώνουμε μὲ κάποια λύπη ὅτι τὸ Ὑψηλὸ Ἰδανικὸ τῆς Ἀδελφότητος παραμένει ἀκόμη μία οὐτοπία γιὰ τὴν σύγχρονη κοινωνία. Ποῦ νὰ ὀφείλεται ἄραγε ἡ ἀπογοητευτικὴ αὐτὴ κατάστασις; Κατ' ἀρχὴν θὰ πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι σπανίζουν οἱ ἐργάται τοῦ πνεύματος, λείπουν οἱ ζηλωταί. Εἶναι ἐξ ἄλλου ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν ἀνθρώπων δὲν διαθέτει τὴν ἀπαιτούμενη ἐσωτερικὴ ὠριμότητα διὰ νὰ δεχθῆ νὰ ὑπηρετήσῃ προθύμως τὴν Ἰδέα τῆς Εἰρήνης καὶ τῆς Ἀδελφότητος. Οἱ περισσό-

τεροι άνθρωποι αγωνίζονται έξωτερικά και όχι έσωτερικά. Η επίτευξις του σκοπού αυτού άπαιτεί όμως ένα άλλο είδος άγώνος, μιá άόρατη έσωτερική επανάσταση. Άπαιτεί μιá εξέγερσιν άνωθεν και όχι κάτωθεν. Διότι ή κάτωθεν εξέγερσις οδηγεί στην επαναστατική βία, άποτελεί ένα άναρχικό φαινόμενο και ύποβιβάζει την Ίδέα σέ πάθος. Με τόν τρόπον αυτόν δέν επιτυγχάνεται ή Άδελφότης ούτε κατακτάται ή Ειρήνη.

Άπό μιá μυστική Άδελφότητα του παρελθόντος είχε ριφθ ή ιδέα ότι τό πολυπόθητον άγαθό της ειρήνης δέν προορίζεται διά τόν όχλον, αλλά διά τόν Λαόν. Και ή διάκρισις αυτή δέν είναι έξωτερική αλλά έσωτερική. Ο Λαός και ό όχλος ύπάρχουν ως δυνάμεις μέσα μας και άντιπροσωπεύουν τις δύο ύποστάσεις του ανθρώπου, την άνωτέρα και την κατώτερα. Όσον οι άνθρωποι ζούν ως όχλος, ως υλικές δηλαδή προσωπικότητες, κατευθυνόμενοι από τις κατώτερες δυνάμεις της φύσεως, και όχι ως Λαός, τούτέστιν ως πνευματικές άτομικότητες, υπηρετούντες τις άνωτερες δυνάμεις της φύσεως, δέν δικαιούνται νά έλπιζουν εις την εύγενή σχέση της άδελφότητος, ούτε εις μιαν ειρηνικήν συνύπαρξιν. Διότι ή κατάκτησις της Ειρήνης προϋποθέτει την πραγμάτωσιν της άδελφότητος. Η ειρήνη χρειάζεται ένα άλλο κοινωνικό ύπόβαθρο, μέ άφθαρτες βάσεις, θεμελιωμένον εις τόν Νόμον της αγάπης και της άδελφοσύνης. Ο Άπ. Παύλος, σέ μιá από τις έπιστολές του, προβαίνει εις την έξής διαπίστωσιν. «Τό άγαπάτε άλλήλους πλήρωμα νόμου έστι». Ο σημερινός όμως άνθρωπος δέν ζει κατά νόμον και εύρίσκεται εις κατάστασιν άνυπακοής έναντι τών έντολών του Θείου, και αντί της φιλότητας ζει στην σύγκρουση και την χωριστικότητα. Ως εκ τούτου δέν δύναται νά έκπληρώσει την ύψηλήν ιδέα της άδελφότητος. Η επάνοδος εις την κατάστασιν της νομιμότητος συνεπάγεται την πνευματοποίησιν του ανθρώπου. Διότι ό Νόμος είναι πνευματικής ύψης και συνδέεται μέ τό έν ήμιν Θεϊόν Στοιχείον. Νόμος και Πνεύμα είναι άλληλένδετα και όσο τό πνεύμα παραμένει άδρανές ύπάρχει παράβασις, και ή άδελφότης συνεχίζει νά είναι ένα ιδανικό άπρόσιτο και άπραγματοποιητό.

Μετά 20 περίπου αιώνες, ένας άλλος Απόστολος τών Έθνών, ό γνωστός εις όλους μας Κρισναμούρτι, προβαίνει και αυτός στην ίδια θλιβερή διαπίστωση. Έχουμε ζήσει, λέγει, σ' αυτή τή γή σάν άνθρωποι χιλιάδες χρόνια. Τότε είμασταν άγριοι, κι' έξακολουθούμε νά είμαστε άγριοι, αλλά μέ καθαρά ρούχα, ξυρισμένοι, πλυμένοι, γυαλισμένοι, μέσα μας όμως μισούμε ό ένας τόν άλλον, άλληλοσκοτωνόμαστε, είμαστε φιλετικοί, κι' όλα τά σχετικά. Έξακολουθούμε νά σκοτώνουμε ό ένας τόν άλλον, μόνο πού ό τρόπος μας είναι άκόμη πιό διαβολικός. Είμαστε βίαιοι κι' έπιθετικοί όχι μόνον έξωτερικά, αλλά και ψυχολογικά, έσωτερικά. Διαπιστώνουμε ότι είμαστε βίαιοι και λέμε ότι «δέν πρέπει νά είμαι βίαιος, δέν πρέπει νά μισώ, πρέπει ν' αγαπώ». Έξακολουθούμε όμως νά

έχουμε μίσος, διότι αυτή είναι μία λειτουργία της σκέψεως, και η σκέψις δέν είναι αγάπη. Χρειάζεται επομένως κάποιο άλλο όργανο πού νά μήν είναι σκέψις, πού νά μήν έχει σχηματισθῆ ἀπό τή σκέψη. Μόνον όταν ανακαλύψουμε αυτό τό όργανο θά υπάρξει πλήρης δράσις και συνεργασία μεταξύ τών ανθρώπων. Εἰς τό άγνωστον αυτό στοιχείον εύρίσκεται τό μυστικό τῆς αγάπης, και μόνον ἐπ' αὐτοῦ δύναται νά θεμελιωθῆ ἡ ἀδελφότης, και δι' αὐτοῦ νά ἐδραιωθῆ ἡ εἰρήνη. Τήν μυστική αὐτή δύναμη ἐγνώριζεν ἀσφαλῶς ὁ Κρισναμούρτι, ὅπως και ὅλα τά φιλοσοφημένα πνεύματα κάθε ἐποχῆς. Ἐχουσα τήν δύναμιν αὐτήν ὡς στήριγμα και ἐφόδιον μπόρεσε και ἡ Μπλαβάτσκι νά φέρει εἰς πέρας τό ἔργον τῆς. Μὲ τήν ἴδια αὐτή ἀνυπερβλήτον δύναμη κατῶρθωσε νά πραγματοποιήσει και ὁ Γκάντι τό κολοσιαῖον ἐπίτευγμά του, πού θά ἀποτελεῖ ἀντικείμενον θαυμασμοῦ ἐπί πολλούς αἰῶνες, ἐφαρμόζοντας τόν νόμο τῆς ἀχιμσα (μη-βίας) και ὑποτάσσοντας τόν νόμο τῆς χιμσα (βία). Ἡ μη βία, ὅπως διευκρινίζει ὁ ἴδιος ὁ Γκάντι, εἶναι ὁ νόμος τοῦ ἰδικοῦ μας εἶδους (ὁ νόμος τοῦ Λαοῦ, ὅπως ἀνέφερα προηγουμένως), ἐνῶ ἡ βία εἶναι ὁ νόμος τοῦ κτήνους (ὁ νόμος τοῦ ὄχλου δηλαδῆ). Τό πνεῦμα εύρίσκεται ἐν ἀχρηστία εἰς τό κτήνος και δέν γνωρίζει κανέναν ἄλλο νόμο ἐκτός ἀπό τήν φυσική ἰσχύ. Ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀνθρώπου ἀπαιτεῖ ὑπακοή σ' ἕναν ἀνώτερο νόμο, εἰς τήν δύναμιν τοῦ πνεύματος. Ἐτόλμησα, διά τοῦτο, νά θέσω ἐνώπιον τών Ἰνδιῶν, τόν πανάρχαιον νόμον τῆς αὐτοθυσίας. Διότι ἡ Σατυαγκράχα, πού σημαίνει δύναμις τῆς ἀληθείας και τά παρεπόμενά τῆς, δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά νέα ὀνόματα διά τόν νόμο τῆς δοκιμασίας και τοῦ μαρτυρίου. Ἐνας Σατυαγκράχι εἶναι ἐνστικτωδῶς νομοταγῆς, και εἶναι ἡ ἐντός αὐτοῦ νομοταγῆς φύσις πού ἀπαιτεῖ ἀπό αὐτόν τήν ἀπόλυτον ὑπακοήν εἰς τόν ἀνώτερο νόμο, τούτέστιν ἡ φωνή τῆς συνειδήσεως πού ἀγνοεῖ ὅλους τοὺς ἄλλους θεσπισθέντας νόμους. Εἰς τήν χρῆσιν τῆς δυνάμεως αὐτῆς συνίσταται ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ.

Κατόπιν τούτου, ἀδελφοί μου, ἄς διερωτηθοῦμε ἐμεῖς πού ἔχουμε ἐνστερνισθῆ τήν ἰδέα τῆς Παγκοσμίου Ἀδελφότητος, ἐάν γνωρίζουμε ποιά εἶναι ἡ οὐσία και τό περιεχόμενο τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ ἰδεώδους. Ἐάν ἔχουμε αἰσθανθῆ μέσα μας τήν εἰρηνοποιό δύναμη τῆς Σατυαγκράχα, ἡ ἄν ἔχουμε ἀνακαλύψει τό μαγικό ὄργανο τοῦ Κρισναμούρτι. Διότι μόνον μὲ αὐτόν τόν παράγοντα θά μπορέσουμε νά μεταμορφωθοῦμε ἐσωτερικά και νά ἐφαρμόσουμε εἰς τήν πράξιν τήν ἀδελφότητα.

Ὅμιλία Π. Παπασλιώτη

Ἄν ποῦμε, ὅτι σῆμερα τιμοῦμε τό πρόσωπο τῆς Μπλαβάτσκι, τότε οἱ λόγοι μας ἄς εἶναι μνημόσυνο και προσευχή και τά ἄνθη μας σπονδή γιά

τήν ανάπαυση τῆς ψυχῆς τῆς. Ἄν ὅμως ποῦμε ὅτι θυμόμαστε ὄχι μόνο τὸν ἄνθρωπο ἀλλὰ, κυρίως, ὅ,τι ἀντιπροσώπευε, τότε, σήμερα, ταιριάζει ἡ περιουλλογή, ἡ εὐθύνη, ἡ ἀπόφαση.

Τί, λοιπόν, ἀντιπροσωπεύει γιὰ ἓνα θεόσοφο αὐτὴ ἡ λαμπρὴ, ἀλλὰ καὶ τραγικὴ, ἐντέλει, μορφὴ; Τὴν ἀφοσίωση, τὸ ψυχικὸ σθένος, τὴν ἀνάλωση τοῦ ἑαυτοῦ, τὴν ἀκάματη προσφορά, τὸ καθῆκον, πᾶν ἀπ' ὅλα, τὴ θυσία. Ἄφοσίωση στοὺς Διδασκάλους τῆς καὶ τὴν Ἀλήθεια, σθένος καὶ καρτερία ὡς ἐναντι στὰ ἐμπόδια, στοὺς ἐχθροὺς, τὸ μῖσος, τὴν προκατάληψη, θυσία καὶ αὐταπάρνηση γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τῆς δυσκόλης ἀποστολῆς τῆς.

Παράδωσε στοὺς μαθητὲς τῆς, στοὺς διαδόχους, στοὺς ὁπαδοὺς, σὲ μᾶς ὅλους ἓνα ἔργο καὶ ἓνα μάθημα πολὺτιμο, μὰ, ἀλήθεια, καὶ πολὺ δύσκολο.

Νά, λοιπόν, τὸ χρέος, ἡ πραγματικὴ πρόκληση γιὰ τὸν σημερινὸ θεόσοφο: Ἡ προσπάθεια νὰ γίνῃ κοινωνὸς αὐτοῦ τοῦ ἔργου καὶ μαθητῆς αὐτοῦ τοῦ μαθήματος. Εἶναι, πραγματικά, μιά πολὺ δύσκολη προσπάθεια. Σημαίνει κόπο, χρόνο, ἐργασία, σημαίνει ἀκόμη θυσία, ὀδύνη, ἐγκατάλειψη. Καὶ ἀπαιτεῖ θέληση, αὐτογνωσία, ἀπόρριψη τοῦ ἐγωϊσμοῦ, κατανόηση καὶ πολλὴ ἀγάπη. Πράγματα δύσκολα, ἀδύνατα ἴσως γιὰ τὸ σύγχρονο ἄνθρωπο νὰ τὰ νιώσει, νὰ τὰ υπομείνει, νὰ τὰ κατορθώσει, ἀκόμη καὶ νὰ τὰ θελήσει. Ὅμως, ἄς μὴν ἀπογοητευόμαστε, ἀλλ' ἄς ἀφυπνισθοῦμε. Γιατί ὅλ' αὐτὰ δὲν κερδίζονται οὔτε μὲ σεμινάρια, οὔτε μὲ ἀκροάσεις ἢ ἀναγνώσεις. Δὲν εἶναι ἔργο ὀλίγων ἐτῶν οὔτε κἂν ἔργο μίας μόνο ζωῆς. Πρέπει νὰ ἀλλάξουμε πραγματικά. Πρέπει νὰ μάθουμε ποιοὶ ἀλήθεια εἶμαστε καὶ αὐτὸ νὰ γίνουμε. Ἄν αὐτὸ πρῶτα συνειδητοποιήσουμε κι ἂν πιστέψουμε ὅτι μπορούμε νὰ φθάσουμε ἐκεῖ πού ἡ θυσία ὀδηγεῖ, τότε θὰ ἔχουμε κάνει τὸ πρῶτο μας βῆμα. Ἄπ' ἐκεῖ καὶ πέρα νὰ εἶμαστε βέβαιοι, ὅτι καμία προσπάθειά μας δὲν θὰ πάει χαμένη, ἂν αὐτὴ τρέφεται ἀπὸ τὴν πίστη γιὰ τὴν τελικὴ νίκη ὅσο μακριά κι ἂν βρίσκεται αὐτὴ. Γι' αὐτὸ ἄς προσπαθήσουμε. Κι ὅσο κι ἂν φαίνεται μοναχικὸς ὁ δρόμος αὐτός, δὲν εἶμαστε μόνοι. Ἄς βοηθήσουμε καὶ θὰ βοηθηθοῦμε μὲ τὴ σειρά μας. Ἐχουμε νὰ ἀνεβούμε ὅλοι ἓνα ψηλὸ κι ἀπόκρημνο βουνό, ὅπου ὁ καθένας πρέπει νὰ τραβήξῃ τὸ δικό του μονοπάτι. Μὰ τὸ στήριγμα πού θὰ δώσουμε στὸν κουρασμένο ἢ τὸν ἀπειρο θὰ εἶναι δύναμη καὶ ἀνάσα γιὰ νὰ συνεχίσουμε τὸ δικό μας δρόμο.

Ἄς εἶναι λοιπόν ἡ σημερινὴ γιορτὴ πηγὴ δυνάμης καὶ ἀπόφασης. Ὁ λωτός εἶναι ἓνα ὁμορφο λουλουδί καὶ ἀκόμη πιο ὁμορφο σύμβολο. Ἄς διαλογισθοῦμε ἐπάνω σ' αὐτὸ καὶ ἄς ὁραματισθοῦμε τὸ ἄνθος τοῦ καλοῦ πού ξεπηδάει λευκὸ ἀφήνοντας τίς ρίζες του μέσα στὴ λάσπη. Ἄς ὁραματισθοῦμε τὸν ἄνθρωπο πού ἀπελευθερώνεται ἀπὸ τὰ σκοτάδια τῆς ἀγνοίας γιὰ νὰ λουστῆ μέσα στὸ φῶς τῆς Ἀγάπης καὶ τῆς Ἀλήθειας.

Τέλος, ἀπήυθυνε χαιρετισμὸ πρὸς τὰ μέλη ὁ Πρόεδρος τῆς Θ. Στοᾶς «Ἐλευθέρᾳ Σκέψει» κ. Π. Ἀναγνώστου.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΠ. ΚΥΡΙΑΚΗ

Ο ΚΡΙΣΗΝΑΜΥΡΤΙ ΔΙΑ ΠΑΙΔΕΙΑΝ ΣΧΕΤΙΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΠΛΑΤΩΝΟΣ, ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ κ.α.

Μέρος Β΄

Σκοπός επίσης του ανθρώπου δέον να είναι, τό να ανακαλύψη την αλήθειαν, την υπεράτην πραγματικότητα, τό αιώνιον, τό άπροσμέτρητον, τόν Θεόν· άνευ της έπιτευξεως του σκοπου τούτου, όστις άποτελεϊ τό θεμέλιον του βίου, ή ζωή ήμών, στερεϊται νοήματος και βάσεως. Ο σπουδαστής – και πās άνθρωπος – μόνον, εάν έπιτύχη τόν διαληφθέντα σκοπόν, είναι δυνατόν να συντελέση εις την δημιουργίαν ενός νέου κόσμου, με έναν νέον πολιτισμόν. Πρέπει να αισθάνεται τις βαθέως, με έντασιν και να έχη ένδιαφέρον δι' όλα. Τότε ζη εις μίαν κατάστασιν βαθείας σιωπής, γαλήνης ό δε νοϋς, είναι καθαρός. Πρέπει ό σπουδαστής – και πās άνθρωπος – να βλέπη τά πάντα, ως είναι, χωρίς προσπάθειαν δι' ένήμερωσιν, άνευ έκλογής, χαρούμενος, με μειδιάμα, χωρίς σύγκρισιν, παραδοχήν ή καταδίκην. Απλώς να βλέπη και να άκροάται. Έκ της καταβολής προσπάθειας, προερχομένης εκ του «Έγώ», προς έπιτευξιν κέρδους διά κτήσιν ύψηλου άξίωματος, εξ άνταγωνισμού, προς ύπεροχήν έναντι άλλων, δημιουργείται άγχος, φόβος, και έπέρχεται άπώλεια ένεργείας.

Σήμερον, πολλοί σπουδασται και άλλοι, συνεπεία άναγνώσεως βιβλίων σχετικών με τόν Ίνδουισμόν, έπιδεικνύουσιν ιδιαίτερον ένδιαφέρον, διά την θεωρίαν του Karma (της άλύσου, δηλαδή, της αίτίας και του άποτελέσματος, λειτουργούντος εις τόν ήθικόν τομέα). Η θεωρία αύτη, γίνεται δεκτική υπό του Ίνδουισμού και άλλων άνατολικών θρησκειών, άποτελουσών παραλλαγήν τούτου. Είναι όμως όρθή αύτη; Κατ' αύτήν, ως διδάσκεται, ό πτωχός, όστις άποδέχεται ταύτην, άποδέχεται όμοίως την πενίαν, την πείναν, την ασθένειαν και έν γενει, την δυστυχίαν ύφ ήν διαβιοϊ, διότι, συμφώνως προς την αντίληψιν του, ήτις έχει διαμορφωθεί εκ του περιεχομένου της θεωρίας ή άθλιότης του, είναι άποτελεσμα του άτομικού του Karma, ήτοι τών (και τών) πράξεων του, και τόν προηγούμενον ή τούς προηγούμενους βίους του, συμφώνως προς την θεωρίαν της μετενσαρκώσεως. Την τοιαύτην αντίληψιν, ένθαρρύνοντο οι πολιτικοί, διότι οι άποδεχόμενοι την, ως άνω θεωρίαν, καιτοι δυστυχούν, δέν διαμαρτύρονται κατ' αύτών, δέν έπαναστατούν προς βελτιωσιν της καταστάσεως των, ούτε δημιουργούν ταραχάς, εκ του ότι άδικούνται

υπό του κράτους, των αρχόντων, των έργοδοτών κλπ. Έξ ἄλλου ὁμως καί οἱ εὐτυχοῦντες, πιστεύουν, ἀληθῶς ἢ ὑποκρίνονται ὅτι πιστεύουν, ὅτι ἀπέκτησαν τόν πλοῦτον, τὰ ἀξιώματα, τήν δύναμιν, οὐχί ἀδικοῦντες ἀλλά, διότι ἡ εὐτυχία των, εἶναι ἀποτέλεσμα – ἀμοιβή – τῆς ἀδικίας, τῆς δυστυχίας, τῆς θλίψεως, ἧς ἐβίωσαν, κατὰ τούς προηγουμένους βίους των. Ταῦτα δέχονται ὡς δίκαια, ὀρθά καί οἱ δυστυχοῦντες, ὅσοι ἀποδέχονται τήν θεωρίαν τοῦ νόμου τοῦ Karma. Οὕτω, πάντες οὗτοι, εἶναι εὐχαριστημένοι. Ἐκ τῶν προεκτεθέντων, συνάγεται σαφῶς, ὡς φρονούμεν, τὸ ἀβάσιμον τῆς διειληφθείσης θεωρίας, ἣτις ἀληθῶς συντελεῖ εἰς τήν ἀδράνειαν τοῦ νοῦ καί τήν ἀπώλειαν τῆς δημιουργικῆς ἐνεργείας. Συνεπῶς, ὁ ἐκπαιδευτικός, δεόν νά διαφωτίσῃ τόν σπουδαστήν σχετικῶς.

Ἐπίσης, πολλοί σπουδασταί – καί ἄλλοι ἄνθρωποι – ἔχουν ἀποκτήσει ὠρισμένας ἐπιβλαβεῖς ἐξεις. Ὁ ἐκπαιδευτικός, λοιπόν, δεόν νά ἐξηγήσῃ εἰς αὐτούς, ὅτι ἐκ τῶν συνηθειῶν τούτων – ἐξεων – ἔνεκα τῶν ὁποίων ἐπαναλαμβάνον αὐτοί συνεχῶς καί μηχανικῶς, τὰ αὐτὰ πράγματα (π.χ. συζητήσεις τῆς διαδικασίας τοῦ καπνίσματος καί ἄλλων συναφῶν ἐκδηλώσεων), ἔρχεται (κατὰ τόν Krishnamurti) ὑπνος καί νωθρότης εἰς τόν νοῦν αὐτῶν, ὅστις ἐφεξῆς λειτουργεῖ μηχανικῶς. Ἐάν ὁμως οὗτοι, καθ' ὑπόδειξιν τοῦ διδασκάλου, παρατηρήσωσιν ἀπλῶς τὰς τοιαύτας κινήσεις τοῦ καπνίσματος, χωρὶς προσπάθειαν, καταδίκην, σύγκρισιν, ἀποδοχὴν θά ἀντιληφθῶσιν πόσον ἀνόητοι εἶναι αὐταί, ἐάν δέ ἐνημερωθῶσιν ἐν πληρότητι καί περὶ τῶν λίαν ἐπικινδύνων συνεπειῶν ἐκ τῶν ἐξεων αὐτῶν (π.χ. Καρκίνος), αὐταί ἐξεις ἐξαφανίζονται. Ὡσαύτως ὁ ἐκπαιδευτικός, δεόν νά βοηθήσῃ τόν σπουδαστήν εἰς τὸ νά διακρίνῃ τὸ οὐσιώδες ἐκ τοῦ ἐπὸυσιώδους (εἰς τόν ψυχολογικόν τομέα), ὥστε νά κατανοήσῃ, ὅτι, ἐάν τις εἶναι ἐσωτερικῶς πλούσιος, δηλαδὴ ἐάν ἔχει πλοῦσιον πνευματικόν βίον, δέν ἐνδιαφέρεται νά γίνη διάσημος, ἐνδοξος· θέλει δέ νά γίνη διάσημος, διότι φοβεῖται νά μείνῃ ὡς εἶναι πράγματι· οὕτω, ἐν τῇ προσπάθειά του νά ἀποκτήσῃ φήμην, δόξαν, ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς κολακείας καί τῶν ἐπαίνων, ἄλλων. Εἶναι ὁμως ἰδιαίτερος σπουδαῖον τὸ νά κατανοήσῃ ὁ σπουδαστής, τῇ βοηθείᾳ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ, πόσον εἶναι μακάριον, τὸ νά διάγῃ τις ἀγαπῶν, νά εἶναι ἀνώνυμος, ὡς τίποτε (as nobody, as nothing), ἀπλῶς νά ζῆ ἐν πληρότητι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν, ἐν ἐλευθερίᾳ (ψυχολογικῇ), ἣτις ὑπάρχει, ὅταν δέν ἔχωμεν φόβον, ὅταν δέν θέλωμεν νά εἴμεθα ἢ νά γίνωμεν ἐξ ἀνταγωνισμοῦ, διὰ κέρδος, πρὸς διάκρισιν, ὑπεροχὴν, ἐκ ματαιοδοξίας καί ἐν γένει, ἐξ ἰδιοτελείας, ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν, διότι καί εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας, προκαλεῖται πάντοτε φόβος ἐκ τοῦ ἐνδεχομένου τῆς ἀποτυχίας. Ἴνα ὁ σπουδαστής – καί πᾶς ἄλλος ἄνθρωπος – κατανοήσῃ τὸ θέμα τῆς ψυχολογικῆς ἐλευθερίας, δεόν προεχόντως ν' ἀντιληφθῇ τήν σημασίαν τῆς ἐξαρτήσεως, ἔκτινος προσώπου

(π.χ. τοῦ προϊσταμένου ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ), πράγματος (π.χ. τῆς περιουσί-
ας), ιδέας (θρησκευτικῆς, φιλοσοφικῆς, πολιτικῆς, οἰκονομικῆς, κοινω-
νικῆς). Ἴνα ἔχη τὴν ψυχολογικὴν ἐλευθερίαν, δηλαδὴ ὁ νοῦς τούτου νά
εἶναι ἐλεύθερος, ἀπαιτεῖται νοημοσύνη, εὐαίσθησις καὶ Ἀγάπη· ἄλλως, ἡ
ἐλευθερία αὕτη, εἶναι ἀπλῶς μία ιδέα, δημιουργήμα, πλάσμα, τοῦ νοῦ ὡς
«Εγώ». Ὁ νοῦς εἶναι ἐλεύθερος, ὅταν εἶναι ἡσυχος, ἄνευ προσπαθείας
καὶ ἄφοβος. Καὶ ἡ μίμησις ἄλλου, φέρει φόβον ὡς εἴρηται ἐκ τοῦ ἀγ-
χους, μήπως αὕτη δὲν εἶναι ἀκριβής.

Ἡ μίμησις ἄλλου, εἶναι εἶδος κλοπῆς· ἡ κλοπὴ ξένων ιδεῶν, δὲν φέ-
ρει κατανόησιν, οὔτε αὐταὶ ἀφυπνίζουσι τὴν νοημοσύνην. Ὁ νοῦς ἡμῶν,
δὲν εἶναι ἐλεύθερος, ὅταν τρέφωμεν μῖσος, ὅταν ἐχωμεν φθόνον. Ὁ ἄν-
θρωπος, δέον νά ἔχη ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν, εἰς τό νά σκέπτηται,
νά λέγη ὅ,τι θέλει καὶ νά πράττῃ ὅτι ἀγαπᾷ, διότι οὕτω μόνον εἶναι εὐτυ-
χῆς. Ταῦτα ὅμως, δὲν σημαίνουν, ὅτι δύναται ν' ἀδικῇ ἄλλον, διὰ τῶν, ὡς
ἄνω, ἐνεργειῶν. Ἡ νοημοσύνη, ἐάν καὶ ἐφ' ὅσον θά ὑφίσταται θά ὑπο-
δεικνύῃ εἰς αὐτόν, τὰ ὅρια τῆς δραστηριότητός του. Ὅμως ὁ τρόπος καὶ
τὰ ὅρια τῆς, ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐξωτερικῆς συμπεριφορᾶς τοῦ ἀνθρώπου,
ἐν σχέσει πρὸς τὰς βιοτικὰς του σχέσεις, ἐναντι τῶν ὁμοίων του, ρυθμι-
ζονται ὑπὸ τῶν κανόνων (τῆς ἐθιμοτυπίας, τῆς ἠθικῆς καὶ) τοῦ δικαίου,
ὅπερ πηγάζει ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ κοινου, δι' ὅλους, συμφέροντος, ὅπερ εἶ-
ναι ἐκφρασις τοῦ ὑπερτάτου νόμου τῆς Ἀγάπης, ὑπὸ τὴν προεκτεθεισάν
ἐννοιαν. Ὅπου δὲ ὑπάρχει Ἀγάπη, δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νόμου. Κατὰ τὸν
Ἀριστοτέλην, ἡ ἀρχὴ τοῦ κοινου συμφέροντος, εἶναι μέγιστον ἀγαθόν,
ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν θυσίαν τῆς Ἀγάπης. Συναφεῖς παραδοχαί, εἶναι αἱ
ἐξῆς· «ὁ Θεὸς εἶναι Ἀγάπη»· Ἰωάννου δ. 7, 8, 10, 16, 18. Κατὰ τὸν Kri-
shnamurti, «ἡ Ἀγάπη εἶναι Θεός»· «The first and the last freedom», σ.
281. Ὁμιλίαι του εἰς Ἰνδίας 1954-1955, σ. 69, 78,

Κατὰ τὸν Πλάτωνα, ὑψίστη ιδέα, εἶναι ἐκείνη τοῦ Ἀγαθοῦ, ἣτις ταυτι-
ζεται μὲ τὸν Θεόν. «Τὸ Ἀγαθόν, εἶναι αἷτια τῶν ὀρθῶν καὶ τῶν ὠραίων».
Πολιτεία 514a-517 c.d.

Ἡ σύγχρονος Παιδεία

Ἡ σύγχρονος Παιδεία παρ' ἡμῖν, μέχρι πρότινος χρόνου, εἶχεν ὡς
σκοπὸν, τὴν ἠθικὴν διαπαιδαγώγησιν καὶ διάπλασιν τῶν σπουδαστῶν,
τὴν θρησκευτικὴν τούτων καὶ πνευματικὴν ἐξύψωσιν, τὴν καλλιέργειαν
τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν μεταβίβασιν εἰς τούτους, πληροφοριῶν καὶ γνώσεων,
ἵνα καταστῶσιν ἱκανοὶ πρὸς ἄσκησιν ἐπιστήμης τινός ἢ τέχνης. Ἀπεσκο-
πεῖτο, δηλαδὴ, ἡ συγκράτησις τῶν νέων, ἐντὸς τῆς, ἀπὸ πολλοῦ χρόνου,
διαμορφωθείσης καταστάσεως (ἠθικῆς, θρησκευτικῆς, πολιτικῆς, κοι-
νωνικῆς, νομικῆς), διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ κοινου συμφέροντος, αὐ-

τῶν καὶ τῆς κοινωνίας, ἥτις, ἐκτός ἄλλων, εἶναι καὶ μία δέσμη ἀξιών.

Διὰ τὴν καλὴν ἀπόδοσιν τῆς Παιδείας, ἐχρησιμοποιοῦντο, ὡς μέσα διαπαιδαγωγήσεως καὶ αἱ παρατηρήσεις, νοουθεσίαις, διαταγαί, ἢ ἀπονομῆ τιμητικῶν διακρίσεων καὶ βραβείων, εἰς τοὺς διακρινομένους κατὰ τὰς ἐξετάσεις σπουδαστὰς, τὸ καλὸν παράδειγμα μιᾶς ἢ πλειόνων προσωπικοτήτων, αἰτινες προεβάλλοντο ὡς αὐθεντία (πρὸς μίμησιν τούτων), ἐπιπλήξεις καὶ ἄλλαι τινες ποιναί, διὰ τοὺς ἀμελεῖς καὶ κακοτρόπους.

Καὶ ἐν προκειμένῳ ὁμως, ἐφ' ὅσον αἱ διαληφθεῖσαι ἀξιαὶ (ἠθικαί, θρησκευτικαί κλπ.), εἶναι πάντοτε ἀπολύτως σχετικαί, ὡς ποικίλλουσαι κατὰ χώρας καὶ ἐποχὴν, συνέπεται ὅτι ἡ ἐπ' αὐτῶν στηριζόμενη παιδεία ἦτο λιαν περιωρισμένη ὡς πρὸς τὰς ἐπιδιώξεις καὶ τὴν ποιότητά της. Ἦδη, ἔχει δοθεῖ ἄλλη κατεύθυνσις εἰς τὴν Παιδείαν, βάσει ἄλλων ἀξιών, αἰτινες ἐπίσης εἶναι περιωρισμέναι καὶ σχετικαὶ μὲ τὴν προωθημένην τεχνολογίαν, εἰς βάρος δὲ τοῦ ψυχισμοῦ τῶν σπουδαστῶν καὶ τοῦ ἐν γένει πνευματικοῦ τούτων βίου, διότι οὗτοι, ἔνεκα τῆς χρήσεως τοιαύτης, συνεχῶς εἰς εὐρυτέραν περιοχὴν, καθίστανται ἀπλᾶ ἐξαρτήματα μηχανῶν. Σήμερον ὁ βίος τῶν σπουδαστῶν, εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐπιφανειακός, οὗτοι δὲ, ἀγονταὶ καὶ φέρονται, ὑπὸ τινων οὐτοπιστικῶν ἰδεολογιῶν, αἰτινες χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ καπήλων τῆς ἐννοίας τῆς ἐλευθερίας. Ὁ τοιοῦτος προσανατολισμός τῆς πλειοψηφίας σχεδόν, τῶν σπουδαστῶν, εἶναι ξένος πρὸς τὴν ἀληθῆ, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, παιδείαν.

Κατὰ τὸν Πλούταρχον, ὡς προκύπτει ἐξ ὅλων σχεδόν τῶν βιβλίων του, ἰδιαίτερος δὲ, ἐξ ἐκείνου ὑπὸ τὸν τίτλον «Περὶ Παίδων ἀγωγῆς», σκοπὸς τῆς Παιδείας, δέον νὰ εἶναι, τὸ νὰ γίνουσι οἱ σπουδασταὶ «καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ» (καλοὶ πολῖται), διότι οὕτως ἐξυπηρετεῖται τὸ κοινόν συμφέρον (ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων), δοθέντος ὅτι οὗτοι (οἱ καλοὶ πολῖται), συντελοῦν εἰς τὸ νὰ ἐπικρατοῦν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τάξις καὶ εἰρήνη. Ἡ Παιδεία, δέον νὰ καλλιεργῇ τὸν νοῦν καὶ τὸν λόγον. Ὁ Πλούταρχος, ὡς παιδαγωγικά μέσα, συνιστᾷ τὰς συμβουλάς, τὴν ἀσκήσιν τῆς ἀρετῆς, τὰς ἐπιπλήξεις, τὸ καλὸν παράδειγμα, τὰς τιμητικὰς διακρίσεις, τοὺς ἐπαίμους. Ἐκ τῶν προεκτεθέντων συνάγεται, ὅτι καὶ ἐν προκειμένῳ, ὁ σκοπὸς τῆς Παιδείας εἶναι περιωρισμένος ὑποδεικνύεται δὲ ἡ χρησιμοποίησις τῶν διηληφθέντων παιδαγωγικῶν μέσων, διὰ ψυχολογικὸν ἐξαναγκασμὸν τῶν σπουδαστῶν, πρὸς πειθάρχησιν, διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἀνωτέρω μνημονευομένου σκοποῦ, ἦτοι τὸ νὰ γίνωσιν οὗτοι «καλοὶ πολῖται». Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀξία αὕτη, τοῦ νὰ εἶναι τις «καλὸς πολίτης» εἶναι ἀπολύτως σχετικῆ, δοθέντος ὅτι ἔχει περιεχόμενον, ὅπερ καὶ ἐν προκειμένῳ, ποικίλλει κατὰ χώρας καὶ ἐποχὰς.

Ἀριστοτέλης, Σωκράτης, Πλάτων

Κατά τούς άνωτέρω μνημονευομένους φιλοσόφους, σκοπός τής Παιδείας, δέον νά εΐναι, τό νά σχηματίσῃ ὁ σπουδαστής ισχυράν βούλησιν, νά τραπή πρός τήν άρετήν, νά άποκτήσῃ εϋδαιμονίαν, διά τής άσκήσεως ταύτης καί τής διδαχῆς καί νά γίνῃ «καλός κάγαθός» (καλός πολίτης), ὡστε νά ἐπιδεικνύῃ καλήν ἐξωτερικήν συμπεριφοράν. Βάσει τῶν ιδιοτήτων τούτων, ὁ σπουδαστής, ὅτε θά εἰσῆρχετο εἰς τήν κοινωνίαν ὡς ἐπιστήμων, τεχνικός κλπ. θά συνετέλει, ὡστε νά ἐπεκράτουσιν ἐν αὐτῇ, καθ' ὅσον ἐξηρτάτο ἐξ αὐτοῦ, εἰρήνη καί τάξις, ἵνα εἶναι ὁμαλή ἡ κοινωνική συμβίωσις, πρός ἐξυπηρέτησιν τοῦ κοινοῦ πάντων συμφέροντος.

Εἰς τούς Ἀρχαίους Ἑλληνας, ἡ ἔννοια τής Ἀγάπης καί δῆ, κατά τήν διαληφθεῖσαν διδασκαλίαν τοῦ Krishnamurti, ἦτο άγνωστος. Παρ' αὐτοῖς ἴσχυεν ὁ θεσμός τής φιλίας, περί ἧς, πολλά ἔγραφαν οἱ Πλάτων, Ἀριστοτέλης. Τά αὐτά, ὡς άνω, ρητά, ὡς πρός τήν Ἀγάπην καί ἐν σχέσει μέ τήν διδασκαλίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὅλοι σχεδόν οἱ βιοτικάι σχέσεις καί ἐκδηλώσεις τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἐβασίζοντο εἰς τόν νοῦν, ὡς «Ἐγώ» σκέψιν. Κατά τούς Σωκράτην καί Πλάτωνα, ἡ ἔννοια τοῦ «Ἐγώ», ἐταυτίζετο μέ τήν ψυχῆν, ἣτις κατ' αὐτούς άπετέλει ὄντότητα, άτομικότητα, τήν ἀληθῆ του ἀνθρώπου προσωπικότητα.

Κατά τόν Ἀριστοτέλην, περιεχόμενον τοῦ αγαθοῦ, εἶναι ἡ εϋδαιμονία, ἣτις άποκτάται διά τής (άσκήσεως τοῦ περιεχομένου της) άρετῆς. Εἰς τά Ἠθικά Νικομάχεια (1099 b ἐπ.), διατυποῦνται άμφιβολίαί περί τοῦ ἔάν ἡ άρετή (τό αγαθόν) εἶναι διδακτά, ἢ ἔάν αὐτή ἔρχεται εἰς τόν ἀνθρώπον ἐκ τύχης, ἢ ἐκ φύσεως, ἢ ἐκ τοῦ Θεοῦ (ὡς θεόδοτον χάρισμα-δῶρον). Περαιτέρω ὁμως (Ἠθικά Νικ. 1103b ἐπ.), ὑποστηρίζεται ὑπό τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅτι, αἱ μὲν διανοητικάί άρεταί (σοφία, φρόνησις, νοῦς, ἐπιστήμη, τέχνη) εἶναι διδακτά, αἱ δέ ἠθικάί τοιαῦται, άποκτώνται, διά τής άσκήσεως τοῦ περιεχομένου τούτων, κατά συνήθειαν, μέχρις ὅτου γίνωσιν ἔξεις (βλπ. ὡσαύτως Ἠθικά Νικομάχεια 1141, 1150 B 20, 1170 6 ἐπ. 1179 10 ἐπ.). Ἐξ άλλου, εἰς τά Ἠθικά Νικομάχεια, 1180 ἐπ. 1180 b 10 ἐπ. γίνεται λόγος περί ὁμιλιῶν, παραινέσεων, ψυχολογικῆς βίας, φόβου, ὠρισμένων ποινῶν, ὡς χρησίμων μέσων διά τήν Παιδείαν, ἐν συνδυασμῷ μέ τήν νομοθεσίαν, ἐτι δέ καί περί ἐξορίας, τῶν ἀνεπιδέκτων βελτιώσεως.

Οἱ Σωκράτης, Πλάτων, άπέδιδον ἐξαιρετικήν σημασίαν εἰς τήν Παιδείαν, διότι, διά ταύτης, οἱ σπουδασταί γίνονται ἐνάρετοι, δοθέντος ὅτι, κατ' αὐτούς, ἡ άρετή εἶναι διδακτή, βοηθοῦνται δέ καί ἵνα διαμορφώσῃσιν χαρακτήρα ἠθικόν. Ὑπό τοῦ Πλάτωνος τονίζεται ἡ δυσχέρεια τής ἠθικοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου· οὗτος λέγει «... τό δέ τινα τρόπον χρή γίνεσθαι χρηστοῦς ἀνθρώπους, παγκάλεπον». Ἐπινομεῖς 979 c. Πάντως,

κατά τούς Σωκράτην, Πλάτωνα κύριος παράγων διά τήν παιδείαν, είναι ἡ ἀρετή: «ὄσοι διαπαιδαγωγοῦνται ὀρθῶς, κατά κανόνα, γίνονται καλοί», πλ. Νόμοι 644 α ἐπ. Κατ' αὐτούς. «τελικός σκοπός τῆς Παιδείας, εἶναι ἡ ἐξομοίωσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ θεῖον· τὸ ἐπιτευγμα τοῦτον, συνιστᾷ τὴν τελειώσιν τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας». Πλ. Νόμοι 716 c.d. Ἡ Παιδεία, δεόν νά στρέψη τὴν δύναμιν, ἣν ἔχομεν ἐντός ἡμῶν (ἐν τῇ ψυχῇ), ἐκ τῶν φθαρτῶν πραγμάτων – σκοτεινῶν – πρὸς τὸ Ἄγαθόν, τὸ Ὄν (Πολιτεία 517, 518b ἐπ.).

Κατὰ τὸν Πλάτωνα, «ἡ Παιδεία εἶναι δύναμις θεραπευτικὴ ψυχῆς». Ὅροι 416. Παιδευσις εἶναι «ἡ Παιδεῖα παράδοσις» (μετάδοσις): «Παιδεία εἶναι, ἡ ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ὁ διαπαιδαγωγῆσις πρὸς τὴν ἀρετὴν, ἡ ὁποία προάγει τὸν πολίτην νά ἐπιθῆμει καὶ νά ἀρέσκηται εἰς τὸ νά γίνῃ τέλειος, νά γνωρίζῃ δὲ νά ἀρχῇ καὶ νά ἀρχηται μετὰ δικαιοσύνης· ἡ δὲ παιδεία, ἣτις ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀπόκτησιν πλοῦτου, ἰσχύος, γνώσεων, χωρὶς φρόνησιν καὶ δικαιοσύνην (ἀνευ νοῦ καὶ δίκης), εἶναι ἀνελευθέρα καὶ χυδαία/βάνανυσος· αὕτη δὲν εἶναι ὀρθόν νά ὀνομάζηται Παιδεία». Πλάτ. Νόμοι 643 d.e. – 644a. Ὅμως, «οἱ θεῖα μοῖρα γεννηθέντες (ἐκ φύσεως, ἐκ τοῦ θεοῦ), δὲν ἔχουν ἀνάγκην οὐδὲ νόμου», διότι εἶναι ἐνάρετοι. Πλάτ. Νόμοι 875 c. Κατὰ τούς Πυθαγορείους, «ἡ ἀπαιδευσις, εἶναι μήτηρ πάντων τῶν Παθῶν». Ἡ ὀρθὴ Παιδεία, δὲν συνίσταται εἰς τὴν συγκέντρωσιν πολλῶν γνώσεων· «κίνδυνον φημί εἶναι τοῖς παισὶν τὴν πολυμαθίαν». Πλ. Νόμοι 811b ἐπ. τὴν αὐτὴν ἄποψιν, ἔχει καὶ ὁ Ἡράκλειτος: «ἡ πολυμαθία, νόον αὐτοδιδάσκει».

Ὁ Πλάτων δέχεται, ὅτι «ὁ ἀνθρώπος εἶναι δυσκόλον θρέμμα» (δυστροπον πλάσμα). Νόμοι 777b. «Ὁ ἀνθρώπος εἶναι ζῶον ἡμερον· ἐάν δὲ τύχη καλῆς διαπαιδαγωγήσεως, εἶναι δὲ καὶ ἐκ φύσεως πεπρωκισμένος (φύσεως εὐτυχούς), κατά κανόνα γίνεται τὸ πλέον θεϊκόν καὶ τὸ πλέον ἡμερον ἐξ ὅλων τῶν πλασμάτων· ἀλλ' ἐάν ἡ διαπαιδαγωγῆσις του, δὲν εἶναι ἐπαρκῆς καὶ ἡ ἀνατροφή του, δὲν εἶναι ἡ προσήκουσα, γίνεται τὸ πλέον ἄγριον ἐξ ὅλων τῶν ζῶων, ἅτινα ὑπάρχουν εἰς τὴν Γῆν» (ἀγριώτατον, ὅποσα φύει ἡ Γῆ). Νόμοι 766 a. «Ὁ δὲ παῖς πάντων θηρίων ἐστὶ δυσμεταχειριστότατον ὅσω γὰρ μάλιστα ἔχει πηγὴν τοῦ φρονεῖν μὴ τοῦ κατηρητημένην, ἐπέβαλον καὶ δριμύ καὶ ὑβριστότατον θηρίων γίνεταί. Διὸ δὴ πολλοῖς αὐτό, οἷον χαλινοῖς εἰσὶν δεῖ δεσμεῦειν». Νόμοι 808 d ἐπ.

Ἐν ὄψει μὲν, ὡς οἶνω, ιδιότητων τῶν παίδων – καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων γενικώτερον – ἡ Παιδεία, κατά τὰς Σωκράτην, Πλάτωνα, δεόν ν' ἀσκήται «διὰ πειθοῦς καὶ βίας», δηλαδή, ὡς Ἐνεργεῖ ὁ νομοθέτης, προκειμένου νά ἀναγκασθῶσιν οἱ πολῖται νά ἐπιδεικνύωσι καλὴν ἐξωτερικὴν συμπεριφορὰν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἵνα τηρῆται ἡ νομιμότης. Ὡς παιδαγωγικά μέσα ἐν τῇ παιδείᾳ, δεόν νά γίνηται καὶ χρῆσις συμβουλῶν, διὰ δὲ τούς ἀμελεῖς, ὀκνηρούς, κακοτρόπους, δεόν νά χρησιμοποιῶνται ραβδισμοί,

διάφοροι ἄλλαι τιμωρία, ἐξορία (διά τούς ἀδιορθώτους). Διά τήν ἐποπτείαν τῆς ὅλης παιδείας, ἴσχυεν ὁ θεσμός τοῦ «ἐπιμελητοῦ παιδείας»· ἐπίσης ὑπῆρχον και παιδονόμοι, εἰς δέ τήν Σπάρτην, οὔτοι συνωδεύοντο ὑπό μαστιγοφόρων (πλ. Νόμοι 735 ε, 765, 666, 667). Οἱ σπουδασταί, ἔδει ν' ἀσκῶνται, ἵνα ἔχωσι καλήν ὑγείαν, ὠραῖα σώματα, νά μή ζῶσιν ἐν μαλθακότητι, οὔτε νά κοιμῶνται πολύ, διότι ὁ ὑπερβολικός ὕπνος, εἶναι ἀντίθετος πρὸς τούς νόμους τῆς φύσεως· «καθεύδων γάρ οὐδεις οὐδενός ἤξιος· οὐδέν μᾶλλον τοῦ μή ζώντος»· (δέν ἀξίζει τίποτε ὁ φίλυπνος· εἶναι ὡς νεκρός). Πλάτ. Νόμοι 808 b ἐπ. Ἐπίσης οἱ διδάσκαλοι, ἔδει νά μή ἀφηγῶνται εἰς τούς σπουδαστάς μύθους, ἡ δέ διδασκαλία, ἔδει νά συνδυάζηται μετά παιδιᾶς· «δεῖ παίζοντα (τόν σπουδαστήν) και σπουδάζοντα...», διότι, κατά τήν διεξαγωγὴν τοῦ παιγνιδίου, ἀποκαλύπτεται ἡ φυσικὴ κλίσις τῶν παιδιῶν και τὸ ἀληθές τούτων ἐνδιαφέρον. Πλάτ. Νόμοι 643 b.c. ἐπ. 819 b ἐπ.

Παιδεία και Χριστιανισμός.

Τόσον ἐκ τῆς Παλαιᾶς, ὅσον και ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης, προκύπτει, ὅτι, διά τῆς Παιδείας, δεόν νά σκοπῆται ἡ ἠθικοποίησις τῶν σπουδαστῶν, διά τῆς αὐθεντίας τοῦ Θεοῦ νόμου και τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἱερατείου τῶν Προφητῶν, τοῦ Ἰησοῦ, τῶν Ἀποστόλων. Ὡς παιδαγωγικά μέσα, δεόν και ἐν προκειμένῳ νά χρησιμοποιῶνται νουθεσίαι, Ἐντολαί, διαταγαί, συστάσεις, παραινέσεις, ἀπειλαί και διάφοροι ποιναί. Ἀνωτέρω ὅμως, ἐκτίθενται οἱ Ἐκ τῶν τοιοῦτων Ἐνεργειῶν, συνέπειαι, ἐν αἷς και ὁ φόβος. Ἐνδιαφέροντα ἐν προκειμένῳ χωρία, εἶναι, Ἐκτός ἄλλων και τὰ ἐξῆς: α) Παλαιά Διαθήκη.

Α. Ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν Παροιμιῶν.

α.2. Διά νά γνωρίση τις σοφίαν και Παιδείαν και ἵνα νοῆση λόγους φρονήσεως. 7. Ἀρχὴ σοφίας, φόβος Κυρίου. β.1.ε. Υἱέ μου, ἐάν δεχθῆς τούς λόγους μου και τὰς ἐντολάς... τότε θέλεις Ἐννοῆσει τόν φόβον τοῦ Κυρίου και θέλεις εὐρεῖ τήν ἐπίγνωσιν τοῦ Θεοῦ. 6. Διότι ὁ Κύριος διδίδει σοφίαν· ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἐξέρχεται γνῶσις και σύνεσις. γ.1. Μὴ λησμονῆς τούς νόμους μου και ἡ καρδία σου, ἄς φυλάττη τὰς Ἐντολάς μου. 7. Φοβοῦ τόν Κύριον. 11. Μὴ καταφρόνει Παιδείαν Κυρίου και μή ἀθύμει Ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ. 12. Διότι ὁ Κύριος ἐλέγχει, ὄν ἀγαπᾶ, καθὼς ὁ Πατήρ τόν υἱόν, εἰς τόν ὅποιον εὐαρεστεῖται. ιγ. 24. Ὁ φειδόμενος τῆς ράβδου αὐτοῦ, μισεῖ τόν υἱόν αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ ἀγαπῶν αὐτόν, ἐκπαιδεύει αὐτόν ἐν καιρῷ. ιε. 33. Ὁ φόβος τοῦ Κυρίου, εἶναι διδάσκαλος σοφίας. ιθ. 18. παιδεύει τόν υἱόν σου ἐνόσω εἶναι ἐλπίς· ἀλλά μή διεγειρήσῃ τήν ψυχὴν σου, ὥστε νά θανατώσῃ αὐτόν. κ. 30. Τὰ μελανίσματα τῶν πληγῶν, λευκαίνουσι τὸ κακόν και τὰ κτυπήματα, τὰ ἐνδόμυχα τῆς καρδίας. § Β) Ἐκ τοῦ Δευτερονομίου.

Κ.α. 18 έπ. Έάν τις έχη υιόν πεισματώδη και άπειθη, όστις δέν ύπακούει εις τήν φωνήν του πατρός αυτού... και άφου παιδεύσωιν αυτόν, δέν ύπακούει... τότε ό πατήρ αυτού και ή μητηρ αυτού, θέλουσι πιάσει αυτόν και θέλουσι φέρει αυτόν πρός τούς πρεσβυτέρους τής πόλεως αυτού και εις τήν πύλην... και θέλουσιν ειπει... ούτος ό υιός ήμών είναι... λαιμαργος και μέθυσοσ και πάντες οι άνθρωποι τής πόλεως, θέλουσι λιθοβολήσει αυτόν με λίθους και θέλει άποθάνει!

Καινή Διαθήκη

«Τότε Έφέρθησαν πρός τόν Ίησουν παιδια, διά νά Έπιθέση τās χειρας έπ' αυτά και νά εύχηθη· οι δέ Μαθηται του, έπέπληξαν αυτά. Πλην ό Ίησοϋς ειπεν· αφήσατε τά παιδια και μή έμποδιζετε αυτά νά έλθωσι πρός Έμέ, διότι τών τοιούτων είναι ή βασιλεια τών ουρανών». Και άφου έπέθηκεν έπ' αυτά τās χειρας, ανεχώρησεν εκείθεν. Μστθ. ιθ 13 έπ. Εις Μάρκον Ι 13 έπ. εκτίθενται τά αυτά προστίθενται όμως τά εξής: ήτοι, ότι ό Ίησοϋς, ήγανάκτησεν, εκ τής προσπαθειας τών Μαθητών, όπως άπομακρύνωσι τά παιδια· β) άληθώς σās λέγω, όστις δέν δεχθη τήν βασιλειαν του Θεου ως παιδιον, δέν θέλει εισέλθει εις αυτήν και γ) έναγκαλισθεις αυτά, έθετε τās χειρας έπ' αυτά και εύλόγει αυτά. Τήν αυτήν περιπου διατύπωσιν, έχει και τό Ευαγγέλιον του Λουκά. ΙΗ 15 έπ. Έκ τών άνω, περικοπών, προκύπτει, ότι ό Ίησοϋς έθεώρει ότι τά παιδια έχουν αγαθήτητα. Τήν αυτήν άποψιν ειχε δι' αυτά και ό J. Krishnamurti. Ός ειρηται ήδη, ό Πλάτων, ειχεν αντίθετον γνώμην, πλην, εάν παιδιον τι ήτο «εύτυχους φυσεως» ή εάν ήτο «εκ τών θεία μοίρα γεννηθέντων». Ό δέ Παϋλος (Έφeso. σι. 4 έπ.), συνιστά, όπως τά τέκνα (χριστιανών) ύπακούωσιν εις τούς γονεΐς των, διότι τουτο είναι δικαιον... οι πατέρες, δέν πρέπει νά παροργίζουν τά τέκνα των, αλλά νά εκτρέφωσιν αυτά έν Παιδεια και νουθεσια Κυρίου· βλπ. και τήν προς Τιτον έπιστολήν του (β.β 1 έπ.). Εις τήν προς Έβραιους έπιστολήν του ΙΒ.6), ό Παϋλος λέγει, ότι «ό Κύριος, όντινα άγαπα, παιδεύει και μαστιγώνει πάντα υιόν, όν παραδέχεται».

Ό Χρ. Άνδροϋτσος (Σύστημα Ηθικης), δέχεται, εκτός άλλων και τά εξής, ως προς τήν Παιδειαν· ήτοι, ότι, εκαστος δέν νά διαπαιδαγωγή έαυτόν, καταπολεμών πάσαν κλίσιν προς τόν Θυμόν κ.λ.π. Η Θρησκεια άποβλέπει εις τήν μόρφωσιν ήθικης βουλήσεως, ισχυρης και καθαρās, τεινούσης προς τό άγαθόν, διά πειθαρχιας, προτροπών, Έπαινων, άμοιβών, τιμωριών· ό βιος είναι αγωνιστήριον δι' έναρέτους πράξεις. Έκ τών διαληφθέντων συνάγεται, ότι ή παιδεια, κατά τόν ως άνω, συγγραφέα, άποδίδοντα τήν χριστιανικήν διδασκαλιαν, περι ταύτης, στηριζεται κυριως εις τόν φόβον («άρχη σοφιας, φόβος Κυρίου»), τήν προσπάθειαν, τήν πειθαρχιαν, ήτοι, κατά βάσιν, εις τόν νουν ως «Εγώ». Ειρηται όμως

άνωτέρω, ὅτι αἱ ἀξίαι αὐται, – θρησκευτικαί, ἠθικαί – εἶναι ἀπολύτως σχετικαί, περιορισμένα, ὡς καὶ ἡ τοιαύτη Παιδεία, ἔχουσι δὲ ὡς ἀφετηριαν, ὠφελιμιστικὸν κίνητρον, ἦτοι τὴν σφοδρὰν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀνθρώπου, δι' αἰώνιον ζωὴν.

Ζ. Ἐξ ἀπασῶν τῶν προεκτεθεισῶν ἀπόψεων, τῶν διαληφθέντων χωρίων τῶν ἀνωτέρω μνημονευομένων παιδαγωγικῶν μέσων, προκύπτει, ὅτι, ἢ, συμφώνως πρὸς πάντα ταῦτα, λειτουργοῦσα Παιδεία, ἔχει ὡς βάσιν, οὐχὶ τὸν ἐλεύθερον νοῦν, τὴν νοημοσύνην, τὴν ἐσωτερικὴν τάξιν τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν Ἀγάπην, ὑπὸ τὴν προεκταθείσαν ἐννοίαν, ἀλλὰ τὸν νοῦν ὡς «Ἐγώ», ὅστις, Ἐπενόησε, καθίδρυσε καὶ καθιέρωσε τὰς, ὡς ἄνω, ἀξίας (ἠθικὰς κ.λ.π.), αἰτινες ἀποτελοῦν τὴν παράδοσιν, τὴν αὐθεντιαν, τὸν πρότυπον, πρὸς ὃ, δεόν νά προσαρμοσθῶσιν οἱ σπουδασταί – καὶ πάντες οἱ ἐν κοινωνίᾳ βιοῦντες ἄνθρωποι. Διὰ τῶν ἀξιῶν ὁμως τούτων καὶ τῶν συναφῶν πρὸς ταύτας σκέψεων, ἀσκεῖται ἐπ' αὐτῶν, ψυχολογικὸς ἐξαναγκασμὸς, πειθάρχῃσι, ἐξ ὧν προκαλεῖται εἰς αὐτοὺς ἄγχος (καὶ φόβος), διότι, ἢ μὴ συμμόρφωσις των πρὸς τὸ πρότυπον καὶ γενικῶς πρὸς τὸ καθιερωμένον, τὸ ἤδη ἰσχυρὸν καθεστῶς, ἐπισύρει, κατ' αὐτῶν, κυρώσεις αἰτινες συνίστανται εἰς δυσχερείας ὡς πρὸς τὴν εὐρεσιν Ἐργασίας, τὴν κοινωνικὴν των δραστηριότητα, τὴν ἔκφρασιν των κ.λ.π.

Ἐν ὄψει τῶν προεκτεθέντων, κατέστη, ὡς φρονοῦμεν, προφανές, ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ Krishnamurti, Περί τῆς Παιδείας, εἶναι ἐξόχως ὑπερέχουσα, εὐρυτέρα, βαθύτερα, ἐντελῶς διάφορος τῆς ἀνωτέρω προσδιοριζομένης τοιαύτης, τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον, αἱ διαληφθεῖσαι ἀξίαι, ἐφ' ὧν αὕτη βασίζεται, εἶναι ἀπολύτως σχετικαί, ὡς εἴρηται ἤδη. Ὡς εἶπομεν καὶ διὰ τῆς Παιδείας, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Krishnamurti, σκοπεῖται μὲν, ἢ ἀπόκτησις ὑπὸ τοῦ σπουδαστοῦ, ἐνός τίτλου, πρὸς ἄσκησιν ἐπαγγέλματος διὰ βιοπορισμὸν· ὁμως, κυρίως ἐπιδιώκεται, ὅπως κατανοήσῃ ὅσα μνημονεύονται ἀνωτέρω, ἰδιαίτερος δὲ, τὸ τί εἶναι ἢ Ἀγάπη καὶ πῶς αὕτη ἔρχεται εἰς τὸ εἶναι, ὥστε οὗτος – καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι – νά βιώσῃ ταύτην, ἐν (ψυχολογικῇ) ἐλευθερίᾳ, ἀφοβία, εὐτυχία. Ἀποσκοπεῖται, δηλαδὴ, ἢ δημιουργία τελείων ἀνθρώπων, ὠλοκληρωμένων, οἵτινες θά ζῶσι καὶ θά δρῶσιν ἐλευθέρως ἄνευ περιορισμῶν τοῦ νοῦ ὡς «Ἐγώ», θά εἶναι πάντοτε ἴδιοι, εἰς πᾶσαν χώραν, ἀνεξαρτήτως τῶν ἐπικρατουσῶν εἰς ἐκάστην τούτων ἀξιῶν (θρησκευτικῶν, φιλοσοφικῶν κ.λ.π.), διότι θά εἶναι πέρα πάσης ἐννοίας χωριστικότητος, πλήρεις δὲ καλωσύνης ἐξ Ἀγάπης καὶ οὕτω, θά συντελέσωσι (μετ' ἄλλων), εἰς τὸ νά ἔλθῃ εἰς τὸ εἶναι, εἰς ἄλλος κόσμος, μέ νέον πολιτισμὸν, ἐμπνεόμενον ὑπ' αὐτῆς.

Βεβαίως, τὰ διαληφθέντα, ἐκ τῆς Παιδείας, ἀποτελέσματα, αἵτινα ἐπιτυγχάνονται ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως τάξεως καὶ Εἰρήνης, συνεπεία τῆς καλῆς ἐξωτερικῆς συμπεριφορᾶς τῶν πολιτῶν, εἶναι μὲν,

πολύ χρήσιμα, διά τήν ὁμαλήν κοινωνικήν συμβίωσιν ὁμως ἀφορῶσι μόνον ταύτην, συγκρινόμενα δὲ μὲ τήν κατὰ τὰ προεκτεθέντα, ἀπόλυτον Ἀγάπην, τήν ἐκ ταύτης ἀπορρέουσαν πνευματικὴν εὐλογία, τήν ἐξ αὐτῆς ἐμπνεομένην καὶ καθοδηγουμένην Παιδείαν καὶ τήν βάσει ταύτης πραγματοποιημένην, ἑσωτερικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν, εἶναι (ταῦτα) λίαν περιορισμένης ἀξίας, σχεδὸν ἀσήμαντα.

Η. Εἰς μεγάλας τινὰς καὶ πλουσίας χώρας, ἡ ἀνάπτυξις τῆς τεχνολογίας, εἶναι ταχυστάτη καὶ λίαν ἐκτεταμένη, ἴδια, ὡς πρὸς τὰ μεσα πληροφορικῆς, τὰ καταπληκτικὰ μηχανήματα ἐπικοινωνίας καὶ διάφορα ἄλλα, ἅτινα, κατὰ τρόπον αὐτόματον, ἐκτελοῦν διάφορα ἔργα. Ἐκ τῶν τελευταίων, ἐξοικονομεῖται πολὺς χρόνος, ὃν οἱ ἄνθρωποι, δὲν γνωρίζουν πῶς νὰ χρησιμοποιήσωσιν, εὐχαριστῶς, χρησίμως, ψυχοφελῶς. Ἐκ τοῦ τοιοῦτου αὐτοματισμοῦ τοῦ βίου καὶ τῆς ἀποδυναμώσεως τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἀνθρώπων, πρὸς ἐκτέλεσιν ἔργων, ἴδια πνευματικῶν, σπουδαιῶν, ὠφελίμων, πρωτοτύπων, οὗτοι περιπίπτουν βαθμιαίως, ἴδια, οἱ νέοι, ἐν μέσῳ τῆς ἀπεριγράπτου ὠραιότητος τῆς Ζωῆς, εἰς ἀνίαν, πληξιν καὶ χαύνωσιν, ὃ πνευματικὸς τούτων βίος, συρρικνοῦται, τρέποντας πρὸς τὰ ἀηδῆ, ἠδονικὰ θεάματα, ἐκδπανῶσι διεστραμμένως τὴν θείαν γενετήσιον ὀρμήν, ποιοῦνται χρῆσιν ναρκωτικῶν οὐσιῶν καὶ Ἐπιδίδονται εἰς τὴν ἱκανοποίησιν καὶ ἄλλων ψυχοφθόρων ἐξέων ἤτοι αὐτοκτονοῦν, ἐκ νοσηρᾶς διαστροφῆς τοῦ ψυχικοῦ τῶν κόσμου καὶ ἐξ ἀπογοητεύσεως. Καταδεικνύεται, ἐπομένως, ὅτι ἡ ἀφθονία τῶν υλικῶν ἀγαθῶν, δὲν φέρει ἀληθῆ εὐτυχιάν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐτι δὲ, ὅτι ἡ γνῶσις, ἡ ἐμπειρία, ἡ ἐπιστήμη, ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν, φέρουν δυστυχιάν, ἀθλιότητα καὶ καταστροφήν, ἐάν δὲν συνοδεύωνται ὑπὸ εὐαισθησίας, νοημοσύνης καὶ Ἀγάπης. Οὕτω, οἱ κατασκευασταὶ τῆς ἀτομικῆς βόμβας καὶ ἄλλων πολεμικῶν μέσων, ἐξόχως καταστρεπτικῶν, ὡς καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουσι τὴν δυνατότητα, ὅπως χρησιμοποιήσωσι ταῦτα ἐν πολέμῳ, ἐάν προβῶσιν εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τούτων, θὰ ἀποδειχθῆ, ὅτι, εἶναι σατανικά τέρατα. Ἦδη, πολλὰ κράτη, ἔχουν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν πολλὰ τοιαῦτα φοβερά πολεμικὰ μέσα, δι' ὃν λόγον, ἡ ζωὴ πολλῶν ἀνθρώπων, ἔχει καταστῆ ἐφιαλτικὴ, ἐκ τοῦ φόβου, λόγῳ τοῦ ἐνδεχομένου διεξαγωγῆς παγκοσμίου πολέμου, καθ' ὃν θὰ γίνῃ χρῆσις τούτων, ἐξ ὧν, εἶναι ἀπίθανον νὰ ἐπιβιώσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος!

Ἐκ τῶν δεδομένων τούτων, ἡ Παιδεία ἤδη, προσλαμβάνει ἰδιαίτερον σπουδαιότητα, διότι μόνον αὕτη, ἐάν λειτουργῇ ὀρθῶς καὶ δῆ, κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, συμφώνως πρὸς τὴν προεκτεθεῖσαν διδασκαλίαν τοῦ Krishnamurti, δύναται νὰ βοηθήσῃ ἀποτελεσματικῶς τοὺς σπουδαστάς, τοὺς μέλλοντας, δηλαδῆ, πολιτικούς, κυβερνήτας, τεχνικούς τῶν διαφόρων χωρῶν, πρὸς ἀφύπνισιν τῆς εὐαισθησίας καὶ τῆς νοημοσύνης τῶν, ὥστε νὰ δυνηθῶσι νὰ κατανοήσωσι τὸ τί εἶναι ἡ Ἀγάπη, ὑπὸ τὴν προε-

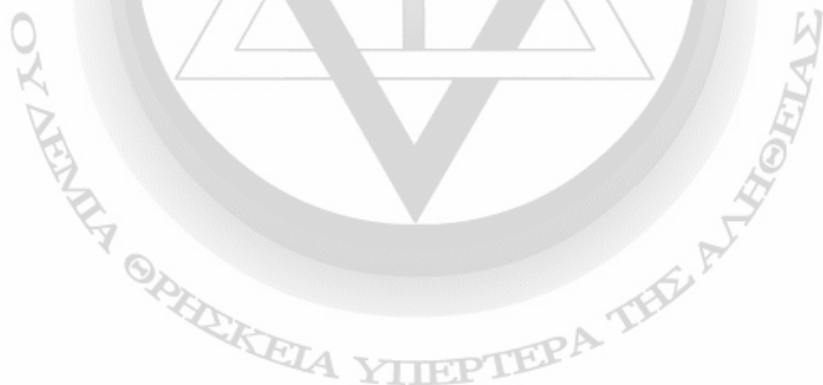
κτεθείσαν ἔννοιαν, πῶς αὐτὴ ἔρχεται εἰς τό εἶναι καὶ ὅποια εἶναι ἢ συνοδεύουσα ταύτην εὐλογία, οὗτοι δ' ἀκολουθῶν, νὰ διαφωτίσωσι τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, ἵνα ἀντιληφθῶσι τὰ προεκτεθέντα καὶ οὕτω νὰ συντελέσωσιν ἀποτελεσματικῶς, ὥστε, ἀφ' ἑνός μὲν, νὰ γίνηται λελογισμένη χρῆσις τῶν ἀνωτέρω μνημονευομένων μηχανημάτων αὐτοματισμοῦ, εἰς τὰς οἰκίας καὶ τοὺς τόπους ἐργασίας, ἐπὶ τῷ τέλει νὰ περισωθῇ ἡ πνευματικὴ τῶν ὑγεία, ἢ λειτουργία, δηλαδὴ, τοῦ ψυχισμοῦ τῶν καὶ νὰ ζῶσιν ἐν πνευματικῇ ἐλευθερίᾳ, μ' ἐνδιαφέρον καὶ ὑπευθυνότητα καὶ γενικώτερον, κατὰ τρόπον ἀντάξιον τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας· ἀφ' ἑτέρου δέ, ἐν συνεργασία μετ' ἄλλων, νὰ ἐπιτύχωσιν, ὅπως σχηματισθῇ μία παγκόσμιος κυβέρνησις, ἵνα οὕτω, ἐκτός ἄλλων ἀγαθῶν, οἵτινα θὰ προκύψωσι, θ' ἀποκλεισθῇ ἡ χρησιμοποίησις τῶν, ὡς ἄνω, πολεμικῶν μέσων, ἢ δὲ ἀτομικὴ ἐνέργεια καὶ πᾶσα ἄλλη συναφῆς τοιαύτη, θὰ χρησιμοποιηθῇ μετ' ὑπευθυνότητα, μόνον δι' εἰρηνικοὺς σκοποὺς, διὰ τὴν εὐτυχίαν ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Πρέπει, λοιπόν, νὰ γίνῃ ἀντιληπτὸν ὑπὸ τῶν σπουδαστῶν – καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἀνθρώπων – τῇ βοήθειᾳ τῶν ἐκπαιδευτικῶν, ὅτι α) διὰ τῆς βίας, τῆς καπηλείας ἰδεῶν, οἷον τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰσότητος, τῆς δημοκρατίας, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἰδιοτελοῦς, ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν καὶ ἀργυρωνήτου δημαγωγίας, ἀπλῶς δαιωνίζεται ἡ ἀθλιότης καὶ ἐν γένει, ἡ δυστυχία τῆς μεγάλης πλειοψηφίας τῶν ἀνθρώπων· καὶ β) μόνον διὰ τῆς ὀρθῆς (κατὰ τὰ προεκτεθέντα) Παιδείας, εἶναι δυνατόν νὰ δημιουργηθῇ, εἰς ὁλόκληρον τὴν Γῆν, εἰς νέος, ἀληθῆς καὶ πνευματικὸς πολιτισμὸς, ἐμπνεόμενος, ὡς εἴρηται, ὑπὸ Ἀγάπης. Τότε – καὶ μόνον τότε – θὰ δύναται ὁ ἄνθρωπος, νὰ ἐπιλύῃ εὐχερῶς τὸ πρόβλημα ἐξευρέσεως ἐργασίας, δι' ἀξιοπρεπῆ βιοπορισμὸν, νὰ ἀνακαλύψῃ τὸ ἀληθές νόημα τῆς Ζωῆς καὶ νὰ ζῇ ἐν εἰρήνῃ, ἀσφαλείᾳ καὶ εὐτυχίᾳ, ὡς ἀρμόζει εἰς τὴν ἱερότητα τῆς υπάρξεώς του.

ΠΟΠΗ ΑΝΤΩΝΙΟΥ-ΣΦΑΛΑΓΚΑΚΟΥ

Στο άγνωστο κοριτσάκι...

Η Άνοιξη στα χέρια σου μυρίζει κοριτσάκι.
 Δος μου να πιω την ευωδιά της.
 Γλυκό κορίτσι - κοριτσάκι...
 Με τα μαλλιά τα ξέπλεκα και τη μπλε κορδέλλα.
 Με το χνουδάτο μάγουλο-ροδάκινο.
 Με τ' άσπρο σου φόρεμα που σκαλώνει στ' αγριολούλουδα.
 Πώς να σε λένε;
 Δε μπορεί, παρά τ' όνομά σου νάναι Αθωότητα.
 Το λακκάκι στο μάγουλό σου
 με φοβίζει καθώς μου γνέφει.
 Φοβάμαι μη σκοντάψω πάνω του. Κι ύστερα
 ποιός με σώζει από το τριανταφυλλένιο στόμα σου;
 Μια πεταλούδα κάθισε φιογκάκι στην κορδέλλα σου
 και μια μέλισσα έφερε μέλι ξανθό στη χούφτα σου.
 Γιατί ο ουρανός έγινε φωτεινός;
 Χαμογέλασες κοριτσάκι!

ΑΙΜΙΛΙΑ ΙΒΟΥ

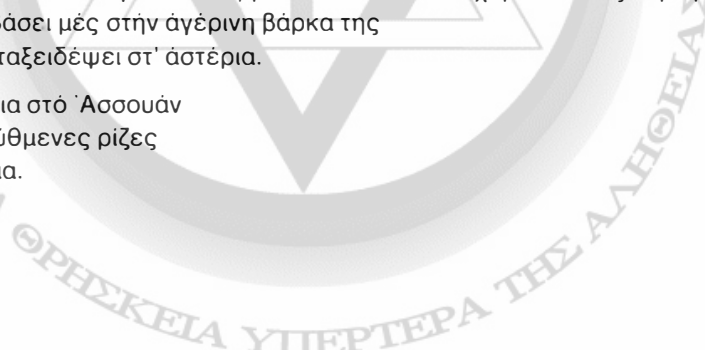
«Τά παιδάκια στό Ἄσσουάν»

Τά παιδάκια στό Ἄσσουάν
 ἔχουν τόν ἥλιο μέσα στά μάτια τους
 – μάτι τοῦ Ρᾶ, ἀκοίμητο μάτι τοῦ Ἄτων –
 ἔχουν τό Νεῖλο στά σωθικά τους.
 Παίζουν μέσα στίς λάσπες
 καί τραγουδοῦν.

Ὁ οὐρανός – ρίζα ἀκατάλυτη – βρέχει
 ἀπό πάνω τους γάλα ἱερό.
 Ποτίζει τ' ὄνειρο μέσ στήν καρδιά τους
 νά μεγαλώσει, ν' ἀνθίσει
 νά μὴν τό πνίξουν οἱ ὑπουλες ὕδρες
 στή γῆ.

Τά παιδάκια στό Ἄσσουάν
 ἔχουν τήν Ἴσιδα γιά μητέρα.
 Δέν τά τρομάζουν οἱ ἴσκιοι τοῦ «Κᾶ»
 πού ἀλυχοῦν
 ξυπνημένα θερεία στό σκοτάδι.
 Τήν περιμένουν νά φθάσει τό βράδυ πάνω ἀπ' τό ἀχυρένιο τους στρώμα
 νά τ' ἀνεβάσει μέσ στήν ἀγέρινη βάρκα της
 καί νά τά ταξειδέψει στ' ἀστέρια.

τά παιδάκια στό Ἄσσουάν
 ἔχουν ἀπύθμενες ρίζες
 στ' ἀστέρια.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΤΡΙΑΣ ΕΚΦΡΑΣΗ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ

Τό περί τῆς Ἁγίας Τριάδας δόγμα ἀποτελεῖ τήν ἐξ ἀποκαλύψεως Γνώση τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας καί ἐκφράζεται στό σύμβολο τῆς Πίστεώς μας, ὅπως τό διετύπωσαν οἱ Ἅγιοι Πατέρες τῆς Ὁρθοδοξίας. Το γεγονός αὐτό τό διακρίνουμε καί κατὰ τή βάπτιση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅπου ἐμφανίζεται τό τριουπόστατο τοῦ Θεοῦ. α) Τόν Ἰὸ βαπτιζόμενο στόν Ἰορδάνη, β) Τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, τό ὁποῖο κατέρχεται ὡς περισσότερά ἐπί τόν Υἱό – Χριστό καί γ) Τόν Πατέρα – Θεόν καί ἔχομε τή θεία ἀποκάλυψη τοῦ τριουποστάτου τῆς Θεότητος «Πατήρ, Υἱός καί Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιος καί ἀχώριστος».

Φαίνεται ὁμως, ὅτι ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ καί διάνοια, ἀπό ἀρχαιοτάτων χρόνων, διαισθάνεται καί ἐκφράζει, τήν Τριαδική ὑπόσταση τοῦ Θεοῦ, ἐκτός τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας καί σέ ἄλλες λατρεῖες, ὅπως ἀποδεικνύεται, καί τοῦτο ἴσως, ἀπό κάποια ἐσωτερική παρόρμηση, γιά τήν ἐκφραση τοῦ Θεοῦ, τοῦ μοναδικοῦ Θεοῦ Δημιουργοῦ πάντων, τῶν ὁρατῶν τε καί ἀορατῶν.

1. Οἱ Ἰνδοὶ ἀποκαλοῦν τό Θεό καί ἀναγνωρίζουν Αὐτόν τριουπόστατο: Βράχμα, Βισνοῦ καί Σίβα. Ὁ Βράχμας εἶναι ὁ Πατέρας ἢ ἡ ἀρχική δημιουργική ἀρχή, ὁ Βισνοῦ ὁ Μεσίας καί ὁ Σίβας ὁ καταστροφεῆς (Τριμούρτη).

2. Οἱ Πέρσες ἔχουν τόν Ὠρομάσδη, τό Μίθρα καί τόν Ἀρειμάν. Ὁ Μίθρας δέ λεγόταν καί Τριπλάσιος. Ὁ Ζωροάστρης δέ ὁ ὁποῖος φέρεται ὡς ρυθμιστής τῆς Ἀρχαίας περσικῆς λατρείας δογματίσε τὰ ἐξῆς:

«Ἐνθα ἡ αἰώνια Μονάς Ἔστι, γεννᾷ Δυάδα... Τριάς θεότητος λάμπει διὰ σύμπαντος τοῦ Κόσμου, ταύτης Μονάς ἐστίν ἡ κεφαλή. Ὁ γάρ νοῦς τοῦ Πατρός εἶπε: διαίρεθητῶσαν Τά πάντα εἰς Τρία, ἢ θέλησις αὐτοῦ αὕτη ἐγένετο καί τὰ πάντα διηρέθησαν. Καί ἐφάνησαν ἐν τῇ Τριάδι ταῦτη, ἡ Ἀρετή, ἡ Σοφία καί ἡ Ἀληθεῖα, ἢ γίνωσκουσα τὰ πάντα».

«Ὁ Πατήρ ἐτέλεσε τὰ πάντα καί παρέδωκε ταῦτα τῷ δευτέρῳ, τοῦ Νοῦ, ὄν τὰ ἔθνη τῶν ἀνθρώπων κοινῶς ὑπολαμβάνωσιν ὄντα τόν πρῶτον».

3. Οἱ Αἰγύπτιοι οἱ ὁποῖοι παραδέχονται τόν Ὅσιρι, Κνέφ καί Φθά στήν ἀρχή, ἀργότερα δέ τόν Ὅσιρι, τήν Ἰσιδα καί τόν Τυφῶνα, τὰ ὁποῖα κατὰ τήν Αἰγυπτιακή Θεολογία εἰκονίζου: Τό Φῶς, τό Πῦρ καί τό Πνεῦμα,

ἐγράφοντο δέ συμβολικῶς ἐπὶ τῶν θυρῶν καὶ ἄλλων μερῶν τῶν ἱερῶν οἰκοδομῶν, μέ τρεῖς μορφές, ὡς Σφαῖρα, Πτέρυξ καὶ ὡς Ὅφις. Ὅπως δέ μᾶς λέει ὁ Ἄραβας συγγραφέας Ἄβενέφιους «διὰ τούτων οἱ Αἰγύπτιοι ἐσκιαγράφουν θεὸν Τρίμορφον».

4. Στὴν Ἀσία, τὸ Θιβέτ καὶ Ταγγούτη ἀναγνωρίζεται τριουπόστατος Θεός, Τρίμορφος καὶ ὁ Δαλαί Λάμα προσφέρει στοὺς πιστοὺς του σχετικὰ μεταλικά φυλακτά. Ἐπίσης ὁ Θεός παρουσιάζεται τρίμορφος καὶ ἔχει τρία κεφάλια τοῦ Βράχμα τοῦ Βισνοῦ καὶ τοῦ Σίβα (Τριμούρτι).

5. Οἱ Ἴρρόκιοι, ἰθαγενεῖς τῆς Ἀμερικῆς πρεσβεύουν ὅτι: Πρὸ τῆς Δημιουργίας – Κτίσεως, ὑπῆρχαν τρία πνεύματα, τὰ ὁποῖα κατεργάστηκαν τὴν πλάση τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Οἱ Περουβιανοὶ δὲ λάτρευαν Τριάδα, τὴν ὁποία ὀνόμαζαν, Πατέρα ἢ Κύριον Ἥλιον, Υἱὸν Ἥλιον καὶ Ἀδελφόν Ἥλιον. Σὲ μιά ἐπαρχία τῆς Περουβίας πού λέγεται Κυκουϊσάκο, οἱ κάτοικοι λάτρευαν εἰκόνα Θεοῦ τὴν ὁποία ὀνόμαζαν Ταγγατάγγα, ἦτοι: «Εἰς ἓν Τρισὶ καὶ Τρεῖς ἓν Ἐνί». (Divighr).

6. Στὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα, σύμφωνα μέ τὴν Ὀρφικὴ Θεολογία, ἀναγνωρίζεται ὁ Δημιουργὸς τοῦ παντός ὡς Ὀν αἰώνιο καὶ ἀκατάληπτο, τὸ ὁποῖο στη θεολογία Τιμοθέου τοῦ χρονογράφου χαρακτηρίζεται τριουπόστατο: Φῶς, Βουλή, Ζωή.

Ὁ μεγάλος Πυθαγόρας ὀνόμασε τὸ Θεὸ Ἐν ἢ Μονάδα καὶ Ἀγαθόν, ἀπὸ τὴν ὁποία προῆλθε ἡ ἀπειρη Δυάδα. Ὁ δὲ Θεῖος Πλάτων ἀποδέχεται Τριάδα καὶ ὀνόμαζε αὐτὴ, Ἀγαθόν, Νοῦν ἢ Λόγον καὶ Ψυχὴν Κόσμου, τὸ δὲ Ἀγαθόν πρῶτον καὶ μέγιστον Θεόν. Ἡ Ἑλληνικὴ μυστηριακὴ ἢ ἐσωτερικὴ παράδοση δέχεται τὴν τριδύναμη ἐνέργεια: Ἡ συνεχῆς οὐσία τοῦ Αἰθέρος – Διὸς ἔχει ὡς ἰδιότητα τὴν τριδύναμη ἐνέργεια, δηλαδὴ τὴ Νοητικὴ, τὴ Φωτογόνου καὶ τὴ Γονιμοποιὸ Ἐνέργεια, ὅπως τὸ διατυπώνουν οἱ Ὀρφικοὶ: Μῆτις = Νοητικὴ, Φάνης = Φωτογόνος, Ἡρικεπαῖος = Ἐρως ἢ Γονιμοποιὸς ἐνέργεια, τὰ ὁποῖα συναποτελοῦν μίαν δύναμη καὶ φανερῶνται στὴν τριουπόστατη Μονάδα καὶ Δυάδα τῶν Πυθαγορείων.

Ἐδῶ ἐκφράζεται ὁ σαφῆς ὁ Τριδύναμος Λόγος τῆς Θείας δημιουργίας καὶ ὁ Θεολογικὸς ὅπως τὸν διατυπώνει ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης: «Ἐν Ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος».

Κατὰ τὴν Σύνοδον τῆς Νικαίας (325 μ.Χ.) ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ὁ ὁποῖος διετύπωσε τὸ δόγμα τῆς Ἁγίας Τριάδας, στηρίχθηκε στὴν πανάρχαια πίστη τῶν αἰγυπτίων ἱερέων, στὴ χώρα τῶν ὁποίων πέρασε ὁλόκληρη τὴ ζωὴ του καὶ τίς πανάρχαιες ἐννοιες τῆς ἀρχαίας Αἰγυπτιακῆς λατρείας, Πατὴρ - Μῆτηρ - Υἱός, τίς μετέτρεψε σὲ Πατέρα - Υἱόν - Ἅγιον Πνεῦμα.

ΤΑΚΗΣ Ν. ΜΑΣΤΡΑΝΤΩΝΗΣ

Η ΓΝΩΣΗ ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ

Υπάρχει κάποιο παιδαγωγικό αξίωμα που λέγει: «Μανθάνει τις καλύτερες ακούων, μανθάνει τις καλύτερες βλέπων, μανθάνει τις καλύτερες πασχών». Το βαθύ νόημα αυτού του παιδαγωγικού αξιώματος κατανοείται πληρέστερα με την εφαρμογή της Ηρακλείτειας εποπτείας: «Ὁφθαλμοὶ τῶν ὠτων ἀψευδέστεροι μάρτυρες» που συνδυαζόμενη με το σοφόν Ἀριστοτελικόν... «Ὅυ μαθεῖν τι δεῖ ἀλλὰ παθεῖν καὶ διατεθεῖναι» καθίσταται τὸ πλέον ολοκληρωμένο παιδαγωγικό σύστημα.

Θέλοντας κανείς να εξετάσει τους υλικούς και πνευματικούς κόσμους θα διαπιστώσει ότι όλα τριγύρω του έγιναν με Σοφία, με Μέτρο και με Σκοπό.

Εκείνος που τα δημιούργησε γνώριζε ακριβώς τι έκανε. Τὸ περιεχόμενο του Νοῦ καὶ του Σχεδίου Του ήταν γεμάτο γνώση. Ὅλα τὰ πράγματα είναι προϊόντα τῆς γνώσεως καὶ τίποτε δὲν έγινε δίχως νὰ λάβει ὑπόσταση ἀπὸ τὴν γνώση καὶ ἐξετάζοντας ὅλα αὐτὰ τὰ δημιουργήματα μένουμε κατάπληκτοι ἀπὸ τὴν λεπτομέρεια καὶ τὴν σκοπιμότητά τους.

Ἐάν καὶ οἱ ἄνθρωποι καταγίνονταν στὴν μελέτη τοῦ ἔργου καὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς γνώσεως, τότε δὲν θὰ ἀσχολοῦντο νὰ ἐτοιμάζουν ὁμαδικές καταστροφές ἀνθρώπων καὶ ὄλων τῶν ἀγαθῶν τους. Φαίνεται δὲ, ὅτι στὸν ἄνθρωπο ὑπάρχει ἐμφυτὴ κάποια τάση γιὰ ἀπόκτηση γνώσεως, κάποια ὄρεξη καὶ ἐπιθυμία γιὰ ἀπόκτηση γνώσεως, καὶ ὅπως ἔλεγε ὁ Σταγειρίτης Φιλόσοφος Ἀριστοτέλης: «πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἶδέναι ὀρέγονται φύσει». Ἀκόμη δὲ θεωρεῖται, ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατέχει «δυνάμει» τὴν γνώση καὶ αὐτὸ τὸ βλέπουμε σὲ ὀρισμένα ἐρωτήματα που θέτει ὁ Σωκράτης στὸν δοῦλο τοῦ Μένωνος ὅπου τὸν ἀναγκάζει νὰ ἀντλήσει ἔσωθεν, ἀπὸ τὸ νοῦ του δηλαδή, διάφορες γεωμετρικές γνώσεις που δὲν διδάχθηκε ποτέ. Καὶ θεωρεῖται ἀκόμη ὅτι ὁ προορισμὸς τῆς παιδείας εἶναι νὰ ἀφυπνίσῃ ἀργότερα τὴν καταστατικὴν αὐτῆς ἀρχὴν τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου ὥστε νὰ μεταβάλλῃ αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ «δυνάμει» σὲ ἐνέργεια.

Ἡ ἀνάπτυξη ὅμως αὐτῆς τῆς γνώσεως που βρίσκεται σὲ λανθάνουσα κατάσταση, εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς μελλοντικῆς συνειδησιακῆς ἐξελίξεως καὶ ὠριμάνσεως τοῦ ἀνθρώπου. Μέσα στὴν ἀέναη ροὴ τῆς ἐξελίξεως, ἡ ἀνθρωπότητα σήμερα εἶναι συνειδησιακὰ ἀτελής. Τὸ μεγάλο δένδρο τῆς ἀνθρωπότητος ἔχει φθάσει μόνο ἔως τὸν κορμὸ, καὶ τὸ φύλλωμα, δὲν ἔχει δώσει ἀκόμη ἀνθὲς καὶ καρπούς. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος

δέν είναι ακόμη ο «Ἄνθρωπος». Ἡ θαυμαστή αὐτὴ ἀνθρώπινη ώρίμανση θά εἶναι τό προνόμιο μιᾶς μελλοντικῆς ἐξελικτικῆς φάσεως πού θά ἀπαιτήση διάστημα ἴσως χιλιετηρίδων. Καί αὐτό τό μελλοντικό ἔργο ζητᾶ νά καλύψη ὁ ἄνθρωπος «βαδίζοντας ἐπὶ τῆς Ἄτραπού» καί ἀναπτύσσοντας μέσα του ἀνάλογες ψυχικές δυνάμεις καί κέντρα συνειδήσεως πού ἀκόμη ἀδρανοῦν. Ἡ γνώση, γενικά μᾶς προσφέρει μιᾶ ὀρθή θεωρία. Ἡ μυστική ὅμως περισυλλογή μᾶς παρέχει κάποια ἐμπειρία. Μόνη ἡ γνώση ἐκφυλίζεται πολύ συχνά σέ ἀπλή πνευματική ἀκροβασία. Μόνος ὁ Μυστικισμός, δίχως πνευματικό ἐλεγχό, εἶναι δυνατόν νά μᾶς μεταβάλλη σέ ὄνειρόπολους καί νά μᾶς ἀποκόψη ἀπό τόν κόσμο μέσα στόν ὁποῖον ζοῦμε καί μέσα στόν ὁποῖον ὑποτίθεται ὅτι πρέπει νά ἀποδείξουμε τήν ἀλήθεια, καί νά ζήσουμε τήν ἀλήθεια.

Ἐνας ἰσορροπημένος συνδυασμός καί τῶν δύο, τῆς γνώσεως καί τῆς μυστικῆς περισυλλογῆς, ἀποτελεῖ τήν ζύμη τοῦ πνεύματος, πού παράγει μία φιλοσοφία ἡ ὁποία μᾶς προκαλεῖ τήν ζωή σάν μιᾶ ἐνδοξη περιπέτεια.

Κάθε σκέψη καί κάθε πράξη καί κάθε γνώση πρέπει νά δοκιμάζεται γιά τήν ἀνεύρεση τοῦ ὀρθοῦ σημείου ἀναφορᾶς τῆς, ἔως ὅτου ὀλόκληρη ἡ προσωπικότητα μας μεταβληθεῖ σέ ἓνα ὄργανο ἀνακαλύψεως καί ἐνοποιήσεως μέ τό Ἄόρατο, μέ τό Θεῖον πού ὑπάρχει μέσα μας, καί μέσα στούς ἄλλους, μέσα σ' ὀλόκληρη τήν Οἰκουμένη.

Ἡ γνώση εἶναι ἐκείνη πού πρέπει νά ρυθμίζη τίς σχέσεις τοῦ ἀτόμου μέ τό ἄτομο.

Μέ τήν γνώση ἐλευθερώνεται ὁ ἄνθρωπος ἀπό τόν ἐγωισμό, τήν πλεονεξία, τήν κενοδοξία. Τήν δύναμη τῆς γνώσεως τήν αισθάνονται περισσότερο ἐκεῖνοι πού ποθοῦν τήν ἀλήθεια, ἐκεῖνοι πού ποθοῦν τήν δικαιοσύνη, ἐκεῖνοι πού ποθοῦν τήν ἐλευθερία.

Οἱ καρδιές πού ποθοῦν τήν πρόοδο καί τήν ἀνύψωση τοῦ πνεύματος λατρεύουν τήν γνώση ἀκόμη περισσότερο διότι τοὺς ὑποβοηθεῖ στήν λάξευσή τους, ὁπότε ἡ γνώση γίνεται τότε ὁ φανός στόν δρόμο τους, γίνεται ὁ ἴδιος ὁ δρόμος μεταξύ τους καί μέ τοὺς ἄλλους, γίνεται ὁ στενός δεσμός πού προάγει τόν ἄνθρωπο καί ἐτοιμάζει τήν αὐγή τῆς ἀγάπης καί τοῦ εἰλικρινοῦς ἐνδιαφέροντος σ' ὀλόκληρο τόν κόσμο.

Σ' αὐτήν λοιπόν τήν γνώση, τήν Θεά αὐτή γνώση πού τά μάτια μου θολά τήν βλέπουν ἀπό τήν ἄγνοια καί τήν πλάνη, τήν γνώση πού γι' αὐτήν ἀκόμη καί οἱ σοφότεροι τῶν σοφῶν μιλάνε, αὐτήν θά ἐρευνήσουμε γιά νά καταλήξουμε στό ὠφέλιμο συμπέρασμα καί τήν ὁμολογία, ἴσως, ὅτι αὐτή (ἡ γνώση δηλαδή) θά ἦταν καθαρά ἐπιφανειακή δίχως τήν δύναμη τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως.

Ἀσφαλῶς κανεῖς δέν μπορεῖ νά ἀμφισβητήση τήν τεράστια προσπάθεια τῆς Ἐπιστήμης γιά κατάκτηση τοῦ περιβάλλοντος πού ζητᾶ νά καταστήση ὑποχείριον τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε ἐπίσης καί τό γεγονός ὅτι ποτέ ἄλλοτε μέσα στήν μακρά ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος δέν ἐκδηλώθηκε

τόσο έντονη ή δύναμη της βουλήσεως του ανθρώπου για ύλική έκμεταλλευση της φύσεως όσο σήμερα.

Για τόν σημερινό άνθρωπο, η έφεση για γνώση, η υπέρτατη και ύψιστη έμφυτη έπιθυμία του γίνεται απλώς ή αφετηρία και τό μέσον μέ τήν όποία προσπαθεί νά προσεγγίση τήν έλευθερία του και νά γνωρίση τήν άπόλυτη άξία της.

Η έπικράτηση όμως αύτης της άποκαλούμενης μορφωτικής γνώσεως, όσο κι' άν κολακεύει τό άτομο πού μόνο τίς ύλικές ανάγκες του δουλοπρεπώς εξυπηρετεί, γίνεται σέ βάρος της λυτρωτικής γνώσεως, της θείας γνώσεως πού θάλπει τήν έννοια του κόσμου και όδηγεί στην άπόκάλυψη κάποιου προορισμού.

Θά ήθελα σ' αυτό τό σημείο νά σάς έξομολογηθώ ότι, πολλές φορές διερωτήθηκα από πού έλκει τήν καταγωγή του τό συναίσθημα της αιδούς, τό όποϊον σέ όρισμένη ήλικία αναπτύσσεται στό παιδί. Από πότε δηλαδή άρχίζει αυτό νά ντρέπεται και πού όφείλεται τό περίεργο αυτό συναίσθημα πού άνάγκασε κάποτε τόν Άδάμ και τήν Εύα νά περιβληθούν τά «εύτελή φύλλα της συκής» τά όποια από τότε δέν μαράθηκαν αλλά έξακολουθούν άκόμη και σήμερα νά προστατεύουν τήν αιδώ του ανθρώπου.

Όπωςδήποτε τό συναίσθημα αυτό, φαινόμενο βιοψυχικό κατά τήν ιατρικήν όρολογία είναι προμήνυμα της έπερχόμενης ήβης και ύποδηλώνει τήν πρώτη άντανακλαστική ένέργεια στην όποια προβαίνει τό άτομο όχι πιά για νά μήν παρενοχλείται τό ίδιο αλλά για νά μήν παρενοχλητούς άλλους, και ίσως άκόμη νά ύποδηλώνει τήν πρώτη έπίσημη καθομολόγηση σεβασμού «πρός εαυτόν».

Από αυτό τό φαινομενικά άσήμαντο βιοψυχικό φαινόμενο θά μπορούσαμε νά έπεκτείνουμε τά δεδομένα της βιολογίας και στην σφαίρα του κοινωνικού συναισθήματος ή της ανθρώπινης ήθικής και νά συμπεράνουμε ότι τό κοινωνικό συναίσθημα και ή ανθρώπινη ήθική συνείδηση άνήκουν σέ πρωταρχικές ιδιότητες πάνω στις όποιες θεμελιώνεται ή έννοια της ζωής και τίς όποιες ιδιότητες ή μέν βιολογία άποκαλεί ένστικτα και όρμές, ή δε φιλοσοφία τίς άποδέχεται σάν προστακτικές και κατηγορηματικές άλήθειες.

Ο Άριστοτέλης πού έκανε τήν πρώτη σοβαρή προσπάθεια έρμηνείας της ήθικής συνείδησεως δέν άρνήσε νά έπισημάνη τήν σημασία του ήθικου παράγοντα στην έξέλιξη των φαινομένων της ζωής.

Η όξυτάτη παρατηρητικότητα του τιτάνος αυτού της ανθρώπινης σκέψεως θεώρησε τήν ύλη και τήν μορφή της σάν δύο άρχές πού συνθέτουν όποιοδήποτε «έμβιον όν» άκόμη και τόν άνθρωπο, και βλέπουμε μάλιστα άκόμη και σήμερα, μέ τά σύγχρονα έπιστημονικά δεδομένα ότι αύτή ή ύλομορφική αντίληψη περι ανθρώπων από τήν όποια έκπηγάζει ή

Ἀριστοτέλειος ἠθική, δὲν στερεΐται βιολογικῆς ἀξίας.

Στὴν βιολογικὴ ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἐμφάνιση τῆς ἡβης, ἀποτελεῖ τὸν οὐσιοδέστερο σταθμὸν. Ἡ ἀρξαμένη κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ διαφοροποίηση τοῦ συναισθηματικοῦ κόσμου ἀπὸ τοῦ νοητικοῦ, συνεχίζεται καθισταμένη περισσότερο ἐμφανῆς.

Καὶ ἐνῶ κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ ἡ αὔξησις τοῦ σώματος ἔχει οὐσιαστικὰ σταματήσει καὶ οἱ ὑπόλοιπες σωματικὲς λειτουργίαι ἐμφανίζονται κάποια στατικότητα, παρατηροῦμε ὅτι ἡ λειτουργία τοῦ νοῦ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀναπτύσσεται. Καὶ ἀκριβῶς αὐτὸ εἶναι τὸ ὑψηλὸν προνόμιον τῆς ἀνώτερης μορφῆς τῆς ζωῆς, τῆς ζωῆς δηλαδὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου ἐνῶ οἱ σωματικὲς τοῦ λειτουργίαι βραδῶς μὲν ἀλλὰ ἀσφαλῶς καταλήγουν σὲ μαρasmus, οἱ πνευματικὲς τοῦ δυνάμεις σάν φωτεινὰ μετέωρα εὐρύνονται καὶ πτυχοῦνται ὀλοένα καὶ περισσότερο ἀνεξάρτητες τῶν προηγουμένων, ἀκολουθοῦν ξεχωριστὴ τροχιά, διαφορετικoὺς δρόμους καὶ πλανῶνται σὲ ἄλλους ὀρίζοντες γιὰ νὰ στοιχειοθετήσουν σιγὰ σιγὰ τὴν ἀνθρώπινη προσωπικότητα, ὅποτε ἀρχίζει πλέον νὰ ὠριμάζη ὁ εὐγενῆς καρπὸς ποῦ ὑποδαυλίζει συνεχῶς καὶ διατηρεῖ ἄσβεστη τὴν σπιθαμὴ τῆς ἐνδόμυχης ἀνησυχίας τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴν ἐσωτερικὴν δύναμιν ποῦ ἀπελευθερώνει τὸν ἀνθρώπο ἀπὸ τὴν δεσποτεία τοῦ παρόντος καὶ τὸν ἀποσπᾷ ἀπὸ τὴν πραγματικότητα πρὸς τὴν ὁποία εἶναι συνδεδεμένο τὸ ἄτομον γιὰ νὰ τὸ ὠθήσῃ στὸν ἐναγκαλισμὸν τοῦ σύμπαντος καὶ νὰ τὸ βυθίση στὴν ρέμβη τῶν ἰδανικῶν του.

Εἶναι ἀκόμη ἡ βαθειὰ του ἐπιθυμία, ὅταν διαισθανθῇ ἢ ὅταν πιστέψει πῶς στὴν ὑπαρξὴ τῶν ὑπερφυσικῶν δυνάμεων τοῦ κοσμικοῦ τοῦ περιβάλλοντος, νὰ προσπαθῆσῃ νὰ ἀποξηράνη τὸ ἔλος ποῦ ὁ ἴδιος δημιούργησε κατὰ τὴν νεότητά του.

Ἡ ἀναδρομὴ αὐτὴ στὸ ὀλοένα εὐρυνόμενον παρελθόν του, τὴν ἀνεκτίμητην ἐκείνην προικὰ ποῦ κληροδότησε σ' αὐτὸν ὁ χρόνος γιὰ νὰ ἀντισταθμίσῃ τίς μελλοντικὰς του προσδοκίαις, ἡ ἀναδρομὴ λοιπὸν αὐτὴ θὰ εἶναι πάντοτε ὁ πιστὸς σύμβουλος τοῦ ὁποῖοις θὰ τὸν καθιστᾷ σοφώτερον.

Καὶ εἶναι τότε ὑποχρεωμένος ὁ ἀνθρώπος νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἡ σύλληψις τῆς ἔννοιαι τοῦ κόσμου ἀπὸ νοητικῆς μόνο πλευρᾶς, δηλαδὴ, οἱ γνώσεις τίς ὁποῖαις ἀπεκόμισε, εἶναι καθαρὰ ἐπιφανειακὰς, γιὰ νὰ ζητᾷ ὀλοένα καὶ περισσότερο τὴν δύναμιν τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως, ἡ σημασία τῆς ὁποίας διαρκῶς θὰ ἐξαιρεταὶ καὶ δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι ἡ δύναμιν αὐτὴ τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως, ἀποτελεῖ τὸ σύνολον τῶν ἠθικῶν κρίσεων καὶ ἰδεῶν, ἀποτελεῖ τὸ σύνολον τῶν αἰσθημάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἀποτελεῖ τὴν σιγουριά του πᾶνω στίς κρίσεις του γιὰ τὴν ἀξία ἢ ὄχι τῶν πράξεων του καὶ τὸν ὑπαγορεύει στὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος.

Ὁ Τέκτων καὶ φιλόσοφος Σπῦρος Νάγος ἔλεγε ὅτι ἡ γνώσις ἀποτελεῖ

τήν μεταμορφωτική δύναμη τῆς ψυχῆς καί ὅτι εἶναι αὐτή ἡ ἴδια ἡ νοητική τῆς ἰκανότητα, περιορίζοντας τοιοῦτοτρόπως τήν γνώση στήν συνειδητή νόηση. Παρεδέχετο δηλαδή ὅτι ἡ συνειδηση πρέπει νά εἶναι ἡ ἐσωτερική γνώση, ἡ πλήρης καί βαθειά ἐπίγνωση τοῦ λογικοῦ ὄντος, τῆς ἴδιας τῆς ὑπάρξεως του, καί ἐπομένως εἶναι αὐτή ἡ ἴδια ἡ ψυχὴ μέ τὸ ἀληθινὸ γνωστικὸ περιεχόμενόν τῆς, εὐρισκόμενη σέ ἄρμονικὴ συλλειτουργία μέ τὸ αἰσθηματικὸ καί τὸ συναισθηματικὸ τῆς κέντρο.

Τὴν δύναμη αὐτὴ τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως, ὁ Λάιμπνιτς τὴν ταυτίζει μέ τὴν ἐσωτερικὴ στοχαστικὴ γνώση καί ὁ Κάντ μέ τὴν θεωρητικὴ γνώση τοῦ καθαροῦ λόγου. Μᾶς λένε δηλ. 5ῆ ξεκάθαρα οἱ προαναφερθέντες φιλόσοφοι ὅτι ἡ ἠθικὴ συνειδηση στ' ἴδιον οὐσία τῆς εἶναι ὁ ἐν ἡμῖν ἠθικὸς κριτὴς πού ἐπιδοκιμάζει τίς γενόμενες, σύμφωνα πρὸς τὸν ἠθικὸν νόμον, πράξεις καί καταδικάζει αὐτές οἱ ὁποῖες τὸν παραβιάζουν.

Μᾶς λένε ἀκόμη ὅτι ἡ ἠθικὴ συνειδηση εἶναι τὸ Θεῖον ἐνστικτον, εἶναι ἡ ἀθάνατη καί οὐράνια φωνή, εἶναι ὁ φωτεινὸς ὁδηγός, εἶναι ἀκόμη ὅπως λέει ὁ Ρουσσώ, ἡ ἀλάνθαστη δύναμη τῆς κρίσεως τοῦ ἀγαθοῦ καί τοῦ κακοῦ πού ὑψώνει τὸν ἄνθρωπο καί τὸν ἐξομοιώνει μέ τὸν Θεό.

Πράγματι ἡ δύναμη τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως πού περικλείει τὴν μεταφυσικὴ οὐσίαν τῆς ψυχῆς καί ἐκφράζεται μέ τὴν φωνὴ τῆς τὴν ἀνεκφραστή, εἶναι μία δύναμη ἀτσάλινη μέσα στήν περιοχὴ τοῦ ἐγὼ τοῦ κάθε ἀνθρώπου πού πρέπει νά τὴν κρατήσῃ μέ ὅλη τὴν δύναμη τῆς ψυχῆς του μέ μοναδικὸ σκοπὸ νά ἀναπλάσῃ τὴν ἀνθρώπινη ὕλη σέ ὕψιστη ὕλη, τὴν ἀτομικὴ συνειδηση σέ ἠθικὴ καί νά τὴν διακοσμήσῃ μέ τίς πιὸ ὑψηλές ἀνθρώπινες ἀρετές.

Ὁ στοχαζόμενος ἄνθρωπος, χρησιμοποιῶντας τὴν δύναμη τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως μέ ὁδηγὸ ἀλλὰ καί φραγμὸ τὴν φωνὴ τῆς θά χαιρεται γιὰ τίς ἀγαθές πράξεις, θά ἐπιφυλάσσει τίς τύψεις του γιὰ τίς κακές καί θά βαδίζει σταθερὰ τὸν δρόμο ἐκεῖνο πού εἶναι ὁ δρόμος τῆς ἀλήθειας, ὁ δρόμος γιὰ πραγματικὴ γνώση, τὴν γνώση τοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

Καί θά πιστέψῃ τότε ὁ στοχαζόμενος ἄνθρωπος, ὅτι ἐνῶ ὁ θρύλος τῆς σοφίας καί τῆς γνώσεως μέ τὸ μείδιμα τὸ παραπλανητικὸ τους τὸν εἶχαν παρασύρει νά ἀναζητᾶται μέσα στό σύμπαν, ὅτι πολυτιμότερο ὑπάρχει, νά τὸ εὐρίσκη τοῦτο, μέσα στὸν ἑαυτὸ του.

Δέν ὑπάρχει καμμιά ἀμφιβολία ὅτι σήμερα διερχόμαστε μιὰ ἀπὸ τίς δυσκολότερες καμπές τῆς ἱστορίας μας. Ζοῦμε στὸν αἰῶνα τῆς ἀποθεώσεως τῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος πού βαθύτατα ἔχει ἐπιθέσει τὴν σφραγίδα τῆς στήν σύγχρονη κοσμοθεωρία.

Παρ' ὅλα αὐτὰ, ἡ ἐποχὴ μας μέ ὅλους τοὺς προβληματισμούς τῆς καί φαινομενικὰ ὑλιστικῆς, μέ τὴν ἀπαστράπτουσα τεχνολογικὴ τῆς πρόσοψη καί τὸν ὑλικὸ τῆς εὐδαιμονισμό, δέν εἶναι ὡστόσο στήν πραγματικότητά ἀντιπνευματικὴ καί δέν εἶναι χειρότερη ἀπὸ ἄλλες ἐποχές. Καμμία ἐπο-

χή, όσο σκοτεινή κι' αν φαίνεται δεν είναι κατά βάθος αντιπνευματική. Κάθε εποχή έχει να παίξει τόν δικό της ρόλο μέσα στο όλο δράμα και να συνεισφέρει τὸ δικό της ελάχιστο μερίδιο στο ὄλο ἔργο.

Ὁ ρόλος ὁ δικός μας στήν εποχή πού ζοῦμε εἶναι νά κατεργασθοῦμε τήν δική της τροχιά, τήν τροχιά τῆς ἐποχῆς μας πού εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τῆς διάνοιας στοῦ ἐπίπεδο τοῦ συγκεκριμένου καί τοῦ ὀρθοῦ πνεύματος.

Ὅταν αὐτή ἡ τροχιά διανυθεῖ, τότε θά μπορούμε νά πούμε ὅτι ἡ ἀνθρωπότητα θά περάσει σέ μιὰ ἀνώτερη πνευματική φάση πού θά εἶναι ἡ λειτουργία τοῦ νοῦ στήν σφαῖρα τῶν Ἰδεῶν καί τοῦ Καθαροῦ Λόγου, ἀπ' ὅπου ἡ Θεά τῆς Ἀληθείας καί ἡ θεά τῆς ἐνορατικῆς Θείας Γνώσεως δέν θά εἶναι τόσο ἀποκλεισμένη καί μακρινή ὅπως εἶναι σήμερα.

Εἶναι μιὰ προσπάθεια, μιὰ πάλη ὄλων τῶν ἐποχῶν καθῶς καί τῆς ἐποχῆς μας.

Βέβαια, ἡ αἰώνια αὐτή πάλη, ἡ διηγετική σύγκρουση μεταξύ γνώσεως καί ἠθικῆς συνειδήσεως παρουσιάζει σήμερα κάποια παρόξυνση μεταξύ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀκόρεστη βουλιμία τοῦ ἀνθρώπου καί ἡ δίψα του γιά ὑλική δύναμη εὐρίσκονται σέ ἄνοδο. Αὐτό ὅμως εἶναι πλάνη. Διότι ἐάν οἱ δυναμικές προσωπικότητες δημιουργοῦν ἐνίοτε ἱστορία σπάνια βρίσκουν δικαίωση διότι τίς χαρακτηρίζει ἡ ἔλλειψη ἠθικῶν ἀναστολῶν καί δεσμεύσεων, πού ἐγκαταλείπουν πάντοτε ὀφειλές καί δυσεπούλωτα ἠθικά ἔλκη.

Ὅμως ἡ ἱστορία εἶναι ἀμείληκτη καί οἱ ὀφειλές αὐτές οὐδέποτε παραγράφονται.

Εἶναι γνωστή σέ ὅλους μας ἡ καταδική σέ θάνατο τῆς Αὐρηλιανῆς Παρθένου. Δέν χρειάσθηκαν περισσότερο ἀπό δύο ὥρες γιά νά καῖ. Χρειάσθηκαν ὅμως τετρακόσια ὀλόκληρα χρόνια γιά νά καθαγιασθεῖ ἀπό τήν Καθολική Ἐκκλησία.

Ἡ ἱστορική δικαίωση ὅμως ἐπῆλθε, ἡ ἠθική ὀφειλή ἔπρεπε νά ἐξοφληθεῖ. Ἄς μὴν ὑπερβάλει λοιπόν ὁ ἀνθρωπος τήν δύναμη τῶν γνώσεων του γιατί μέ αὐτή καί μόνη δέν θά καθησυχάσει ποτέ, καί δέν θά καταστεῖ ποτέ εὐτυχισμένος.

Τήν δοκιμάστε ἄλλωστε καί γεύεται τοὺς καρπούς τῆς. Ἐνῶ οἱ οὐρανοὶ τοῦ ἀνοῖξαν τίς πύλες τους καί ἐλεύθερος διασχίζει τοὺς αἰθέρες, εἶναι ἀναγκασμένος ὁ ἀνθρωπος στήν γῆ τῶν εἰδῶλων του νά περιουλλέγει τὰ ψυχικά του ράκη καί νά τὰ περιφέρει στὰ ἄστυλα πού ὑποχρεώθηκε νά κτίσει ὁ ἴδιος γιά τήν ἐναπόθεσή τους!

Θά πρέπει νά γνωρίζει ὁ ἀνθρωπος ὅτι ποτέ δέν θά μπορέσει νά ἀποκληρώσει τήν μοῖρα του. Θά ὀραματίζεται καί θά κυνηγᾷ πάντοτε τὸ χρυσόμαλλο Δέρας, καί ἡ μακρινή καί φευγαλέα ὄπτασις θά τόν συγκινεῖ καί θά τόν βασανίζει. Μέσα στήν σκοτεινὴ νύκτα τοῦ προορισμοῦ του θά προχωρεῖ μόνος, καθοδηγούμενος ἀπὸ τήν λάμψη τῶν μεγαλοπρεπῶν

Μαυσωλείων και τῶν ὑπέρλαμπρων μνημείων πού ἔστησε ἡ ἱστορία και θά συνεχίζει τόν ἀτέρμονα δρόμο του.

Καί ὅταν κάποτε θαμβωμένος ὁ ἄνθρωπος ἀπό τήν λάμψη τῶν πελωρίων τούτων συμβόλων τῆς ὑλικῆς ἰσχύος καί κατάκοπος ἀπό τήν πολυμοχθη προσπάθεια ἀναγκασθῆ νά ἀνακόψει τόν δρόμο του, τότε ἄς μὴ ἀπελπίζεται, διότι ἤδη ἔχει πλησιάσει στό τέρμα του.

Ἡ γαλήνη και ἡ λύτρωση εἶναι κοντά. Ἐκεῖ δίπλα του εὐρίσκεται πάντοτε ἓνα μικρό μνημεῖο, ἓνας ἀπέριττος τάφος πού ἡ ὠχρῆ ἀνταύγεια του θά τοῦ ἀποκαλύψει τούς νέους μυστικούς προσανατολισμούς τῆς ψυχῆς του. Στήν ἐπιτύμβιο πλάκα του εἶναι χαραγμένοι μερικοί στίχοι μέ τήν σμιλη τῆς αἰωνιότητος.

«Οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε,
οὐδ' ἠ ξύννοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη,
τοιουσδ' ἐν ἀνθρώποισιν ὤρισεν νόμους,
οὐδὲ σθένειν τοσοῦτων ὠόμην τά σά κηρύγματα
ᾧστε ἄγραπτα κι ἀσφαλῆ θεῶν
νόμιμα δύνασθαι θνητόν ὄν ὑπερδραμεῖν,
οὐ γάρ τι νῦν γε κάχθες, ἀλλ' ἄει ποτέ δεῖ ταῦτα
κουδεῖς οἶδεν ἐξῴτου φάνη.»

Δέν εἶναι, δηλαδή, ὁ Ζεὺς ἐκεῖνος πού ἐξέδωκε γιά μένα αὐτήν τήν ἀπαγόρευση, οὔτε ἡ Δίκη πού συγκατοικεῖ μέ τούς Θεούς τοῦ Κάτω Κόσμου ὠρισε τέτοιους νόμους μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, οὔτε φανταζόμουν ὅτι ἔχουν τόσο μεγάλη δύναμη τά δικά σου κηρύγματα ᾧστε νά μπορῆς ἐνῶ εἶσαι θνητός νά παραβαινῆς τούς ἄγραφους και ἀσάλευτους νόμους τῶν θεῶν. Γιατί αὐτοί οἱ νόμοι δέν ἔχουν δύναμη μόνο σήμερα και χθές ἀλλά αἰώνια, και κανεῖς δέν γνωρίζει ἀπό πότε φανερώθηκαν.

Εἶναι οἱ στίχοι πού ἔθεσε στά χεῖλη μιᾶς ἀνυμναίου Παρθένου ἡ βαθύτατη διαίσθηση τοῦ ποιητῆ ἐκεῖνου πού οἱ ἥρωες ἐνσάρκωναν κατά τόν Ἀριστοτέλη, τόν Ἄνθρωπο ὄχι ὅπως εἶναι, ἀλλά ὅπως ἔπρεπε νά εἶναι.

Και θά εὐρῆ ὁ ἄνθρωπος σ' αὐτούς τούς στίχους καταφυγή, και ἀνακούφιση και διεξοδο, ἀφοῦ εἶναι ὑποχρεωμένος μέ δάκρυα και μέ μόχθο νά λείχει τό πεπρωμένο του, και ὁ θάνατος, θά εἶναι τό βαρὺ τίμημα πού θά πληρώνει πάντοτε, ὄχι γιά νά ζεῖ, ἀλλά, γιά νά παραμείνει ἄνθρωπος.

Για αναγγελία της εκδόσεως να στέλνετε ένα αντίτυπο. Για βιβλιοκρισία, χωρίς να δεσμεύεται το περιοδικό, δύο αντίτυπα, από τα οποία το ένα απευθείας στον κριτικό του Ιλίου κ. Νίκο Α. Τέντα, Παλαιών Πατρών Γερμανού 46, Θεσσαλονίκη 546 22.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ: ΝΙΚΟΣ Α. ΤΕΝΤΑΣ

ΖΩΗ ΚΑΠΕΛΛΟΥ: «ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ» **Ποιήματα**

Μες του απείρου το μυστήριο
αναζητώ το πεπρωμένο

Δυο είναι οι εφιάλτες της σύγχρονης ζωής: το άγχος και η αδιαφορία. Η μοναξιά, κυρίως, της «τρίτης» ηλικίας, θεριεύει τον παγωμένο άνεμο στους μοναχικούς κοιτώνες των οίκων «ευγηρίας». Η ανθρώπινη αδιαφορία οδηγεί στη ζωοφιλία ή τον μαρασμό. Το ΚΑΠΗ δεν μπόρεσε να αναπληρώσει την αγάπη. Το χάδι του παιδιού χάνεται στον θρίαμβο της ζωής, χωρίς τη μνήμη του αίματος.

Το άγχος της ποιήτριας έχει μίαν ευρύτερη διάσταση: κοινωνική. Στο γκριζο νέφος της ευμάρειας χάνεται ο άνθρωπος και ο πολιτισμός του. Ο φόβος για το αβέβαιο μέλλον εξαναγκάζει τους ευαίσθητους σε μια ατελείωτη στιχοπλοκή διαμαρτυρίας. Σ' αυτούς ανήκει και η Ζωή Καπέλλου.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΒΑΚΑΛΗ: «ΑΝΕΣΠΕΡΗ ΜΕΡΑ» και **«ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ»** **Ποιήματα**

Όλοι είμαστε ίσοι
μπροστά στη φύση.
Η ανισότητα
είναι κατόρθωμα
του ανθρώπου.

Ο ποιητής Γ. Βακάλης έχει εδραία την πεποίθηση ότι ο κόσμος είναι η μήτρα της ζωής. Όχι τόσο γιατί είναι πανθειστής ή αποκρυφιστής,

αλλά περισσότερο γιατί είναι ένας ευαίσθητος δέκτης που μπορεί και ακούει τους κραδασμούς της αιωνιότητας.

Βλέπω καθαρά
στον αιθέρα της αιώνιας ουσίας
την αληθινή υπόσταση της ζωής μας.

Με όραση πνευματική οπλισμένος, δικαιολογημένα επαναλαμβάνει την σκέψη των Στωϊκών πως το «Σύμπαν είναι έμψυχο και η ψυχή του Κόσμου Θεϊκή». Έτσι, ο Θεός περνά μέσα από τον εαυτό μας. Δεν είναι μόνο μεταφυσικός ο λόγος του ποιητή. Αλλά και πατριωτικός. Πιστεύει στην Ελλάδα και το πεπρωμένο της: «η Ιστορία μας είναι η καρδιά του κόσμου». Πίστη του παραμένει πάντα ο Λαός που αναπνέει την πνοή των αιώνων. Και ο άνθρωπος:

Τι είχα αλήθεια
σαν γεννήθηκα
γυμνός
και μόνος;

Ο στίχος του Γ. Βακάλη εξισώνει τον Άδη με τον Διόνυσο, για να ανυψώσει τον άνθρωπο κυρίαρχο της μοίρας. Η αλήθεια πως «δεν είσαι ελεύθερος, αν ο πλησίον σου υποφέρει» είναι η πεμπουσία μιας φιλάλληλης έμπνευσης, δοσμένης με απλότητα και φιλόανθρωπο στοχασμό.

ANNITA ΚΟΥΤΣΟΥΒΕΛΗ: «ΑΠΟΛΙΘΩΜΑΤΑ» Ποιήματα

...η σκούνα του Οδυσσέα χαμένη
στους κήπους του Αιγαίου
μαζί με τους νεκρούς αστερίες.

Σκαλωμένος σε ραγισμένες ψυχές είναι ο λόγος της Αν. Κουτσουβέλη. Αβάσταγος ο θρήνος της για τον πολιτισμό που στερεύει την γλυκώχη πηγή της ζωής στις γειτονιές του μακρόκοσμου. Γεύση ναυτίας φέρνει η διάσπαση του ατόμου. Ο μικρόκοσμος στο παζάρι της κόλασης γράφει την ιστορία των... απανθρώπων.

Δέν ψηλαφίζει η ποιήτρια τις ρωγμές του πυρηνικού ολοκαυτώματος με γάντια αδιαφορίας. Δεν εξαρκείται στο υπερκαταναλωτικό παρόν. Με πόνο αποκαλύπτει την καταστροφικότητα του Homo Sapiens και δημόσια προσεύχεται να βρεθεί ένα «υπόθετο στείρωσης» για τον διαφθοροποιό της ψυχής πολιτισμό του:

Δυο φίλοι νοιώθουνε τους πόνους μου:
το σκυλί μου και τα χρυσάνθεμα.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τά Γραφεία του «Ίλισου», Χαρ. Τρι-
κούπη 26, α΄ δροφος Κωδ. 106 79, εΐ-
ναι άνοικτά καθημερινώς πλύν Σαββά-
του 10 - 1

Τηλ. Γραφείων 3620.702

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλούμεν, άποστέλλετε με τα-
χυδρομικήν ή τραπεζικήν έπιταγήν εις
τήν διεύθυνσιν: «Κωστήν Μελισσαρό-
πουλον, Χαρ. Τρικούπη 26, α΄ δροφος
Κωδ. 106 79, Άθήνας». Άποστολαί
μέ τραπεζικός έντολάς μ΄ς δυσκο-
λεύουν πολύ.

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

(Μέ τή σειρά λήψεως)

Άριστειδης Ν. Οιχαλιώτης: «Κάθαρ-
ση».

Νίκος Καζάνας: «54 Σονέτα Θανάτου
καί Ζωής».

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Σκαλίζοντας τίς ρίζες μας. Λαογραφικό
λογοτεχνικό περιοδικό. Διευθ. Θ.Κ.
Τρούπης (Χειμώνας 1988)

Περιοδικό Έλληνίδων Βορ. Έλλάδος.
Ύπευθ. Ρ. Παπαδημητρίου Νο 170
Ήπειρωτική Έστία. Διευθ. Δ. Κόκκινος
(Ίαν.-Φεβρ.-Μάρτ.)

Ίσραηλινά Νέα. Έκδότης Δ. Νικο-
λαΐδης (Μάρτ.-Άπρ.)

Χρονικά. Ύπευθ. Ίωσ. Λόβιγγερ
(Άπρ.-Μάϊος)

Πνευματική Ζωή. Διευθ. Μ. Σταφυλάς
(Άπρ., Μάϊος)

Εύφορίων. Έκδ. Τασ. Παπαϊωάννου-
Μπενοπούλου-Μαιναλιώτη (Άπρ.-
Ίούν.)

Η μοναξιά διαπερνά, με λεπίδες νοσταλγίας, συνέχεια την καρδιά...
Μόνη της παρηγοριά ο Έρωτας. Το ρίγος της επαφής στα ξενύχτια της
χαράς:

Χαρά μου

ναρχόσουν να ζεστάνεις τη σκιά μου!

Μουσική έλξη του ήλιου είναι ο παλμός της Αν. Κουτ., στην παναρμό-
νια διεγερση του αστρόκοσμου. Στα στήθη της ξεδιψούν περιστέρια τα
οποία νανουρίζουν τις νυσταγμένες αχτίνες δύσης πορφυρένιας. Και γί-
νεται αστρική περιπέτεια ο σπασμός του νυχτολούλουδου, στον Κήπο
του Πνεύματος, με τη γονιμοποιό λέξη-μαγεία. Η Αν. Κουτ., έχει μια
γρήγορη ποιητική συνείδηση με την οποία εμπλουτίζει την λυρική μας
Γραμματεία.

Βιβλία Κρισμαουῖρτι

εἰς Βιβλιοπωλεῖον Καστανιώτου

Ὀδὸς Ζωοδόχου Πηγῆς

ΙΛΙΣΟΣ

Συνδρομὴ 1987 δρχ. 1.000

Ὅσοι δὲν μποροῦν νὰ πληρῶνουν δρχ. 1.000,

ἀς στέλνουν δρχ. 800 ἢ 600 μόνον

Ἐξωτερικοῦ Δρχ. 1.500, ἀεροπορικῶς Δρχ. 2.000

Ἐγγράψατε νέους συνδρομητὰς

«Ἐπιλογαί» ΙΛΙΣΟΥ

Α' Τριετίας 1956–1957–1958

Β' Τριετίας 1959–1960–1961

Γ' Τετραετίας 1962–1965

ἑκάστη δεμένῃ πρὸς δρχ. 600

Δ' Πενταετίας 1966–1970

Χαρτόδετη δρχ. 400, δεμένῃ δρχ. 600

Αἱ συνδρομαὶ ἢ ἀντίτιμον βιβλίων νὰ ἀποστέλλωνται μὲ ταχυδρομικὴν ἢ τραπεζικὴν ἐπιταγὴν ὄχι μὲ ἐντολὴν ἐπ' ὀνόματι Κωστῆ Μιλισσαροπούλου
Χαρ. Τρικούπη 26, α' ὄροφος Κωδ. 106 79 Τηλ. 3620 702

Ἡ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ ΓΙΝΕΤΑΙ ΥΠΕΡΤΕΡΑ ΤΗΣ «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ» Α.Β.Ε.Ε.
ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ» Α.Β.Ε.Ε.
Τηλ. 9217513 9214820

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

	σελ.
Αίμ. Ίβου: Ὁ Μέγας Διάκοσμος	129
Ἑορτή τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ	146
Δημ. Ἀπ. Κυριάκης: Ὁ J. Krishnamurti διά τήν παιδείαν	160
Πόπη Ἀντωνίου-Σφαλαγκάκου: Στό ἀγνωστο κοριτσάκι	171
Αίμ. Ίβου: «Τά παιδάκια στό Ἀσσουάν»	172
Παν. Ἀναγνώστου: Ἡ Θεολογική Τριάς	173
Τάκης Ν. Μαστραντώνης: Ἡ γνώση καί ἡ δύναμη τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως	175
Νίκος Τέντας: Τά Νέα Βιβλία	182
Μεταξύ μας	184

Στά προσεχῆ τεύχη

- Βίκτωρ Βιτάλ: Ἀτομικισμός καί Ἀτομικότητα
Γιώργος Πατιερίδης: Τά πρῶτα Ἑλληνικά Συντάγματα
Ὁ Κρισναμούρτι στό Καστρί
Π. Παπασλιώτη: Τό Ἅγιο Πνεῦμα, ὡς Δημιουργός Ἐνέργεια